

BELGISCHE SENAAAT

ZITTING 2000-2001

10 JANUARI 2001

Wetsontwerp tot wijziging van verscheidene wetsbepalingen inzake de voogdij over minderjarigen

Evocatieprocedure

**VERSLAG
NAMENS DE COMMISSIE
VOOR DE JUSTITIE
UITGEBRACHT
DOOR MEVROUW Taelman**

De commissie voor de Justitie heeft dit wetsontwerp in aanwezigheid van de minister van Justitie besproken tijdens haar vergaderingen van 14, 22 en 29 november en van 6 en 13 december 2000, alsook van 10 januari 2001.

Aan de werkzaamheden van de Commissie hebben deelgenomen:

1. Vaste leden: de heer Dubié, voorzitter; de dames de Bethune, De Schampe-laere, de T' Serclaes, de heer Istasse, de dames Kaçar, Leduc, Lindekens, de heren Mahoux, Monfils, mevrouw Nyssens, de heer Ramoudt, mevrouw Staveaux-Van Steenberghe, de heer Vandenberghe en mevrouw Taelman, rapporteur.

2. Plaatsvervangers: mevrouw Laloy en de heer Lozie.

*Zie:***Stukken van de Senaat:****2-509 - 1999/2000:**

Nr. 1: Ontwerp overgezonden door de Kamer van volksvertegenwoordigers.

2-509 - 2000/2001:

Nrs. 2-5: Amendementen.

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 2000-2001

10 JANVIER 2001

Projet de loi modifiant diverses dispositions légales en matière de tutelle des mineurs

Procédure d'évocation

**RAPPORT
FAIT AU NOM
DE LA COMMISSION
DE LA JUSTICE
PAR MME Taelman**

La commission de la Justice a discuté ce projet de loi en présence du ministre de la Justice, lors de ses réunions des 14, 22 et 29 novembre, 6 et 13 décembre 2000, et 10 janvier 2001.

Ont participé aux travaux de la commission:

1. Membres effectifs: M. Dubié, président; Mmes de Bethune, De Schampe-laere, de T' Serclaes, M. Istasse, Mmes Kaçar, Leduc, Lindekens, MM. Mahoux, Monfils, Mme Nyssens, M. Ramoudt, Mme Staveaux-Van Steenberghe, M. Vandenberghe et Mme Taelman, rapporteuse.

2. Membres suppléants: Mme Laloy et M. Lozie.

*Voir:***Documents du Sénat:****2-509 - 1999/2000:**

N° 1: Projet transmis par la Chambre des représentants.

2-509 - 2000/2001:

N°s 2-5: Amendements.

I. PROCEDURE

Onderhavig optioneel bicameraal wetsontwerp werd door de Kamer van volksvertegenwoordigers eenparig aangenomen op 6 juli 2000 en geëvoceerd op 10 oktober 2000 op verzoek van 15 senatoren (*Griffiebulletin*, nr. 35).

De onderzoekstermijn loopt ten einde op 2 februari 2001, na beslissing tot verlenging door de Parlementaire Overlegcommissie op 23 november 2000 (*Overzicht van de werkzaamheden*, nr. 2-82/15).

In de Kamer van volksvertegenwoordigers werd ook een tweede, verplicht bicameraal, wetsontwerp aangenomen tot wijziging van sommige bepalingen van het Gerechtelijk Wetboek met betrekking tot de voogdij over minderjarigen (Stuk Senaat, nr. 2-510/1).

Het voorliggende verslag dat in samenhang met het verslag over het bicameraal wetsontwerp (Stuk Senaat, nr. 2-510/3) moet worden gelezen, werd goedgekeurd op 10 januari 2001.

**II. INLEIDENDE UITEENZETTING
DOOR DE MINISTER VAN JUSTITIE****1. Wordingsgeschiedenis van het wetsontwerp**

«Het wetsontwerp dat vandaag ter goedkeuring voorligt, strekt ertoe de voogdij zoals geregeld in de artikelen 389 tot 475 van het Burgerlijk Wetboek en in de artikelen 1232 tot 1237 van het Gerechtelijk Wetboek te hervormen.

De hervorming van de voogdij dringt zich voornamelijk op omdat de huidige bepalingen te ingewikkeld zijn, te strikt en formalistisch en bovendien leiden tot zoveel kosten dat zij niet nauwgezet kunnen worden nageleefd.

In een aantal gevallen blijkt een doeltreffend beheer door de voogd onmogelijk te zijn als de letter van de wet wordt nageleefd en wordt vertraging veroorzaakt door de talrijke organen die op de voogd toezicht uitoefenen.

Bovendien moet worden vastgesteld dat de geldende regeling duidelijk niet aangepast is aan de huidige socio-economische realiteit.

De meeste bepalingen zijn niet gewijzigd sedert de invoering van de Code Napoléon, toen het de wetgever vooral erom te doen was het familievermogen in stand te houden: voogdij werd hoofdzakelijk als goederenbeheer beschouwd. Het voogdijstelsel is trouwens nog steeds gebaseerd op de familie in de ruime zin van het woord en de familieraad strekt ertoe de grootouders en de verdere bloedverwanten in de zijlijn een rol te laten spelen.

I. PROCÉDURE

Le présent projet de loi, qui relève de la procédure facultativement bicamérale, a été adopté à l'unanimité par la Chambre des représentants le 6 juillet 2000 et évoqué le 10 octobre 2000 à la demande de 15 sénateurs (*Bulletin du greffe*, n° 35).

Le délai d'examen arrivera à expiration le 2 février 2001, la commission parlementaire de concertation ayant décidé le 23 novembre 2000 de proroger ce délai (*Bulletin des travaux* n° 2-82/15).

La Chambre des représentants a également adopté un deuxième projet de loi, relevant de la procédure obligatoirement bicamérale, qui modifie certaines dispositions du Code judiciaire relatives à la tutelle des mineurs (doc. Sénat, n° 2-510/1).

Le présent rapport, qui doit être lu à la lumière du rapport sur le projet de loi relevant de la procédure obligatoirement bicamérale (doc. Sénat, n° 2-510/3) a été approuvé le 10 janvier 2001.

**II. EXPOSÉ INTRODUCTIF
DU MINISTRE DE LA JUSTICE****1. Historique du projet**

«Le projet de loi soumis à vos délibérations tend à une refonte du régime de la tutelle tel qu'il est organisé par les articles 389 à 475 du Code civil et par les articles 1232 à 1237 du Code judiciaire.

La réforme de la tutelle s'impose principalement du fait que les dispositions actuelles sont si complexes, si strictes et formalistes et entraînent par ailleurs tant de frais qu'elles ne peuvent être observées scrupuleusement.

Dans un certain nombre de cas, le respect à la lettre des dispositions légales paraît incompatible avec une gestion efficace de la part du tuteur. La multiplication des organes de contrôle à l'égard du tuteur est quant à elle un facteur de lenteur.

De plus, force est de constater que le régime en vigueur est manifestement inadapté à la réalité socio-économique actuelle.

La plupart des dispositions actuelles datent encore du Code Napoléon. À cette époque, le principal souci du législateur était d'assurer la conservation des biens dans la famille: la tutelle était essentiellement conçue comme une affaire d'administration des biens. Par ailleurs, le régime de la tutelle se fonde encore toujours sur le concept de la famille au sens large. Le conseil de famille doit permettre aux grands-parents et collatéraux plus éloignés de jouer un rôle.

Thans is het gezinsleven evenwel doorgaans beperkt tot het kerngezin (ouders-kinderen en eventueel regelmatig contact met de grootouders). Het familievermogen heeft als economische basis van het gezin meestal aan belang ingeboet en is vervangen door inkomsten verworven los van de familie. Bovendien wordt meer aandacht geschonken aan de persoon van het kind zelf dan aan zijn vermogen. Bijgevolg moest de voogdij aan die evolutie worden aangepast.

In 1990 heeft de toenmalige minister van Justitie, de heer Wathelet, een werkgroep opgericht met het oog op de modernisering van de wetgeving betreffende de voogdij over minderjarigen. Deze werkgroep werd voorgezeten door de heer Slachmuylder, eerste voorzitter emeritus van het hof van beroep te Brussel, tot zijn overlijden in 1993.

Hij was samengesteld zowel uit theoretici als pratici in de materie (universiteitsprofessoren, vrederechters, hoofdgriffiers bij het vrederecht, rechters bij de rechtbank van eerste aanleg, parketmagistraten).

De werkzaamheden van de werkgroep, die tussen 1990 en 1993 verscheidene keren heeft vergaderd, hebben geleid tot een voorstel tot hervorming van het voogdijstelsel.

Mijn voorgangers hebben beslist om het ontwerp voort te zetten. Het werd in 1997 afgerond en in augustus 1998 voorgelegd aan de Raad van State.

De Raad van State heeft zijn advies gegeven op 5 augustus 1999.

Het leek mij belangrijk deze hervorming tot een goed einde te brengen. Het huidige ontwerp herneemt de tekst van de werkgroep, met uitzondering van een aantal wijzigingen en aanpassingen.

2. De krachtlijnen van de hervorming

Aan de hervorming van de voogdij liggen acht fundamentele opties ten grondslag:

1) Het behoud van het ouderlijk gezag bij het overlijden van een van de ouders.

Naast de afschaffing van de familieraad is dit de belangrijkste vernieuwing.

In het ontwerp wordt voorgesteld dat het ouderlijk gezag blijft bestaan zolang een van beide ouders in staat is om het uit te oefenen. Zo stelt het nieuwe artikel 389 van het Burgerlijk Wetboek dat de voogdij openvalt op het tijdstip van overlijden van beide ouders, indien beide ouders wettelijk onbekend zijn of in de voortdurende onmogelijkheid zijn om het ouderlijk gezag uit te oefenen.

Deze bepaling zal het aantal voogdijen (6 787 gevallen in 1999) aanzienlijk doen dalen en het aantal

À l'heure actuelle en revanche, la vie familiale se déroule généralement dans la famille nucléaire (parents-enfants avec éventuellement des relations régulières avec les grands-parents). Le patrimoine familial en tant que base économique de la famille a, dans la plupart des cas, perdu de son importance et est remplacé par les revenus qui sont acquis indépendamment de tous liens familiaux. En outre, une attention accrue se porte sur la personne de l'enfant plutôt que sur ses biens. Il convenait d'adapter la tutelle à cette évolution.

En 1990, le ministre de la Justice de l'époque, M. Wathelet, a constitué un groupe de travail en vue de moderniser la législation relative à la tutelle des mineurs. Ce groupe de travail a été présidé jusqu'à son décès en 1993 par M. Slachmuylder, premier président émérite de la cour d'appel de Bruxelles.

Il a réuni à la fois des théoriciens et praticiens de la matière (professeurs d'université, juges de paix, greffiers en chef de justice de paix, juges au tribunal de première instance, magistrats du parquet).

Le groupe de travail s'est réuni à plusieurs reprises entre 1990 et 1993. Ces travaux ont débouché sur un texte proposant un nouveau régime de tutelle.

Mes prédécesseurs ont décidé de poursuivre ce projet, lequel a été finalisé en 1997 et soumis au Conseil d'État au mois d'août 1998.

Le Conseil d'État a rendu son avis le 5 août 1999.

Il m'a paru important de mener cette réforme à son terme. Le présent projet reprend le texte élaboré par le groupe de travail sous réserve de quelques modifications et adaptations.

2. Lignes de force de la réforme

La réforme de la tutelle se fonde sur les huit options fondamentales suivantes:

1) Maintien de l'autorité parentale en cas de décès d'un des deux parents.

Il s'agit, avec la suppression du conseil de famille, de la principale innovation.

Le projet prévoit que l'autorité parentale subsiste aussi longtemps qu'un des parents est en mesure de l'exercer. C'est ainsi que l'article 389 nouveau du Code civil dispose que la tutelle s'ouvre lorsque les père et mère sont décédés, légalement inconnus ou dans l'impossibilité durable d'exercer l'autorité parentale.

Cette disposition aura pour effet de faire diminuer considérablement le nombre de tutelles (6 787 cas en

gevallen waarin het ouderlijk gezag behouden blijft doen toenemen.

Vermeldenswaard is wel dat ouders voortaan een machtiging van de vrederechter nodig hebben voor handelingen die de voogd zonder een dergelijke machtiging mag verrichten (artikel 378 van het Burgerlijk Wetboek).

2) Afschaffing van de familieraad

Een andere belangrijke nieuwigheid is de volledige afschaffing van de familieraad.

De familieraad, zoals hij thans in praktijk wordt gebracht, is volstrekt achterhaald. Doordat de samenstelling en de bijeenroeping (soms op willekeurige wijze) ervan veel administratieve rompslomp meebrengen en de raad werkelijk niet in staat is daden van beheer te stellen, is het helemaal niet doeltreffend een beroep erop te doen. In de huidige sociologische context hebben bloed- en aanverwanten in een verwijderde graad bovendien minder invloed aangezien het gezinsleven hoofdzakelijk verloopt binnen het kerngezin (ouders-kinderen, eventueel grootouders). Contacten met tantes, ooms, nichten en neven zijn zeldzamer geworden. De familie als dusdanig speelt nog steeds een grote rol in het leven van een mens, maar zij is niet meer zo ruim. Derhalve wordt voorgesteld geen familieraad als zodanig meer bijeen te roepen maar indien zulks nodig is, de familieleden individueel te raadplegen.

3) Uitbreiding van de taak van de vrederechter

Door de afschaffing van de familieraad wint de rol van de vrederechter aan belang, aangezien hij de meeste bevoegdheden van de familieraad zal overnemen.

Hij wordt niet alleen de inrichter van de voogdij, maar is ook het controle-orgaan bij uitstek. Beroepsmogelijkheid tegen beschikkingen van de vrederechter is er bij de rechtbank van eerste aanleg.

De vrederechter zal in het belang van de minderjarige tevens een bijstandsrol vervullen in verband met de formaliteiten van de aanvaarding van de nalatenschap onder voorrecht van boedelbeschrijving (nieuw artikel 50, § 2, van het Burgerlijk Wetboek).

4) De benoeming van de voogd door de vrederechter

Deze keuze is van primordiaal belang.

De wettelijke voogdij van de langstlevende ouder heeft geen bestaansreden meer daar deze het ouderlijk gezag gewoon blijft uitoefenen.

Ook de wettelijke voogdij van de bloedverwanten in de opgaande lijn, een overblijfsel uit het Romeinse recht, wordt afgeschaft.

1999) tandis que le maintien de l'autorité parentale gagnera corrélativement en importance.

Il convient cependant de signaler que les parents devront désormais disposer d'une autorisation du juge de paix pour les actes que le tuteur ne peut accomplir sans avoir obtenu la même autorisation (article 378 du Code civil).

2) Suppression du conseil de famille

Une autre innovation importante du projet est la disparition totale du conseil de famille.

Le conseil de famille tel qu'il est pratiqué aujourd'hui est devenu tout à fait suranné. L'embaras administratif provoqué par sa composition et sa convocation (parfois arbitraire) et son incapacité réelle de gestion rendent le recours au conseil très inefficace. D'autre part, la réalité sociologique actuelle n'attribue plus autant de pouvoir que dans le passé aux parents et alliés d'un degré éloigné. La vie familiale se déroule essentiellement dans la famille nucléaire (parents-enfants, éventuellement grands-parents). Les contacts avec les tantes, oncles, nièces, neveux, cousins et cousines sont devenus plus rares. La famille, en soi, joue donc toujours un grand rôle dans la vie d'un individu, mais il faut prendre conscience que son étendue est devenue beaucoup plus limitée. C'est pourquoi il est proposé de ne plus convoquer un conseil de famille tel quel, mais de consulter individuellement les membres de la famille quand cela est nécessaire.

3) Élargissement de la mission du juge de paix

La suppression du conseil de famille accroît le rôle du juge de paix, car celui-ci reprendra la plupart des compétences du conseil de famille.

Non seulement il devient l'organisateur de la tutelle, mais il est en même temps l'organe de contrôle par excellence. Les décisions du juge de paix peuvent faire l'objet d'un recours devant le tribunal de première instance.

Le juge de paix jouera également un rôle d'assistance, dans l'intérêt du mineur, en ce qui concerne les formalités d'acceptation de la succession sous bénéfice d'inventaire (nouveau article 50, § 2, du Code civil).

4) La désignation du tuteur par le juge de paix

Ce choix a une importance primordiale.

La tutelle légale du parent survivant n'a plus aucune raison d'être, étant donné que ce parent continue simplement à exercer l'autorité parentale.

La tutelle légale des ascendants, qui est un reliquat du droit romain, est supprimée également.

Voortaan benoemt de vrederechter de voogd.

De vrederechter oordeelt in dit kader uitsluitend op grond van de persoonlijke belangen en de vermogensbelangen van het kind.

Bovendien dient de rechter rekening te houden met de voogd gekozen door de ouder die het laatst het ouderlijk gezag uitoefent of door de gezamenlijke optredende ouders. Enkel ernstige redenen in verband met de belangen van het kind kunnen hem bewegen daarvan af te wijken.

In de commissie voor de Justitie in de Kamer werd artikel 392 van het Burgerlijk Wetboek in die zin nog gewijzigd dat de ouders na echtscheiding of feitelijke scheiding de mogelijkheid gelaten wordt eenzijdig de aanwijzing van de voogd te herroepen.

Vermeldenswaardig dienaangaande is het hoorrecht van de minderjarige; de vrederechter dient immers, vooraleer hij een voogd benoemt, niet alleen zijn naaste familieleden (zoals er zijn de grootouders, de meerderjarige broers en zusters) maar ook de minderjarige die de leeftijd van 12 jaar heeft bereikt, te horen.

Nieuw hierbij is dat de vrederechter naast de minderjarige van ouder dan 12 jaar ook de bloedverwanten in de opgaande lijn in de tweede graad, de meerderjarige broers en zusters van de minderjarige en de broers en zusters van de ouders van de minderjarige hoort of oproept. De vrederechter kan bovendien iedereen horen die hij nuttig acht (artikel 394 van het Burgerlijk Wetboek).

5) Recht om de voogdij te weigeren

Niemand is verplicht het ambt van voogd te aanvaarden want de belangen van de minderjarige worden immers niet gediend door een gedwongen voogdij.

Onder meer in dit kader moet artikel 400 van het Burgerlijk Wetboek worden opgemerkt, met name het feit dat de voogdij niet overgaat op de erfgenamen van de voogd. De voogdij wordt immers als een persoonlijke opdracht beschouwd.

6) Modernisering van het bestuur

De regelgeving betreffende het goederenbeheer van de minderjarige is herschikt of — juister uitgedrukt — gemoderniseerd, aangepast aan de huidige sociaal-economische context.

Dorénavant, c'est le juge de paix qui nomme le tuteur.

Dans ce contexte, le juge de paix prend sa décision en se basant exclusivement sur l'intérêt personnel et l'intérêt patrimonial de l'enfant.

Il doit tenir compte en outre du tuteur désigné par le dernier parent à avoir exercé l'autorité parentale ou par les deux parents agissant de concert. Il ne pourra s'écarter de ce choix que pour des raisons graves liées à l'intérêt de l'enfant.

La commission de la Justice de la Chambre a modifié également l'article 392 du Code civil pour laisser la possibilité aux parents, après un divorce ou une séparation de fait, de révoquer unilatéralement la désignation du tuteur.

Il faut mentionner à ce sujet le droit qu'a le mineur d'être entendu; en effet, le juge de paix doit, avant de nommer un tuteur, entendre non seulement les membres de la famille les plus proches (comme les grands-parents, les frères et sœurs majeurs), mais aussi le mineur qui a atteint l'âge de 12 ans.

Ce qui est nouveau, c'est que le juge de paix doit entendre ou convoquer, en sus du mineur ayant atteint l'âge de 12 ans, les ascendants jusqu'au deuxième degré, les frères et sœurs majeurs du mineur et les frères et sœurs des parents du mineur. Le juge de paix peut en outre entendre toute personne qu'il juge utile (article 394 du Code civil).

5) Droit de refuser la tutelle

Nul n'est tenu d'accepter les fonctions de tuteur, l'intérêt du mineur n'étant pas servi par une tutelle forcée.

Il y a lieu, dans ce contexte, de signaler entre autres l'article 400 du Code civil et, plus précisément, le fait que la tutelle n'est pas transmise aux héritiers du tuteur. En effet, la tutelle est considérée comme une mission personnelle.

6) Modernisation de l'administration

Le règlement de la gestion des biens du mineur est réorganisé, c'est-à-dire modernisé et adapté à la situation socio-économique actuelle.

Bij de uitwerking van de nieuwe bepalingen is gepoogd twee schijnbaar tegenstrijdige beginselen te verzoenen, te weten soepelheid en rigiditeit. Hoewel de voogd de gelegenheid wordt geboden snel de nodige beslissingen te nemen, wordt toch in een passende controle voorzien om de belangen van de minderjarige te vrijwaren. De vrederechter speelt op dat stuk een zeer belangrijke rol. Opdat hij zijn controleopdracht doeltreffend zou kunnen vervullen, worden hem in het ontwerp een aantal middelen aangereikt:

— wanneer de voogdij ontstaat of opent, beveelt de vrederechter de dringende maatregelen die noodzakelijk zijn. Om het aanhangig maken van de zaak bij de vrederechter te vergemakkelijken, gebeurt dit bij gewone brief (nieuw artikel 391, laatste lid, van het Burgerlijk Wetboek);

— bij het begin van de voogdij moeten een staat van de onroerende goederen en een boedelbeschrijving worden opgemaakt zodat de vrederechter op de hoogte is van het vermogen van de minderjarige. Ingeval de staat of de boedelbeschrijving onderhands is opgesteld, moet ook nog een schatting worden gemaakt door een beëdigde deskundige aangewezen door de rechter.

De rechter bepaalt bovendien hoe het goederenbeheer moet geschieden:

Nieuw (artikel 406, § 2, van het Burgerlijk Wetboek) in dit verband is dat de vrederechter kan beslissen of de staat en de inventaris kunnen vervangen worden door een verklaring onder eed van de voogd en de toeziende voogd, wanneer de goederen weinig omvangrijk zijn. Het zou immers overdreven zijn om in dat geval van een expert een inventaris met schatting te eisen.

— hij kan de voogd ertoe verplichten (hypothecaire of andere) waarborgen te bieden;

— voor een aantal rechtshandelingen, die beperkend zijn opgesomd, is de machtiging van de vrederechter vereist;

In de commissie voor de Justitie van de Kamer werd in dit verband artikel 410 van het Burgerlijk Wetboek aangevuld met een aantal handelingen die de voogd niet kan verrichten zonder machtiging van de vrederechter, waaronder: vernieuwing van een handelshuurovereenkomst, de vertegenwoordiging in rechte van de voogd parallel met de bepalingen inzake het voorlopige bewind, de aankoop van een onroerend goed, de opdracht van het bestuur van een handelszaak aan een bijzondere bewindvoerder en tot slot de vervreemding van souvenirs en andere persoonlijke voorwerpen.

— elk jaar moet de voogd aan de vrederechter, aan de toeziende voogd en aan minderjarigen die de leeftijd van vijftien jaar hebben bereikt, een rekening inzake zijn beheer voorleggen waarover overleg wordt gepleegd met de voogd indien zulks nodig is;

Dans l'établissement des dispositions nouvelles, le projet tente de concilier deux principes apparemment contradictoires: souplesse et rigidité. D'une part, il est accordé une liberté suffisante au tuteur pour qu'il puisse prendre rapidement les décisions qui s'imposent et, d'autre part, un contrôle adéquat est mis en place afin de préserver les intérêts du pupille. À cet égard, le juge de paix joue un rôle très important. Le projet lui attribue divers instruments pour qu'il puisse effectuer de manière efficace sa mission de contrôle:

— quand la tutelle s'ouvre ou devient vacante, le juge de paix ordonne les mesures urgentes qui sont nécessaires. Afin d'assouplir la saisine du juge de paix, celui-ci est saisi par simple lettre (nouvel article 391, dernier alinéa, du Code civil);

— au début de la tutelle, un état des immeubles et un inventaire des meubles doivent être dressés afin de permettre au juge de paix d'être informé de l'étendue du patrimoine du mineur. Si l'état ou l'inventaire est réalisé sous seing privé, il doit être accompagné d'une estimation faite par un expert assermenté désigné par le juge.

Le juge fixe, par ailleurs, le cadre dans lequel la gestion des biens sera réalisée:

— ce qui est nouveau à cet égard (article 406, § 2, du Code civil), c'est que le juge de paix peut décider de remplacer l'état des immeubles ou l'inventaire des meubles par une déclaration sous serment du tuteur et du subrogé tuteur, lorsque les biens en question sont modestes. En effet, il serait excessif d'exiger dans ce cas qu'un expert dresse un inventaire avec estimation;

— il peut obliger le tuteur à fournir des garanties (hypothécaires ou autres);

— l'autorisation du juge de paix est requise pour un certain nombre d'actes juridiques qui font l'objet d'une énumération limitative;

La commission de la Justice de la Chambre a complété l'article 410 du Code civil sur ce point, en y mentionnant une série d'actes que le tuteur ne peut pas poser sans l'autorisation du juge de paix et, notamment, le renouvellement d'un bail commercial, la représentation du mineur en justice parallèlement à ce qui est prévu en matière d'administration provisoire, l'acquisition d'un bien immobilier, le fait de confier l'administration d'un commerce à un administrateur spécial et, enfin, l'aliénation de souvenirs et autres objets à caractère personnel.

— chaque année, le tuteur est tenu de soumettre au juge de paix, au subrogé tuteur et au mineur âgé de quinze ans un compte de sa gestion, lequel fait, au besoin, l'objet d'une concertation avec le tuteur;

Nieuw in dit verband is tevens artikel 420 van het Burgerlijk Wetboek dat de voogd verplicht jaarlijks verslag uit te brengen over de vervulling van zijn zorgverplichting ten aanzien van de minderjarige, aansluitend bij de verslaggevingsverplichting met betrekking tot het beheer van de goederen. Dit kan tevens worden gezien in het kader van de verhoging van de aandacht aan de persoon van de minderjarige.

— op het einde van de voogdij wordt aan de meerderjarig geworden minderjarige een definitieve voogdijrekening voorgelegd in aanwezigheid van de vrederechter en de toeziende voogd.

7) Herwaardering van de opdracht als toeziend voogd

Bij elke voogdij wordt een toeziend voogd aangewezen, wiens opdracht nader wordt bepaald:

- hij houdt toezicht op de voogd;
- indien hij vaststelt dat de voogd tekortschiet in de opvoeding van de minderjarige of in het beheer van zijn goederen, moet hij de vrederechter daarvan in kennis stellen;
- hij vervangt de voogd als diens belangen strijdig zijn met deze van de minderjarige.

8) Meer aandacht voor de persoon van de minderjarige

De vrederechter kan de voogdij splitsen door twee voogden te benoemen: een voor de persoon van de minderjarige en een voor zijn vermogen.

Een nieuw aangebracht element hierbij is het feit dat in geval van splitsing van de voogdij, alle rechtshandelingen met raakpunten op het patrimoniale en niet-patrimoniale vlak worden genomen met instemming van beide voogden.

Ten aanzien van derden te goeder trouw wordt een vermoeden ingesteld op grond waarvan de alleen optredende voogd geacht wordt te handelen met instemming van de andere voogd, naar analogie met het regime van het ouderlijk gezag (artikel 395, § 2, van het Burgerlijk Wetboek).

Bovendien heeft de minderjarige het grootste belang bij de voogdij. Het feit dat hij geen rechtshandelingen kan stellen, is geen reden om hem niet te betrekken bij beslissingen in verband met zijn persoon, zijn vermogen en zijn toekomst.

De minderjarige wordt nauwer betrokken bij de inrichting en de werking van de voogdij. Krachtens een algemene bepaling moet hij vanaf de leeftijd van twaalf jaar worden gehoord over procedures betreffende zijn persoon en vanaf de leeftijd van vijftien jaar over procedures betreffende zijn vermogen.

In geval van een ernstige betwisting met de voogd of de toeziende voogd, kan de minderjarige de procu-

L'article 420 du Code civil constitue à ce sujet un élément nouveau, puisqu'il oblige le tuteur à faire rapport chaque année sur la manière dont il s'acquitte de l'obligation qu'il a de prendre soin du mineur, en sus de son obligation de faire rapport de la gestion des biens de celui-ci. Cette mesure peut être vue également sous l'angle de l'accroissement de l'attention apportée à la personne du mineur.

— à la fin de la tutelle, un compte définitif de tutelle est rendu au pupille devenu majeur, en présence du juge de paix et du subrogé tuteur.

7) Revalorisation de la mission du subrogé tuteur

Un subrogé tuteur est assigné à chaque tuteur. Sa mission est la suivante:

- il surveille le tuteur;
- s'il constate que celui-ci commet des fautes dans l'éducation du mineur ou dans la gestion de ses biens, il doit en informer le juge de paix;
- le subrogé tuteur remplace le tuteur lorsque les intérêts de celui-ci sont en opposition avec ceux du mineur.

8) Une attention accrue pour la personne du mineur

Le juge de paix peut scinder la tutelle en nommant deux tuteurs: un tuteur de la personne du mineur et un tuteur de son patrimoine.

À ce sujet, le projet de loi apporte un nouvel élément en ce sens qu'en cas de scission de la tutelle, tous les actes juridiques qui concernent à la fois le domaine patrimonial et le domaine non patrimonial, sont posés avec l'assentiment des deux tuteurs.

À l'égard de tiers de bonne foi, on crée une présomption suivant laquelle le tuteur qui agit seul est censé agir avec l'accord de l'autre tuteur, par analogie avec ce qui se passe dans le régime de l'autorité parentale (article 395, § 2, du Code civil).

De plus, c'est le mineur qui a le plus grand intérêt à la tutelle. Le fait qu'il ne puisse pas poser d'actes juridiques n'est pas une raison pour ne pas l'associer aux décisions qui concernent sa personne, son patrimoine et son avenir.

Le mineur est associé plus étroitement à l'organisation et au fonctionnement de la tutelle. En vertu d'une disposition générale, il doit, à partir de l'âge de douze ans, être entendu dans les procédures relatives à sa personne et, à partir de quinze ans, dans les procédures relatives à ses biens.

En cas de conflit grave avec le tuteur ou le subrogé tuteur, le mineur peut saisir le procureur du Roi. En

reur des Konings vatten. Al naargelang het geval kan hij dit vanaf de leeftijd van twaalf jaar (betwistingen betreffende zijn persoon) of de leeftijd van vijftien jaar (betwistingen betreffende zijn goederen).

Een minderjarige die twaalf jaar oud is, moet door de vrederechter worden gehoord voordat de voogd wordt benoemd. Indien hij vijftien jaar oud is, wordt hem kennis gegeven van de jaarrekening inzake het beheer door de voogd. Op het einde van de voogdij wordt een definitieve voogdijrekening voorgelegd aan de meerderjarig geworden minderjarige. Als bijvoorbeeld de voogd tijdens de voogdij vervangen wordt, wordt de rekening eveneens voorgelegd aan de minderjarige die de leeftijd van vijftien jaar heeft bereikt.

Nieuw in dit verband is tevens dat de vrederechter in het belang van de minderjarige de toepassing van de sociale wetgeving kan vorderen, analoog met de wet op het voorlopig bewindvoerderschap (artikel 405, § 1, van het Burgerlijk Wetboek).

Wat eveneens vermeldenswaard is, is dat de vrederechter in staat wordt gesteld zich via bijvoorbeeld een maatschappelijk onderzoek te informeren over de familiale situatie en de leefomstandigheden van de minderjarige, analoog met het jeugdbeschermingsrecht (nieuw artikel 412 van het Burgerlijk Wetboek).

Tot slot werd er in de commissie voor de Justitie van de Kamer van volksvertegenwoordigers nog een wijziging aangebracht aan artikel 1186 van het Gerechtelijk Wetboek en volgende, in die mate dat de vrederechter wordt verplicht, indien moet worden overgegaan tot vervreemding van onroerende goederen die geheel of gedeeltelijk aan de minderjarige toebehoren, om de andere mede-eigenaars te horen of minstens op te roepen.

Dit ontwerp strekt ertoe de voogdij over minderjarigen grondig te hervormen maar bevat geen essentiële wijzigingen met betrekking tot de pleegvoogdij, de voogdij over onbekwamen, de voogdij in geval van verlengde minderjarigheid en de provoogdij.»

III. ALGEMENE BESPREKING

Een lid stelt met genoegen vast dat de wetgeving in verband met de voogdij, die zeer archaisch was, gemoderniseerd wordt. Zij noteert dat er bij de hervorming meer aandacht wordt geschonken aan de persoon en het belang van de minderjarige.

Spreekster vraagt zich evenwel af of het wel in overeenstemming is met de huidige sociologische realiteit om de leeftijd van 12 jaar te hanteren als grens vanaf welke de rechter de minderjarige kan oproepen om gehoord te worden in procedures die zijn persoon aanbelangen (artikel 66 van het wetsontwerp). Zij vindt dat er goed moet worden nagedacht over het verlagen van deze leeftijdsgrenzen.

fonction du cas concret, il peut le faire à partir de l'âge de douze ans (conflits relatifs à sa personne) ou de quinze ans (conflits relatifs à ses biens).

Un mineur d'âge de douze ans doit être entendu par le juge de paix avant la nomination du tuteur. S'il est âgé de quinze ans ou plus, il est informé des comptes annuels relatifs à la gestion du tuteur. À la fin de la tutelle, un compte de tutelle définitif est soumis au mineur devenu majeur. Si, par exemple, le tuteur est remplacé en cours de tutelle, ce compte est également soumis au mineur qui a atteint l'âge de quinze ans.

Ce qui est aussi nouveau à ce sujet, c'est que le juge de paix peut exiger, dans l'intérêt du mineur, l'application de la législation sociale, par analogie avec ce que prévoit la loi sur l'administration provisoire (article 405, § 1er, du Code civil).

Il y a lieu également de mentionner que le juge de paix peut, par exemple, par l'intermédiaire d'une enquête sociale, s'informer sur la situation familiale et les conditions de vie du mineur, par analogie avec ce que prévoit la législation sur la protection de la jeunesse (article 412 du Code civil).

Enfin, la commission de la Justice de la Chambre des représentants a encore apporté une modification aux articles 1186 et suivants du Code civil, en ce sens que le juge de paix est tenu, s'il y a lieu de procéder à la cession de biens immeubles appartenant en tout ou en partie au mineur, d'entendre ou, à tout le moins, de convoquer les autres copropriétaires.

Le présent projet vise à réformer de façon approfondie la tutelle des mineurs, mais ne modifie rien d'essentiel en ce qui concerne la tutelle officieuse, la tutelle des interdits, la tutelle en cas de minorité prolongée ou la protutelle.»

III. DISCUSSION GÉNÉRALE

Une membre se réjouit que la matière de la tutelle, qui était fort archaïque, soit modernisée. Elle constate que la réforme accorde une attention accrue à la personne et à l'intérêt du mineur.

L'intervenante se demande cependant si la limite d'âge de 12 ans à partir de laquelle le mineur est convoqué par le juge pour être entendu dans les procédures relatives à sa personne (article 66 du projet) correspond à la réalité sociologique actuelle. Elle plaide pour une réflexion en profondeur sur ce thème en vue d'un abaissement de cette limite d'âge.

De minister wijst erop dat het ontworpen artikel 1233, § 1, 2°, van het Gerechtelijk Wetboek de rechter ertoe verplicht om de minderjarigen vanaf 12 jaar te horen. Niets belet de rechter trouwens om minderjarigen jonger dan 12 jaar te horen, zoals bepaald in artikel 931, derde lid, van hetzelfde wetboek. Gezien de openheid van geest en de scherpzinnigheid van de hedendaagse jongeren, zullen vele rechters ongetwijfeld die bepaling met betrekking tot de kinderen jonger dan twaalf jaar ook toepassen.

De vorige spreekster merkt op dat men, door de leeftijdsgrens in het wetsontwerp te verlagen, de kinderen het recht geeft om gehoord te worden wat hun persoonlijke toekomst betreft, terwijl de voorgestelde oplossing het raadplegen van kinderen jonger dan twaalf jaar laat afhangen van het vrije oordeel van de rechter.

Een ander lid vindt dat een leeftijdsgrens altijd willekeurig is. Artikel 931 van het Gerechtelijk Wetboek, waarnaar de minister verwijst, heeft het over de minderjarigen die over het vereiste onderscheidingsvermogen beschikken. Deze formulering biedt het voordeel dat zij soepel is, maar geeft de magistratuur ook meer beoordelingsvrijheid.

Een lid betreurt dat er in de verschillende wetten uiteenlopende leeftijdsgrenzen worden ingesteld (voogdij, jeugdbijstand, strafrechtelijke bescherming van de minderjarigen, ...). Moeten die criteria niet worden gelijkgeschakeld?

Voor de minister kan dit thema aan bod komen in een ruimere bespreking in de Senaat, aangezien hier het toepassingsgebied van het voorliggend wetsontwerp ruim wordt overschreden.

In zijn inleidende uiteenzetting heeft de minister verwezen naar de werkgroep die in 1990 is opgericht, om de wetgeving met betrekking tot de voogdij over minderjarigen te moderniseren.

Een lid wil graag vernemen of het voorliggende ontwerp alle aanbevelingen van de werkgroep overneemt, dan wel of het er op bepaalde punten van afwijkt.

De minister antwoordt dat mevrouw Verrycken, vrederechter, en de heer E. Vieujean, hoogleraar, beiden lid van de werkgroep, tijdens hun hoorzitting in de Kamercommissie voor de Justitie hebben bevestigd dat alle aanbevelingen van de werkgroep in het wetsontwerp zijn overgenomen. De wijzigingen die er nadien bij amendement in zijn aangebracht, zijn ook voorgelegd aan de werkgroep. Ze hebben al evenmin bezwaren opgeleverd.

De vorige spreker vraagt zich tevens af of het voorliggende ontwerp de belangen van de minderjarige voldoende dient ingeval er geen staat van de onroe-

Le ministre fait remarquer que l'article 1233, § 1er, 2°, du Code judiciaire en projet, oblige le juge à entendre un mineur à partir de l'âge de douze ans. Rien n'interdit au juge d'entendre des mineurs de moins de douze ans, comme le permet d'ailleurs l'article 931, alinéa 3, du même code. Il ne fait pas de doute que de nombreux juges feront application de cette disposition pour les enfants de moins de douze ans étant donné l'ouverture d'esprit et le discernement caractérisant les jeunes actuellement.

La précédente intervenante fait remarquer qu'en abaissant la limite d'âge dans le projet de loi, on donne aux enfants le droit d'être consultés sur leur avenir personnel alors que la solution proposée soumet cette consultation à l'appréciation discrétionnaire du juge pour les enfants de moins de douze ans.

Un autre membre estime que la fixation d'une limite d'âge, quelle qu'elle soit, a toujours un caractère arbitraire. L'article 931 du Code judiciaire, auquel le ministre se réfère, vise les mineurs ayant la capacité de discernement. Une telle formulation offre l'avantage de la souplesse mais a pour contrepartie un pouvoir d'appréciation plus large dans le chef du magistrat.

Un membre regrette que des limites d'âge différentes soient retenues dans les diverses législations (tutelle, aide à la jeunesse, protection pénale des mineurs, ...). Ne faudrait-il pas harmoniser ces critères?

Pour le ministre, ce thème pourrait faire l'objet d'un travail de réflexion plus général au sein du Sénat, car cela dépasse largement le champ d'application du projet à l'examen.

Dans son exposé introductif, le ministre a fait état du groupe de travail qui a été constitué en 1990 en vue de moderniser la législation relative à la tutelle des mineurs.

Un membre souhaiterait savoir si le projet à l'examen reprend l'ensemble des recommandations du groupe de travail ou s'il s'en écarte sur certains points.

Le ministre répond que lors de leur audition par la commission de la Justice de la Chambre des représentants, Mme M. Verrycken, juge de paix, et M. E. Vieujean, professeur, tous deux membres du groupe de travail, ont confirmé que l'ensemble des recommandations du groupe de travail étaient traduites dans le texte du projet. Les amendements qui ont été apportés par la suite au cours des débats ont été eux aussi soumis au groupe de travail qui n'a formulé aucune réserve.

Le précédent intervenant se demande également si le projet à l'examen offre des garanties suffisantes quant au respect des intérêts du mineur lorsqu'un état

rende goederen is vastgesteld of geen boedelbeschrijving is opgemaakt.

Het voorgestelde artikel 406, § 3, verleent de minderjarige in dit geval machtiging om de omvang en de waarde van zijn goederen te bewijzen met alle middelen.

Volgens spreker gaat het hier om een volledig theoretische bescherming, vooral wat de roerende bezittingen betreft, die zeer tijdelijk van aard kunnen zijn. Het risico bestaat dat het niet opmaken van een boedelbeschrijving — waartoe vaak wordt besloten uit fiscale overwegingen — achteraf in het nadeel speelt van de minderjarige die, vele jaren later, niet in staat zal zijn om de samenstelling en de waarde te bewijzen van de inboedel zoals deze er bij het begin van de voogdij uitzag. Spreker pleit derhalve voor een formule waarbij de vrederechter bij de aanvang van de voogdij controleert of er een boedelbeschrijving is opgemaakt.

De minister oordeelt dat deze waarborg reeds in het wetsvoorstel is begrepen.

De vorige spreker vraagt waarom het dan noodzakelijk is om in § 3 van het ontworpen artikel 406 de hypothese op te nemen waarbij er geen staat van onroerende goederen of boedelbeschrijving is opgemaakt.

Op basis van de besprekingen die in de Kamercommissie voor de Justitie zijn gevoerd met betrekking tot de procedure voor het opmaken van de boedelbeschrijving van de minderjarigen bij het instellen van de voogdij, meent de minister dat het ontworpen artikel 406 van het Burgerlijk Wetboek beantwoordt aan het doel om de bezittingen van de minderjarige te beschermen, terwijl er tegelijkertijd, wanneer noodzakelijk, een zekere soepelheid mogelijk blijft.

In principe moet een authentieke of onderhandse boedelbeschrijving met schatting door een expert opgesteld worden bij de aanvang van de voogdij. Om de kosten van deze procedure te beperken, is bepaald, bijvoorbeeld wanneer het vermogen van de minderjarige niet erg groot is, dat de vrederechter kan beslissen deze formaliteiten te vervangen door een algemene beschrijving en schatting van de waarde van de roerende goederen. Deze beslissing van de vrederechter moet met redenen omkleed zijn.

De minister meent dan ook dat er sterke waarborgen bestaan wanneer bij de opening van de voogdij een gedetailleerde boedelbeschrijving opgemaakt wordt. In uitzonderlijke omstandigheden en mits uitdrukkelijke motivering kan de vrederechter van dit beginsel afwijken.

Anderzijds bepaalt het voorliggende ontwerp dat de voogd elk jaar rekening aflegt van zijn beheer. Dit document, dat in het procesdossier wordt neergelegd, wordt eveneens overhandigd aan de toeziende voogd en aan de minderjarige indien hij minstens vijftien

des immeubles ou un inventaire des meubles n'a pas été établi.

L'article 406, § 3, proposé, permet, dans cette hypothèse, au mineur d'apporter la preuve de la consistance et de la valeur des biens par tous les moyens.

Selon l'intervenant, il s'agit d'une protection bien théorique, surtout en ce qui concerne le patrimoine mobilier qui peut s'avérer très volatile. Il est à redouter que l'absence d'inventaire, souvent justifiée par des considérations fiscales, ne se retourne par la suite contre le mineur qui sera, de nombreuses années plus tard, dans l'impossibilité pratique d'établir la consistance et la valeur du patrimoine telles qu'elles se présentaient au début de la tutelle. L'intervenant plaide dès lors pour une formule prévoyant un contrôle par le juge de paix de l'existence d'un inventaire lors de la prise de cours de la tutelle.

Le ministre considère que cette garantie est déjà prévue dans le projet.

Dans ce cas, fait remarquer le précédent intervenant, quelle est la pertinence de prévoir au § 3 de l'article 406 proposé l'hypothèse dans laquelle un état des immeubles et un inventaire des meubles n'ont pas été établis ?

Le ministre, se référant aux débats consacrés par la commission de la Justice de la Chambre à la procédure à suivre pour établir l'inventaire des biens du mineur lors de l'ouverture de la tutelle, considère que le texte proposé de l'article 406 du Code civil concilie l'objectif de protection du patrimoine du mineur avec la recherche d'une certaine souplesse lorsque cela se justifie.

En principe, un inventaire authentique ou sous seing privé avec estimation d'un expert doit être établi au début de la tutelle. Afin de diminuer les frais de cette procédure, il est prévu, par exemple dans les cas où le patrimoine du mineur est peu important, que le juge de paix a la possibilité de décider que ces formalités seront remplacées par une description et une estimation globales de la valeur des meubles. Cette décision du juge de paix doit être motivée.

Dès lors, estime le ministre, la garantie qu'un inventaire détaillé du patrimoine soit établi lors de l'ouverture de la tutelle est très grande. Dans des circonstances exceptionnelles et moyennant motivation explicite, le juge de paix pourra déroger à ce principe.

Par ailleurs, le projet à l'examen prévoit que le tuteur rend chaque année des comptes concernant sa gestion. Ce document, qui est déposé au dossier de la procédure, est également remis au subrogé tuteur et au mineur s'il est âgé de quinze ans au moins; il

jaar oud is: aan de hand hiervan kunnen de ontwikkelingen in het vermogen van de minderjarige regelmatig nagegaan worden.

Ten slotte biedt het ontwerp eveneens de mogelijkheid de voogdij op te splitsen door de benoeming van een voogd voor de persoon en een voogd voor de goederen, wat een bijkomende waarborg is voor de minderjarige.

In die omstandigheden deelt de minister de bezorgdheid van de vorige spreker niet.

Deze laatste wil ten slotte meer inlichtingen over de overgangsmaatregelen van het ontwerp. Volgens artikel 87, § 1, *in fine*, van het ontwerp vervallen de hypothecaire inschrijvingen op de goederen van de voogd één jaar na de inwerkingtreding van deze wet. Spreker betreurt het automatische karakter van de voorgestelde regeling. Is het niet raadzaam te bepalen dat de hypothecaire inschrijving, de enige waarborg waarover de minderjarige beschikt, eerst vervalt wanneer de definitieve voogdijrekening gedaan en goedgekeurd is.

Artikel 87, § 1, van het ontwerp bepaalt eveneens dat de bestaande voogdijen afgesloten worden vooraleer men naar de nieuwe regeling overstapt.

Volgens spreker gaat het om een zeer logge procedure, die de vrederechters veel bijkomend werk zal bezorgen.

De bij deze wet ingevoerde termijn van één jaar is volgens de minister voldoende voor het verval van de door de familieraad bevolen hypothecaire inschrijvingen op de goederen van de vader en moeder, in geval van voogdij van rechtswege van de langstlevende ouder of in geval van voogdij van rechtswege van de enige ouder ten aanzien van wie de afstamming vastgesteld is, is voldoende om de minderjarige in staat te stellen te reageren wanneer er zich een geschil voordoet in verband met het doen van de voogdijrekening.

In de andere gevallen bieden de in het ontwerp bepaalde waarborgen en controlemiddelen een genoegzame bescherming van het vermogen van de minderjarige zodat de hypothecaire inschrijving en overbodig worden.

Een lid wenst verschillende opmerkingen te formuleren, die voortspuiten uit een kritische nota van de Federatie van notarissen.

Een van de grote vernieuwingen van het ontwerp is dat er bij overlijden van een van de ouders geen voogdij meer openvalt maar dat de langstlevende ouder het ouderlijke gezag verder uitoefent.

De vrederechter speelt evenwel een belangrijke rol aangezien de voogd voor een reeks handelingen opgesomd, in een vrij lange lijst, in het nieuwe artikel 410 van het Burgerlijk Wetboek machtiging van deze rechter moet vragen.

permet d'assurer un suivi régulier de l'évolution du patrimoine du mineur.

Enfin, le projet permet également de scinder la tutelle en nommant un tuteur à la personne et un tuteur aux biens, ce qui est une garantie supplémentaire pour le mineur.

Dans ces conditions, le ministre ne partage pas les inquiétudes exprimées par l'orateur précédent.

Celui-ci tient enfin à s'informer des mesures transitoires prévues dans le projet. Selon l'article 87, § 1er, *in fine*, du projet, les inscriptions hypothécaires sur les biens du tuteur s'éteindront un an après l'entrée en vigueur de la loi. L'intervenant regrette le caractère automatique du régime proposé. Ne faudrait-il pas prévoir que l'inscription hypothécaire, qui est la seule garantie dont dispose le mineur, ne s'éteint que lorsque le compte définitif de tutelle est rendu et approuvé?

L'article 87, § 1er, du projet prévoit également la clôture des tutelles existantes, avant de passer au nouveau régime.

L'intervenant estime qu'il s'agit d'une procédure très lourde qui causera un surcroît de travail considérable pour les juges de paix.

Pour le ministre, le délai d'un an qui est prévu pour l'extinction des inscriptions hypothécaires ordonnées par le conseil de famille sur les biens des père et mère en cas de tutelle de droit du survivant des père et mère ou en cas de tutelle de droit du seul auteur à l'égard duquel la filiation est établie, est un délai suffisant pour permettre au mineur de réagir en cas de conflit relatif à la reddition du compte de tutelle.

Dans les autres cas, les garanties et les moyens de contrôle prévus dans le projet offrent une protection suffisante du patrimoine du mineur, de telle sorte que les inscriptions hypothécaires deviennent inutiles.

Un membre souhaite formuler plusieurs observations, qui découlent d'une note critique établie par la Fédération des notaires.

L'une des grandes innovations du projet est qu'en cas de décès d'un des parents, il n'y plus de tutelle, mais la poursuite de l'exercice de l'autorité parentale par le parent survivant.

Toutefois, le juge de paix joue un rôle important puisque, pour une série d'actes prévus au nouvel article 410 du Code civil, et dont la liste est assez longue, l'autorisation de ce magistrat doit être demandée.

Wordt de hervorming niet op een of andere manier ondermijnd door al deze gevallen waarin een dergelijke machtiging gevraagd moet worden?

Bovendien spreekt de tekst nu eens over voogdij over de goederen, dan weer over voogdij over de persoon van de minderjarige. Een voogdij over de persoon en over de goederen wordt niet in het algemeen en in alle gevallen ingevoerd maar de wet bepaalt dat uitzonderlijk een voogdij over de persoon kan bestaan.

Spreekster vraagt zich af welke uitzonderlijke omstandigheden bedoeld worden.

Indien men de klemtoon wil leggen op de bescherming van de persoon van de minderjarige zoals in de memorie van toelichting staat, is het ontwerp dan duidelijk genoeg over de verplichtingen van de voogd ingeval er een voogdij over de persoon van de minderjarige bestaat?

Er wordt melding gemaakt van een geschreven verslag over de aspecten van de voogdij die verband houden met de persoon van de minderjarige, maar spreekster meent dat men meer de klemtoon kan leggen op de inhoud van dat verslag en dat men deze voogdij ruimer kan opvatten door de opvoeding en de begeleiding van de persoon te behandelen.

Een derde punt heeft betrekking op het geval waarin de minderjarige een conflict heeft met zijn voogd. In dat geval kan hij zich wenden tot de procureur des Konings, die hem kan horen.

In deze procedure niet te log en is er geen veel minder formalistische handelwijze mogelijk waarin de minderjarige de vrederechter kan aanspreken, aangezien het ontwerp deze magistraat een veel grotere rol wil geven?

Het kind kan overigens gehoord worden en dat past in de gedachtegang van de huidige gerechtelijke procedure.

Met betrekking tot deze hoorzitting rijst, zoals gewoonlijk, het probleem van de minimumleeftijd waarop het kind worden gehoord. Artikel 931 van het Gerechtelijk Wetboek stelt geen leeftijd vast omdat men ervan uitging dat de situatie per geval moest worden bekeken.

De decreten betreffende de jeugdbescherming hebben wel een precieze leeftijd vastgesteld.

Spreekster heeft vragen bij de in dit ontwerp vastgestelde leeftijdsgrenzen. Moeten die behouden blijven of dient te worden verwezen naar artikel 931 van het Gerechtelijk Wetboek?

Met betrekking tot erfeniskwesties raakt de tekst aan de huidige bevoegdheidsverdeling tussen het vrederegerecht en de rechtbank van eerste aanleg door bepaalde bevoegdheden van die laatste over te dragen aan de eerste.

En prévoyant tant d'hypothèses dans lesquelles une telle autorisation doit être demandée, ne mine-t-on pas quelque peu la réforme?

En outre, le texte parle tantôt de tutelle sur les biens, tantôt de tutelle sur la personne du mineur. Il n'impose pas, de façon générale et dans tous les cas, une tutelle sur la personne et sur les biens, mais prévoit qu'à titre exceptionnel, il peut y avoir une tutelle sur la personne.

L'intervenante s'interroge sur les situations exceptionnelles que l'on vise.

De plus, si l'on veut mettre l'accent sur la protection de la personne du mineur, comme l'indique l'exposé des motifs, le projet est-il assez précis sur les obligations qui incombent au tuteur dans le cas où il y a une tutelle sur la personne du mineur?

On fait état d'un rapport écrit sur les aspects de la tutelle liés à la personne du mineur, mais l'intervenante estime que l'on pourrait insister davantage sur le contenu de ce rapport, et considérer cette tutelle de façon plus large, en visant l'éducation et le suivi de la personne.

Un troisième point concerne le cas où le mineur est en conflit avec son tuteur. Dans ce cas, il peut saisir le procureur du Roi, lequel peut l'entendre.

Cette procédure n'est-elle pas trop lourde, et n'y a-t-il pas une manière beaucoup moins formaliste de procéder, en permettant au mineur de s'adresser au juge de paix, puisque le but du projet est de donner un plus grand rôle à ce magistrat?

Par ailleurs, l'enfant pourra être entendu, ce qui est dans la logique de la procédure judiciaire actuelle.

À propos de cette audition se pose, comme toujours, le problème de l'âge à partir duquel l'enfant peut être entendu. Dans le cadre de l'article 931 du Code judiciaire, on n'avait pas voulu fixer d'âge, estimant qu'il valait mieux apprécier la situation au cas par cas.

On sait que les décrets sur la protection de la jeunesse ont, eux, fixé un âge précis.

L'intervenante s'interroge sur les limites d'âge fixées par le présent projet. Faut-il les maintenir, ou renvoyer simplement à l'article 931 du Code judiciaire?

Enfin, en matière de successions, le texte touche à la répartition des compétences entre le juge de paix et le tribunal de première instance, en transférant certaines compétences du second au premier.

Spreekster vraagt zich af of dit systeem wel past in het geheel van het erfrecht.

De minister meent ook dat wanneer een beroepsgroep als de notarissen zich met deze zaak bezighoudt, met hun ervaring en hun opmerkingen rekening moet worden gehouden. De Kamercommissie voor de Justitie heeft dat in ruime mate gedaan door mevrouw Casman te horen.

De eerste vraag betreft de rol van de vrederechter en het overdreven formalisme dat zou gelden in een aantal aangelegenheden waar de voogd de machtiging van deze magistraat moet vragen.

De minister is het op dat vlak niet eens met de spreekster.

Men wil dat de vrederechter een soort familierechter wordt. De vrederechters vragen dit zelf, via hun koninklijke federatie.

De groep van deskundigen en de leden van deze federatie werken in die richting.

De onderliggende bedoeling is steeds de bescherming van de minderjarige op burgerrechtelijk vlak te versterken, zowel wat zijn persoon (dus anders dan in het verleden) als wat zijn goederen betreft.

Artikel 410 lijkt dus niet overdreven, vooral omdat men oog heeft gehad voor bijzondere hypothesen, die te maken hebben met de toekomst van de minderjarige.

De splitsing tussen de voogdij over de persoon en de voogdij over de goederen zal slechts in zeer uitzonderlijke gevallen plaatsvinden (bijvoorbeeld wanneer de minderjarige een heel omvangrijke erfenis heeft gekregen), en rekening houdend met de graad van specialisatie die van de voogd wordt geëist, vooral wanneer hij de goederen van de minderjarigen moet beheren.

Zowel de deskundigen als de notarissen hebben dit trouwens voorgesteld.

Uitgesloten is evenwel dat slechts voor een van beide aspecten een voogd wordt aangewezen en voor het andere niet.

De verplichtingen van de voogd blijken duidelijk uit de wet en daarover moet dus niet ten gronde worden gediscussieerd.

Wat de vormvereisten betreft wanneer de minderjarige een klacht indient tegen zijn voogd, daarvoor was oorspronkelijk voorzien in een rechtstreekse toegang tot de vrederechter.

Later is men echter tot de conclusie gekomen dat van alle bestaande middelen de procureur des

L'intervenante s'interroge sur la cohérence de ce système par rapport à l'ensemble de la matière des successions.

Le ministre déclare qu'il marque son accord sur le fait que, lorsqu'un groupe professionnel comme celui des notaires s'occupe de cette matière, il faut tenir compte de leur expertise et de leurs observations. C'est ce qu'a fait, dans une large mesure, la commission de la Justice de la Chambre, qui a procédé à l'audition de Mme Casman.

La première question concerne le rôle du juge de paix, et le formalisme excessif qui serait imposé dans une série de matières, où l'autorisation de ce magistrat doit être demandée.

Le ministre ne partage pas le point de vue de l'intervenante à cet égard.

On a voulu que la fonction du juge de paix évolue dans la direction d'un juge de famille. Ceci est conforme à la demande explicite des juges de paix formulée par l'intermédiaire de leur fédération royale.

C'est dans cette direction qu'ont travaillé le groupe d'experts, puis les membres de cette fédération.

Le point de départ a toujours été le renforcement de la protection du mineur sur le plan civil, pour ce qui concerne tant sa personne (ce qui n'était pas le cas dans le passé) que ses biens.

L'article 410 ne paraît donc pas excessif, d'autant qu'on y a retenu des cas de figure particuliers, qui ont surtout à voir avec le futur du mineur.

Quant à la scission entre la tutelle sur la personne et celle sur les biens, elle ne se fera que dans des cas très exceptionnels (comme celui où le mineur est bénéficiaire d'un héritage très important), et compte tenu du degré de spécialisation demandé à un tuteur, surtout lorsqu'il doit gérer les biens du mineur.

La proposition émane d'ailleurs tant du groupe d'experts que du secteur du notariat.

Ce qui est exclu, c'est qu'un tuteur ne soit désigné que pour l'un des deux aspects, et que l'autre aspect ne fasse l'objet d'aucune désignation.

Les obligations du tuteur découlent clairement de la loi et ne devraient pas susciter de discussion fondamentale.

Quant au formalisme requis lorsqu'un mineur introduit une plainte contre son tuteur, on avait envisagé au départ un accès direct au juge de paix.

Ensuite, on a considéré que, dans la panoplie de moyens existants, le protecteur naturel du mineur

Konings als het ware de natuurlijke beschermer is van de minderjarige. Men heeft er dus voor gekozen de natuurlijke weg te volgen, veeleer dan voor de voorgedij een uitzondering te maken.

De minister verwijst bij analogie naar de zaken waarbij de persoon van de minderjarige betrokken is terwijl zijn ouders nog leven. Ook in dat geval richt de minderjarige zich via het parket tot zijn «natuurlijke» rechter — het vredegerecht of de rechtbank van eerste aanleg.

Wat betreft de bevoegdheidsverdeling inzake erfennissen ten slotte (artikelen 1186 en 1187), is het vooral de praktijk die heeft geleid tot eenvormige procedures. Aan de bevoegdheden wordt niet geraakt. Men viseert alleen de gevallen waarin de minderjarige zich, hetzij met meerderjarigen, hetzij met minderjarigen en met meerderjarigen, in staat van onverdeeldheid bevindt.

In de praktijk blijken er verschillende mogelijkheden te zijn: ofwel trad de vrederechter op, waarna een homologatieprocedure plaatsvond voor de rechtbank van eerste aanleg, ofwel werd de procedure onmiddellijk aanhangig gemaakt voor deze rechtbank.

Er doken echter veel vergissingen en procedureproblemen op.

Aangezien het steeds mogelijk is bij de rechtbank van eerste aanleg beroep in te stellen tegen alle beslissingen van de vrederechter terzake, heeft men ervoor gekozen alle procedures eenvormig te maken.

Die oplossing vonden de betrokkenen beter (de advocaten, de notarissen, de rechtbanken en in het bijzonder de vrederechters).

Een lid wijst op de toestand van een gescheiden ouder wiens schulden bij zijn of haar overlijden worden aangezuiverd met behulp van het vermogen van het minderjarige kind van die ouder. Kan het ontwerp in zijn huidige lezing dit soort toestanden verhelpen?

De minister antwoordt dat zoiets geregeld wordt op het ogenblik waarop de voorgedij openvalt.

Dat gebeurt wanneer beide ouders overleden zijn of beide niet in staat zijn hun ouderlijk gezag uit te oefenen.

Zolang één van beide ouders leeft, is voor veel handelingen een machtiging van de vrederechter nodig opdat de toestand van de minderjarige door een onafhankelijke derde kan worden geregeld.

In het verleden heeft men moeten vaststellen dat de overlevende ouder slechts aan zijn persoonlijk voordeel dacht of dat de familiale levensomstandigheden zo moeilijk waren dat de keuze die gemaakt werd de keuze was van een meerderjarige ten opzichte van een minderjarige.

était le procureur du Roi. On a donc voulu suivre la voie normale, plutôt que de prévoir une exception en matière de tutelle.

Le ministre rappelle, par analogie, ce qui se passe dans les affaires où la personne du mineur est concernée, alors que les parents sont en vie. Dans ces cas, le mineur s'oriente également vers son juge naturel — juge de paix ou de première instance — par l'intermédiaire du parquet.

Enfin, en ce qui concerne la répartition des compétences en matière de successions (articles 1186 et 1187), c'est surtout la pratique qui a amené à uniformiser les procédures. On ne touche en rien aux compétences. On vise uniquement le cas de figure où un mineur est en indivision, soit avec des majeurs, soit avec des mineurs et des majeurs.

Sur le terrain, on a constaté que différentes approches existaient: soit le juge de paix intervenait, après quoi une procédure d'homologation avait lieu devant le tribunal de première instance, soit la procédure était immédiatement engagée devant ce tribunal.

En pratique, il y avait souvent des erreurs, et toutes sortes de problèmes de procédure.

Puisqu'il existe toujours une possibilité d'appel, auprès du tribunal de première instance, contre toutes les décisions du juge de paix en la matière, on a fait le choix d'unifier toutes les procédures.

Cette solution a été considérée comme meilleure par les praticiens (avocats, notaires, tribunaux et en particulier les juges de paix).

Un membre évoque la situation de parents divorcés, dont l'un des deux se trouve dans une situation financière pouvant amener à ce que, en cas de décès, ses dettes soient apurées au moyen du patrimoine de son enfant mineur. Le projet permet-il, en son état actuel, de remédier à ce type de situations?

Le ministre répond que ce cas de figure est réglé au moment de l'ouverture de la tutelle.

Cette ouverture a maintenant lieu lorsque les deux parents sont décédés, ou qu'ils sont tous deux dans l'impossibilité d'exercer leur autorité parentale.

En cas de survie d'un des parents, beaucoup d'actes requièrent l'autorisation du juge de paix, afin que la situation du mineur soit assurée par une tierce personne indépendante.

Dans le passé, il a fallu constater que, soit le parent survivant ne pensait qu'à son avantage personnel, soit les conditions de vie de la famille étaient tellement difficiles que le choix qui se faisait était le choix d'un majeur envers un mineur.

Dat is nu uitgesloten door de regeling in artikel 410, (artikel 13 van het ontwerp).

*
* *

IV. ARTIKELSGEWIJZE BESPREKING

Artikel 2

A. Bespreking

De heer Vandenberghe dient een amendement in dat ertoe strekt in § 1 van het voorgestelde artikel 50, het woord «ontkenning» te vervangen door het woord «betwisting» (Stuk Senaat, nr. 2-509/2, amendement nr. 2).

De indiener wijst erop dat, vóór de inwerkingtreding van de nieuwe afstammingswet van 31 maart 1987, de bepalingen in het Burgerlijk Wetboek nopens de vaststelling van de afstamming de notie «ontkenning van vaderschap» bevatten. De huidige wetgeving maakt echter gebruik van de notie «betwisting van de afstamming».

Het amendement wil de inadequate terminologie die in artikel 50 werd ingebracht door de wet van 31 maart 1987 (en die de bepaling «ontkenning» invoerde), om legistische redenen doorbreken. Daarom dient de term «ontkenning» te worden vervangen door «betwisting».

De minister verklaart dat hij het niet helemaal eens is met de indiener van het amendement.

De zaak kan immers pas voor de ambtenaar van de burgerlijke stand gebracht worden op het moment waarop er geen band van afstamming meer is. Het is niet voldoende dat hierover een betwisting aanhangig is.

De minister geeft wel toe dat voor de Nederlandstalige tekst van artikel 50 een vormverbetering noodzakelijk is. De regering dient hiertoe een amendement in, dat ertoe strekt de Nederlandse tekst van dit artikel te vervangen als volgt (Stuk Senaat, nr. 2-509/3, amendement nr. 28):

«Art. 2. — § 1. De ambtenaar van de burgerlijke stand die de aangifte van geboorte van een kind ontvangt wiens afstamming ten aanzien van zijn ouders niet vaststaat of die in zijn registers het beschikkende gedeelte van een rechterlijke beslissing overschrijft waarbij de afstamming wordt ontkend ten aanzien van de ouders of ten aanzien van de enige ouder met betrekking tot wie de afstamming vaststaat, is gehouden daarvan binnen drie dagen kennis te geven aan de vrederechter van de verblijfplaats van de minderjarige.

Cela est à présent exclu par le système de l'article 410 contenu à l'article 13 du projet.

*
* *

IV. DISCUSSION DES ARTICLES

Article 2

A. Discussion

M. Vandenberghe dépose un amendement, tendant à remplacer, à l'article 50, § 1er, proposé, le mot «dénié» par le mot «contesté» (doc. Sénat, n° 2-509/2, amendement n° 2).

L'auteur précise qu'avant l'entrée en vigueur de la nouvelle loi du 31 mars 1987 relative à la filiation, les dispositions du Code civil concernant l'établissement de la filiation prévoyaient la notion de «désaveu de paternité». La législation actuelle utilise cependant la notion de «contestation de paternité».

L'amendement vise à supprimer, pour des raisons légistiques, la terminologie inadéquate qui a été insérée à l'article 50 par la loi du 31 mars 1987 (laquelle a introduit la notion de désaveu). C'est pourquoi il y a lieu de remplacer le mot «dénié» par le mot «contesté».

Le ministre déclare qu'il ne partage pas entièrement le point de vue de l'auteur de l'amendement.

En effet, l'officier de l'état civil ne peut être saisi qu'au moment où le lien de filiation a disparu. Il ne suffit pas qu'une contestation soit pendante à ce sujet.

Mais le ministre admet que la forme du texte néerlandais de l'article 50 doit être améliorée. Le gouvernement dépose à cet effet un amendement tendant à remplacer le texte néerlandais de cet article par ce qui suit (doc. Sénat, n° 2-509/2, amendement n° 28):

«Art. 2. — § 1. De ambtenaar van de burgerlijke stand die de aangifte van geboorte van een kind ontvangt wiens afstamming ten aanzien van zijn ouders niet vaststaat of die in zijn registers het beschikkende gedeelte van een rechterlijke beslissing overschrijft waarbij de afstamming wordt ontkend ten aanzien van de ouders of ten aanzien van de enige ouder met betrekking tot wie de afstamming vaststaat, is gehouden daarvan binnen drie dagen kennis te geven aan de vrederechter van de verblijfplaats van de minderjarige.

§ 2. De ambtenaar van de burgerlijke stand die een akte van overlijden opmaakt, is gehouden daarvan binnen drie dagen kennis te geven aan de vrederechter van de verblijfplaats van de minderjarige kinderen van de overledene wanneer deze laatste de langstlevende was van de ouders of wanneer de afstamming enkel ten aanzien van deze ouder vaststaat. Hetzelfde geldt wanneer de overledene voogd was van een minderjarige, van een persoon in staat van verlengde minderjarigheid of van een onbekwaamverklarde, of wanneer hij de enige adoptieve ouder of de langstlevende ouder was van een minderjarige, van een persoon in staat van verlengde minderjarigheid of van een onbekwaamverklarde.

§ 3. De vervalddag is in de termijn begrepen. Is die dag echter een zaterdag, een zondag of een wettelijke feestdag, dan wordt de vervalddag uitgesteld tot de eerstvolgende werkdag.»

Hierop trekt de heer Vandenberghe zijn amendement nr. 2 in.

Een lid vraagt of de voorgestelde wijziging gevolgen heeft voor de Franse tekst van het artikel.

De minister zegt van niet.

De heer Vandenberghe dient op het voornoemde amendement nr. 28 een subamendement in dat ertoe strekt de woorden «verblijfplaats van de minderjarige» te vervangen door de woorden «woonplaats van de minderjarige kinderen van de overledene als bepaald bij artikel 36 van het Gerechtelijk Wetboek of bij gebreke van woonplaats, aan de vrederechter van de verblijfplaats van deze kinderen» (Stuk Senaat, nr. 2-509/3, amendement nr. 31).

De indiener van het amendement merkt op dat het voorgestelde artikel 50, § 2, enkel bepaalt dat de ambtenaar van de burgerlijke stand gehouden is binnen drie dagen kennis te geven van het overlijden van een ouder aan de vrederechter van de verblijfplaats van de minderjarige, terwijl volgens het voorgestelde artikel 390 van het Burgerlijk Wetboek de vrederechter van de woonplaats zoals bepaald door artikel 36 van het Gerechtelijk Wetboek en, bij gebreke daarvan, de vrederechter van de verblijfplaats bevoegd is de voogdij te organiseren.

Het is wenselijk dat beide bepalingen eensluidend zijn.

De minister kan zich akkoord verklaren met dit subamendement, dat nauwkeurig is en zorgt voor de concordantie met de andere bepalingen van het Burgerlijk Wetboek.

B. Stemmingen

Amendement nr. 28 van de regering wordt aangenomen met 9 stemmen bij 1 onthouding.

§ 2. De ambtenaar van de burgerlijke stand die een akte van overlijden opmaakt, is gehouden daarvan binnen drie dagen kennis te geven aan de vrederechter van de verblijfplaats van de minderjarige kinderen van de overledene wanneer deze laatste de langstlevende was van de ouders of wanneer de afstamming enkel ten aanzien van deze ouder vaststaat. Hetzelfde geldt wanneer de overledene voogd was van een minderjarige, van een persoon in staat van verlengde minderjarigheid of van een onbekwaamverklarde, of wanneer hij de enige adoptieve ouder of de langstlevende ouder was van een minderjarige, van een persoon in staat van verlengde minderjarigheid of van een onbekwaamverklarde.

§ 3. De vervalddag is in de termijn begrepen. Is die dag echter een zaterdag, een zondag of een wettelijke feestdag, dan wordt de vervalddag uitgesteld tot de eerstvolgende werkdag.»

Au vu de cet amendement, M. Vandenberghe retire son amendement n° 2.

Un membre demande si la modification proposée a une incidence sur le texte français de l'article.

Le ministre répond par la négative.

M. Vandenberghe dépose à l'amendement n° 28 précité un sous-amendement tendant à remplacer les mots «de la résidence des enfants mineurs du défunt» par les mots «du domicile des enfants mineurs du défunt, tel qu'il est défini à l'article 36 du Code judiciaire, ou, à défaut de domicile, le juge de paix de la résidence de ces enfants» (doc. Sénat, n° 2-509/3, amendement n° 31).

L'auteur de l'amendement indique que l'article 50, § 2, proposé se borne à disposer que l'officier de l'état civil est tenu d'informer, dans un délai de trois jours, le juge de paix de la résidence de l'enfant mineur du décès d'un parent, tandis qu'aux termes de l'article 390 proposé du Code civil, le juge de paix du domicile, tel qu'il est défini à l'article 36 du Code judiciaire, ou, à défaut de domicile, le juge de paix de la résidence est compétent pour organiser la tutelle.

Il est indiqué que les deux dispositions soient conformes.

Le ministre peut se rallier à ce sous-amendement, qui est précis et assure une concordance avec d'autres dispositions du Code civil.

B. Votes

L'amendement n° 28 du gouvernement est adopté par 9 voix et 1 abstention.

Amendement nr. 31 van de heer Vandenberghe wordt eenparig aangenomen door de 10 aanwezige leden.

Artikel 3

A. Bespreking

De heer Vandenberghe dient een amendement in dat ertoe strekt in het eerste lid van het voorgestelde artikel 412 de woorden «het bestuur» te vervangen door de woorden «het gezag» (Stuk Senaat, nr. 2-509/2, amendement nr. 3).

Sinds de wet van 13 april 1995 gebruikt het Burgerlijk Wetboek immers niet langer de term «het bestuur over de persoon van het kind», maar «het gezag over de persoon van het kind» (zie artikelen 373, 374 en 376 van het Burgerlijk Wetboek).

Om legistische redenen dient de term «bestuur» te worden vervangen door de term «gezag».

De minister kan met dit amendement instemmen, maar merkt op dat ook de Franse tekst van het artikel moet worden aangepast.

De heer Vandenberghe trekt dus zijn amendement in en dient een amendement in dat tot doel heeft de legistische correcties aan te brengen, zowel in de Nederlandse als in de Franse tekst van het eerste lid van het voorgestelde artikel 412 (Stuk Senaat, nr. 2-509/3, amendement nr. 72).

B. Stemming

Amendement nr. 72 van de heer Vandenberghe wordt eenparig aangenomen door de 10 aanwezige leden.

Artikel 6

A. Bespreking

De heer Vandenberghe dient een amendement in dat ertoe strekt in het 1° van dit artikel het eerste lid van de voorgestelde tekst aan te vullen met de woorden «ten aanzien van beide ouders» (Stuk Senaat, nr. 2-509/3, amendement nr. 32).

De indiener van het amendement vindt dat uit de voorgestelde formulering niet duidelijk blijkt dat de afstamming niet vaststaat ten aanzien van een ouder of beide ouders. Uiteraard geeft de voogd zijn toestemming pas indien de afstamming van het minderjarige kind of van de onbekwaamverklaarde niet vaststaat ten opzichte van beide ouders, nu in het andere geval de voogdij niet openvalt.

L'amendement n° 31 de M. Vandenberghe est adopté à l'unanimité des 10 membres présents.

Article 3

A. Discussion

M. Vandenberghe dépose un amendement tendant à remplacer, à l'article 412, alinéa 1er proposé, les mots «l'administration» par les mots «l'autorité» (doc. Sénat, n° 2-509/2, amendement n° 3).

En effet, depuis la loi du 13 avril 1995, le Code civil utilise non plus l'expression «l'administration de la personne de l'enfant», mais l'expression «l'autorité sur la personne de l'enfant» (cf. articles 373, 374 et 376 du Code civil).

Pour des raisons légistiques, il est conseillé de remplacer le terme «administration» par le terme «autorité».

Le ministre peut se rallier à l'amendement, mais fait observer que le texte français de l'article doit lui aussi être adapté.

À cette fin, M. Vandenberghe retire son amendement n° 3 et dépose un amendement visant à apporter les corrections légistiques tant dans le texte néerlandais que le texte français de l'article 412, alinéa 1er proposé (doc. Sénat, n° 2-509/3, amendement n° 72).

B. Vote

L'amendement n° 72 de M. Vandenberghe est adopté à l'unanimité des 10 membres présents.

Article 6

A. Discussion

M. Vandenberghe dépose un amendement tendant, au 1° de cet article, à compléter l'alinéa premier du texte proposé par les mots «à l'égard des deux parents» (doc. Sénat, n° 2-509/3, amendement n° 32).

L'auteur de l'amendement estime qu'il ne ressort pas clairement de la formulation proposée que la filiation n'a pas été établie à l'égard d'un des parents ou des deux parents. Il va de soi que le tuteur ne donne son consentement que si la filiation de l'enfant mineur ou de l'incapable n'a pas été établie à l'égard des deux parents, du fait que dans l'autre cas, la tutelle n'est pas vacante.

De minister gaat akkoord met dit amendement, dat de bedoeling van de tekst duidelijk verwoordt.

B. Stemming

Amendement nr. 32 van de heer Vandenberghe wordt eenparig aangenomen door de 10 aanwezige leden.

Artikel 12

A. Bespreking

De heer Vandenberghe dient een amendement in dat ertoe strekt dit artikel te vervangen als volgt (Stuk Senaat, nr. 2-509/2, amendement nr. 14):

«In artikel 378 van hetzelfde Wetboek, in een nieuwe lezing hersteld bij de wet van 31 maart 1987, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° het eerste en het tweede lid worden vervangen door de volgende leden:

«Onder voorbehoud van het bepaalde in artikel 935, derde lid, is de machtiging van de vrederechter vereist om de in artikel 410 bepaalde handelingen te verrichten waarvoor de voogd bijzondere machtiging van de vrederechter moet verkrijgen.

De vrederechter beslist over het door de partijen of door hun advocaat ondertekende verzoekschrift. Indien de zaak slechts door een van de ouders bij de rechtbank aanhangig wordt gemaakt, wordt de andere gehoord of ten minste bij gerechtsbrief opgeroepen. Door die oproeping wordt hij partij in het geding.»;

2° het artikel wordt aangevuld met de volgende bepaling:

«In geval van belangentegenstelling tussen het kind en zijn ouders wordt door de vrederechter een voogd ad hoc aangewezen op verzoek van enig belanghebbende, dan wel ambtshalve.»

De indiener van het amendement stelt dat, als de vrederechter *ratione materiae* de bevoegdheid krijgt (in plaats van de rechtbank van eerste aanleg) om alle machtigingen bedoeld in artikel 410 van het Burgerlijk Wetboek te geven aan minderjarigen onder voogdij en zelfs onder ouderlijk gezag (zoals de bedoeling is van het voorgestelde artikel 378, nieuw lid 1 en 2, van het Burgerlijk Wetboek, het logisch is ook de vrederechter *ratione materiae* bevoegd te maken (in plaats van de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg) om een voogd ad hoc aan te duiden bij de in artikel 378, lid 3, van het Burgerlijk Wetboek bedoelde belangentegenstelling tussen ouder(s) en het kind onder ouderlijk gezag. De voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg heeft talloze andere taken en bevoegdheden die hem minder geschikt maken om

Le ministre marque son accord sur cet amendement, qui traduit l'intention du texte.

B. Vote

L'amendement n° 32 de M. Vandenberghe est adopté à l'unanimité des 10 membres présents.

Article 12

A. Discussion

M. Vandenberghe dépose un amendement, tendant à remplacer cet article par ce qui suit (doc. Sénat, n° 2-509/2, amendement n° 14):

«Dans l'article 378 du même code, rétabli dans une rédaction nouvelle par la loi du 31 mars 1987, sont apportées les modifications suivantes:

1° les alinéas 1er et 2 sont remplacés par le texte suivant:

«Sont subordonnés à l'autorisation du juge de paix, les actes prévus à l'article 410 pour lesquels le tuteur doit requérir une autorisation spéciale du juge de paix, sous réserve de ce qui est prévu à l'article 935, alinéa 3.

Le juge de paix statue sur la requête signée par les parties ou leur avocat. S'il est saisi par un seul des père et mère, l'autre est entendu ou du moins convoqué par pli judiciaire. Cette convocation le rend partie à la cause.»;

2° l'article est complété par la disposition suivante:

«En cas d'opposition d'intérêts entre l'enfant et ses père et mère, le juge de paix désigne le tuteur ad hoc à la requête de tout intéressé ou de plein droit.»

L'auteur de l'amendement indique que, si l'on donne *ratione materiae* au juge de paix (et non plus au tribunal de première instance) la compétence de donner toutes les autorisations visées à l'article 410 du Code civil aux mineurs sous tutelle et même aux mineurs sous autorité parentale (comme prévu à l'article 378 du Code civil, alinéas 1er et 2 nouveaux, proposé), il est logique de lui donner également *ratione materiae* (et non plus au président du tribunal de première instance) compétence pour désigner le tuteur ad hoc, en cas d'opposition d'intérêts visée à l'article 378, alinéa 3, du Code civil, entre un ou les parents et l'enfant sous autorité parentale. Le président du tribunal de première instance a de nombreuses autres tâches et compétences qui le rendent moins à même de se charger de la désignation d'un

zich in te laten met de aanstelling van een voogd ad hoc als bedoeld in artikel 378, lid 3, van het Burgerlijk Wetboek.

Het huidige artikel 378, lid 3, van het Burgerlijk Wetboek bepaalt dat de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg deze voogd ad hoc kan aanduiden «op verzoek van enige belanghebbende en desnoods van de procureur des Konings». De voorgestelde bepaling voorziet dat de vrederechter deze voogd ad hoc kan aanduiden op verzoek van enige belanghebbende, maar eveneens ambtshalve (nu er bij de vrederechten geen openbaar ministerie als dusdanig functioneert).

Dit amendement heeft tot doel de bevoegdheden beter te groeperen.

De minister sluit zich aan bij dit amendement en verwijst naar wat hij eerder heeft gezegd over de bedoeling om van de vrederechter een gezinsrechter te maken.

Mevrouw Kaçar dient op amendement nr. 14 een subamendement in dat ertoe strekt de woorden «voogd ad hoc» te vervangen door de woorden «bewindvoerder ad hoc».

De indienster zegt dat het voorgestelde artikel 378 gaat over bijzondere machtigingen die verkregen moeten worden om belangrijke handelingen te mogen verrichten betreffende de minderjarige onder ouderlijk gezag. Het betreft hier dus geen voogdij in de zin van dit ontwerp. De woorden «bewindvoerder ad hoc» verdienen dan ook de voorkeur (Stuk Senaat, nr. 2-509/5, nr. 89).

Een lid vindt «voogd ad hoc» een geijkte uitdrukking, die geenszins inhoudt dat deze «voogd ad hoc» beschikt over de algemene bevoegdheden van een voogd als beschreven in het voorgestelde artikel 389.

De minister deelt deze mening. Aangezien de uitdrukking «voogd ad hoc» noch voor de rechtsinterpretatie noch voor de jurisprudentie een probleem vormt, acht hij het raadzaam de samenhang te respecteren en het amendement te verwerpen.

Mevrouw Kaçar trekt haar amendement nr. 89 in.

Mevrouw Nyssens dient eveneens een amendement in, dat ertoe strekt artikel 12 als volgt te vervangen (Stuk Senaat, nr. 2-509/2, amendement nr. 18):

«Art. 12. — Artikel 378 van hetzelfde Wetboek, in een nieuwe lezing hersteld bij de wet van 31 maart 1987, wordt vervangen als volgt:

«Art. 378. — § 1. De ouders die het ouderlijk gezag gezamenlijk uitoefenen, kunnen zonder voorafgaande machtiging alle daden van beheer betreffende de goederen van het kind verrichten. Hun gezamenlijke instemming is vereist voor handelingen die de omvang van het vermogen van het kind aanzienlijk kunnen beïnvloeden of die betrekking hebben op een

tuteur ad hoc au sens de l'article 378, alinéa 3, du Code civil.

L'article 378, alinéa 3, du Code civil, en vigueur, dispose que le président du tribunal de première instance peut désigner ce tuteur «à la requête de tout intéressé et au besoin du procureur du Roi». La disposition proposée prévoit que le juge de paix peut désigner ce tuteur à la demande de tout intéressé, mais aussi de plein droit (étant donné qu'il n'y a plus de ministère public opérant en tant que tel au sein des juridictions de paix).

Le but est d'homogénéiser les groupes de compétences.

Le ministre se rallie à l'amendement, en renvoyant à ce qu'il a précisé antérieurement quant au fait que la tendance est de faire du juge de paix un juge de famille.

Mme Kaçar dépose à l'amendement n° 14 précité un sous-amendement tendant à remplacer les mots «tuteur ad hoc» par les mots «administrateur ad hoc».

Selon l'auteur, l'article 378 proposé traite des autorisations spéciales à obtenir pour accomplir les actes importants concernant le mineur sous autorité parentale. Il ne s'agit dès lors pas d'une situation de tutelle au sens du projet. Dès lors, les mots «administrateur ad hoc» lui semble plus appropriés (doc. Sénat, n° 2-509/5, amendement n° 89).

Pour un membre, l'expression «tuteur ad hoc» est une expression consacrée. Cela n'implique nullement que ce «tuteur ad hoc» dispose des compétences générales du tuteur au sens de l'article 389 proposé.

Le ministre partage le point de vue du préopinant. Les termes «tuteur ad hoc» ne posant aucun problème en doctrine ni en jurisprudence, il est souhaitable d'opter pour la continuité et de rejeter l'amendement.

Mme Kaçar retire son amendement n° 89.

Mme Nyssens dépose également un amendement, tendant à remplacer l'article 12 par ce qui suit (doc. Sénat, n° 2-509/2, amendement n° 18):

«Art. 12. — L'article 378 du même Code, rétabli dans une nouvelle rédaction par la loi du 31 mars 1987, est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 378. — § 1er. Les parents qui exercent l'autorité parentale conjointement accomplissent tous les actes d'administration des biens de l'enfant, sans autorisation préalable. Leur accord conjoint est requis pour les actes qui peuvent avoir une répercussion importante sur la consistance du patrimoine de l'enfant, ou qui portent sur un élément de ce patri-

vermogensbestanddeel waarvan de waarde één tiende van de totale waarde van het vermogen te boven gaat.

Bij verschil van mening tussen de ouders of bij belangentegenstelling tussen de ouders en hun kind wordt de zaak bij verzoekschrift voor de vrederechter gebracht.

§ 2. De ouder die het ouderlijk gezag alleen uitoefent, moet aan de vrederechter machtiging vragen voor alle handelingen die de omvang van het vermogen van het kind aanzienlijk kunnen beïnvloeden of die betrekking hebben op een vermogensbestanddeel waarvan de waarde één tiende van de totale waarde van het vermogen te boven gaat.

Bij belangentegenstelling tussen de ouder en het kind wordt de zaak bij verzoekschrift voor de vrederechter gebracht.

§ 3. Het in de §§ 1 en 2 bedoelde verzoekschrift wordt naar gelang van het geval, ingediend door beide ouders of door een van hen en wordt ondertekend door ten minste een van de ouders of door een advocaat. Wordt de zaak door een van de ouders voor de vrederechter gebracht, dan wordt de andere gehoord of althans bij gerechtsbrief opgeroepen; door die oproeping wordt hij partij in het geding.

§ 4. De vrederechter kan eenieder horen wiens mening hij nuttig acht.

§ 5. Bij belangentegenstelling kan de vrederechter een *ad hoc*-bewindvoerder aanwijzen.»

Artikel 12 stelt als algemeen principe dat de machtiging van de vrederechter vereist is om de in artikel 410 bepaalde handelingen te verrichten waarvoor de voogd bijzondere machtiging van de vrederechter moet verkrijgen.

Dit amendement wil meer vrijheid geven aan de ouders die krachtens dit wetsontwerp het ouderlijk gezag behouden, door niet systematisch een machtiging van de vrederechter te eisen voor handelingen die eigenlijk deel uitmaken van het dagelijks beheer.

Met betrekking tot artikel 410 vraagt een lid de minister waarom het niet uitsluitend gaat over handelingen als bedoeld in het huidige artikel 457 van het Burgerlijk Wetboek, die een rechtbank moet homologeren.

In het huidige systeem is er inderdaad een onderscheid tussen handelingen waarvoor een machtiging vereist is en handelingen die gehomologeerd moeten worden.

Het lid vindt de lijst van het voorgestelde artikel 410 erg omslachtig.

De notarissen hebben al gesignaleerd dat deze lijst tegenstrijdigheden kan bevatten of onsamenvattend

moine dont la valeur dépasse le dixième de sa valeur totale.

Si un différend surgit entre eux ou qu'il y a opposition entre leurs intérêts et ceux de leur enfant, l'affaire est portée devant le juge de paix par requête.

§ 2. Le parent qui exerce seul l'autorité parentale doit se faire autoriser par le juge de paix pour les actes qui peuvent avoir une répercussion importante sur la consistance du patrimoine de l'enfant, ou qui portent sur un élément de ce patrimoine dont la valeur dépasse le dixième de sa valeur totale.

S'il y a opposition d'intérêts entre lui et l'enfant, l'affaire est portée devant le juge de paix par requête.

§ 3. La requête, visée aux §§ 1er et 2, est, selon le cas, introduite par les deux parents ou par l'un d'eux, et signée par au moins un des parents ou par un avocat. Si l'affaire est portée devant le juge de paix par un seul parent, l'autre parent est entendu, ou du moins convoqué par pli judiciaire; il devient partie à la cause par cette convocation.

§ 4. Le juge de paix peut entendre toute personne dont l'avis pourrait lui être utile.

§ 5. En cas d'opposition d'intérêts, le juge de paix peut désigner un administrateur *ad hoc*.»

L'article 12 prévoit comme principe général que sont subordonnés à l'autorisation du juge de paix les actes prévus à l'article 410, pour lesquels le tuteur doit requérir une autorisation spéciale de ce magistrat.

L'amendement vise à laisser plus de liberté aux parents qui gardent, en vertu de la loi en projet, l'exercice de l'autorité parentale, et à ne pas requérir systématiquement l'autorisation du juge de paix pour des actes qui, semble-t-il, relèvent de la gestion journalière.

À propos de l'article 410, une commissaire demande au ministre pourquoi on n'y a pas visé uniquement les actes prévus à l'article 457 actuel du Code civil, qui requéraient l'homologation du tribunal.

Dans le système actuel, on distingue en effet les actes qui nécessitent une autorisation, et ceux qui demandent une homologation.

L'intervenante trouve la liste reprise à l'article 410 en projet fort lourde et longue.

Les notaires ont également fait observer que cette liste pourrait comporter certaines contradictions ou

kan zijn. Zo is er in het 1° en het 9° van het voorgestelde artikel 410 sprake van een machtiging van de vrederechter om een goed te vervreemden en om een onroerend goed aan te kopen.

Wat als een ouder tegelijkertijd effecten wil kopen en verkopen?

Bovendien stelt het 13° dat een machtiging van de vrederechter vereist is om souvenirs en andere persoonlijke voorwerpen te vervreemden.

Het lid neemt aan dat die voorwerpen roerende of onroerende goederen kunnen zijn. Dit kan dus tegenstrijdig zijn met het 1°.

Amendement nr. 18 van mevrouw Nyssens over het door artikel 12 van het ontwerp gewijzigde artikel 378, stelt voor minder streng te zijn voor voogden of ouders met betrekking tot de machtiging van de vrederechter voor handelingen als opgesomd in artikel 410.

Als algemene regel kan gelden dat de machtiging slechts voor belangrijke handelingen vereist is, dus niet voor deze handelingen. Voor het geval er betwistingen zijn, moet er verzet gedaan kunnen worden of moet de vrederechter kunnen ingrijpen.

De minister verwijst naar wat zojuist gezegd is over de voogd die zijn eigen belang dient in plaats van dat van de minderjarige. Daarover is in de Kamercommissie voor de Justitie lang gediscussieerd.

Er heerst ook onenigheid over: de groep deskundigen die deze materie sedert 1990 bestudeert, — daarin gevolgd door de Koninklijke Federatie van vrederechters — is voorstander van een opsomming van de handelingen; het notariaat wil een soepelere regeling.

Toch zou de toepassing van een soepelere regeling in de rechtspraak, dus het bepalen van de «belangrijke repercussies op het vermogen van het kind», kunnen leiden tot uiteenlopende interpretaties.

Daarom is er gekozen voor een lijst, een oplossing die inderdaad wat log aandoet, maar in ieder geval duidelijkheid biedt. Indien nodig kan deze lijst nog worden aangevuld.

Zo worden ook alle domeinen opgesomd die de bescherming van de minderjarige op burgerlijk vlak aangaan, als aanvulling op de strafrechtelijke bescherming van minderjarigen.

Ten slotte vermijdt deze oplossing ook de klassieke tegenstelling tussen daden van beheer en daden van beschikking, die vaak tot uiteenlopende interpretaties heeft geleid.

Een lid herinnert aan de ellenlange discussies over het verschil tussen belangrijke en minder belangrijke

incohérences. Ainsi, les 1° et 9° de l'article 410, prévoient l'autorisation du juge de paix pour aliéner des biens et acheter des biens immeubles.

Quid lorsqu'un des parents veut à la fois acheter et vendre des titres?

Par ailleurs, le 13° prévoit que l'autorisation du juge de paix est nécessaire pour aliéner des souvenirs et autres objets à caractère personnel.

L'intervenante suppose que ces objets peuvent avoir un caractère meuble ou immeuble. Là encore, il pourrait y avoir une contradiction avec le 1°.

En ce qui concerne l'article 378, modifié par l'article 12 du projet, l'amendement n° 18 de Mme Nyssens propose donc d'être moins sévère quant à la nécessité pour le tuteur ou les parents de requérir l'autorisation du juge de paix pour tous les actes énumérés à l'article 410.

La règle générale pourrait être que l'autorisation préalable n'est pas nécessaire, celle-ci n'étant requise que pour les actes importants. Un mécanisme d'opposition, ou d'intervention du juge de paix doit être prévu en cas de contestation.

Le ministre rappelle ce qui vient d'être dit à propos des cas où le tuteur risque d'agir dans son propre intérêt et non dans celui du mineur. Cela a fait l'objet d'une longue discussion en commission de la Justice de la Chambre.

On a constaté à cet égard une divergence d'opinion entre le groupe d'experts qui a étudié la matière depuis 1990, et qui — suivi en cela par la Fédération royale des juges de paix — estimait qu'une énumération des actes était la meilleure solution, et le notariat, qui voulait une formule plus souple.

Cependant, si la jurisprudence devait appliquer cette dernière formule, à savoir l'appréciation de la «répercussion importante sur le patrimoine de l'enfant», cela pourrait donner lieu à d'importantes divergences d'interprétation.

C'est pourquoi on a opté plutôt pour une liste, solution qui est certes plus lourde, mais qui a l'avantage d'être claire. Cette liste peut, le cas échéant, être complétée.

Sont aussi énumérés, de cette façon, tous les domaines où l'on vise la protection du mineur sur le plan civil en complément de la législation sur la protection pénale des mineurs.

Enfin, cette solution a le mérite d'éviter la question qui se posait classiquement dans le passé, de la distinction entre actes d'administration et actes de disposition, qui a donné lieu à des jurisprudences divergentes.

Un membre rappelle que, lors du débat sur la loi de 1995 sur l'exercice conjoint de l'autorité parentale,

daden van beheer, die gevoerd zijn tijdens het debat over de wet van 1995 betreffende de gezamenlijke uitoefening van het ouderlijk gezag. Volgens een toen gehoorde Franse deskundige maakt de Franse wet een soortgelijk onderscheid, dat blijkens een evaluatie van de Franse wet niet altijd makkelijk in de praktijk is om te zetten. Daarom maakt de wet van 1995 dat onderscheid ook niet.

Toch blijft de lijst met handelingen in artikel 410 erg lang, langer dan de lijst in artikel 457 met handelingen waarvoor de homologatie van de rechtbank vereist is.

B. Stemmingen

Amendement nr. 14 van de heer Vandenberghe wordt eenparig aangenomen door de 10 aanwezige leden.

Amendement nr. 18 van mevrouw Nyssens wordt verworpen met 7 tegen 2 stemmen bij 1 onthouding.

Artikel 13

A. Bespreking

Artikel 389

De regering dient amendement nr. 87 (Stuk Senaat, nr. 2-509/4) in, dat ertoe strekt de Nederlandse tekst van het voorgestelde artikel 389, eerste lid, van het Burgerlijk Wetboek, te wijzigen teneinde het beter in overeenstemming te brengen met de Franse tekst.

De heer Vandenberghe dient een amendement in, dat ertoe strekt in de Nederlandse tekst van het voorgestelde artikel 389, eerste lid, tussen de woorden «overleden zijn» en het woord «indien» het woord «alsook» in te voegen (Stuk Senaat, nr. 2-509/2, amendement nr. 4).

Dit amendement strekt ertoe de syntaxis van de Nederlandse tekst die niet overeenstemt met de Franse, aan te passen.

De minister is het eens met het amendement.

De heer Vandenberghe dient een amendement in (Stuk Senaat, nr. 2-509/3, amendement nr. 33), dat ertoe strekt twee wijzigingen aan te brengen in het eerste lid van het voorgestelde artikel 389.

A. Tussen de woorden «indien zij» en het woord «wettelijk», het woord «beiden» invoegen.

B. Tussen de woorden «onbekend of» en de woorden «in de voortdurende onmogelijkheid», het woord «beiden» invoegen.

Om duidelijkheidsredenen is het aangewezen te stipuleren dat beide ouders in de onmogelijkheid moeten zijn om het ouderlijk gezag uit te oefenen.

des discussions sans fin ont eu lieu sur la distinction à faire entre les actes de gestion importants et les autres. La loi française opérant une distinction de ce type, un expert français avait été entendu à l'époque. Celui-ci avait précisé, sur base d'une évaluation de la loi française, que cette distinction était difficile à faire en pratique. Aussi n'avait-elle pas été retenue dans le cadre de la loi de 1995.

Il reste que la liste des actes visés à l'article 410 est longue, plus longue que la liste des actes prévus à l'article 457, pour lesquels l'homologation du tribunal est requise.

B. Votes

L'amendement n° 14 de M. Vandenberghe est adopté à l'unanimité des 10 membres présents.

L'amendement n° 18 de Mme Nyssens est rejeté par 7 voix contre 2 et 1 abstention.

Article 13

A. Discussion

Article 389

Le gouvernement dépose un amendement n° 87 (doc. Sénat, n° 2-509/4) visant à modifier le texte néerlandais de l'article 389, alinéa 1er, proposé du Code civil, afin d'assurer une meilleure concordance avec le texte français.

M. Vandenberghe dépose un amendement visant à insérer dans le texte néerlandais de l'article 389, alinéa 1er, proposé, entre les mots «*overleden zijn*» et le mot «*indien*», le mot «*alsook*» (doc. Sénat, n° 2-509/2, amendement n° 4).

Cet amendement vise à adapter la syntaxe du texte néerlandais, qui ne correspond pas à la version française.

Le ministre marque son accord sur l'amendement.

M. Vandenberghe dépose un amendement (doc. Sénat, n° 2-509/2, amendement n° 33), visant à apporter deux modifications à l'alinéa premier de l'article 389 proposé :

A. Insérer, entre les mots «*décédés*,» et le mot «*légalement*, les mots «*l'un et l'autre*».

B. Insérer, entre le mot «*ou*» et les mots «*dans l'impossibilité durable*», les mots «*l'un et l'autre*».

L'auteur de l'amendement précise que, pour des raisons de clarté, il convient de disposer que les deux parents doivent se trouver dans l'impossibilité durable d'exercer l'autorité parentale.

Immers, indien slechts één van beiden in deze onmogelijkheid is, draagt de andere de volle ouderlijke macht.

De minister is het eens met het amendement, dat aansluit bij de gedachtegang van amendement nr. 32 op artikel 6.

Artikel 390

De regering dient een amendement in, dat ertoe strekt het eerste lid van het voorgestelde artikel 390 te vervangen als volgt (Stuk Senaat, nr. 2-509/4, amendement nr. 80):

«Behoudens hetgeen is bepaald in artikel 13, § 2, van de wet van 31 december 1851 met betrekking tot de consulaten en de consulaire rechtsmacht, behoort de organisatie van en het toezicht op de voogdij tot de bevoegdheid van de vrederechter van de woonplaats van de minderjarige als bepaald bij artikel 36 van het Gerechtelijk Wetboek of bij gebreke van woonplaats, tot de bevoegdheid van de vrederechter van de verblijfplaats van de minderjarige.»

Het betreft een aanpassing van het nieuwe artikel 390 van het Burgerlijk Wetboek aan de in artikel 13, § 2, van de wet van 18 december 1851 bepaalde nieuwe bevoegheden (zie wetsontwerp tot wijziging van verscheidene wetsbepalingen inzake de voogdij over minderjarigen, amendement nr. 1).

Er wordt eveneens verwezen naar het amendement ingediend op artikel 5 van het bicameraal ontwerp (Stuk Senaat, nr. 2-510/2, amendement nr. 1).

De heer Vandenberghe dient een amendement in (Stuk Senaat, nr. 2-509/2, amendement nr. 5), dat ertoe strekt in het derde lid van de Nederlandse tekst van artikel 390 het woord «hoger» in te voegen tussen de woorden «met uitzondering van het» en de woorden «beroep ingesteld».

Deze terminologie wordt ook gebruikt in het Gerechtelijk Wetboek.

De minister is het eens met dit amendement.

De heer Vandenberghe dient een tweede amendement in op artikel 390, derde lid (Stuk Senaat, nr. 2-509/3, amendement nr. 34) teneinde tussen de woorden «op verzoek van de voogd» en het woord «evenwel» de woorden «of ambtshalve» in te voegen.

De indiener van het amendement wijst erop dat het principe van de onveranderlijkheid van de zetel van de voogdij volgens het ontwerp niet onaantastbaar is: inderdaad kan in uitzonderlijke omstandigheden verwezen worden naar de woonplaats of de verblijfplaats van de voogd. Hiertoe kan enkel beslist worden in het belang van het kind.

En effet, si l'un des deux seulement se trouve dans cette impossibilité, c'est l'autre qui exerce entièrement l'autorité parentale.

Le ministre donne son adhésion à l'amendement, qui est conforme à la logique de l'amendement n° 32 à l'article 6.

Article 390

Le gouvernement dépose un amendement, tendant à remplacer l'alinéa 1er de l'article 390 proposé par ce qui suit (doc. Sénat, n° 2-509/4, amendement n° 80):

«Sous réserve de ce qui est prévu à l'article 13, § 2, de la loi du 31 décembre 1851 sur les consulats et la juridiction consulaire, l'organisation et la surveillance de la tutelle incombent au juge de paix du domicile du mineur, tel qu'il est déterminé par l'article 36 du Code judiciaire, ou, à défaut de domicile, au juge de paix de la résidence du mineur.»

Il s'agit d'adapter l'article 390 nouveau, du Code civil aux nouvelles compétences définies dans l'article 13, § 2, de la loi du 31 décembre 1851 (cf. projet de loi modifiant diverses dispositions légales en matière de tutelle des mineurs, amendement n° 1).

Il est également renvoyé à l'amendement déposé à l'article 5 du projet bicaméral (doc. Sénat, n° 2-510/2, amendement n° 1).

M. Vandenberghe dépose un amendement (doc. Sénat, n° 2-509/2, amendement n° 5), tendant à insérer, à l'alinéa 3 du texte néerlandais de l'article 390, le mot «*hoger*» entre les mots «*Met uitzondering van het*» et les mots «*beroep ingesteld*».

Cette terminologie est conforme à celle du Code judiciaire.

Le ministre marque son accord sur cet amendement.

M. Vandenberghe dépose un second amendement à l'article 390, alinéa 3 (doc. Sénat, n° 2-509/2, amendement n° 34), en vue d'insérer, entre les mots «à la requête du tuteur» et les mots «le juge de paix», les mots «ou d'office».

L'auteur de l'amendement indique que d'après le projet, le principe de l'immutabilité du siège de la tutelle n'est pas intangible: on peut, dans des circonstances exceptionnelles, renvoyer au domicile ou à la résidence du tuteur. Cette décision doit être prise dans l'intérêt de l'enfant exclusivement.

Het is derhalve aangewezen dat de vrederechter ook ambtshalve kan optreden indien het belang van het kind dit vereist.

De minister heeft geen bezwaren tegen dit amendement.

Artikel 391

De heer Vandenberghe dient een amendement in (Stuk Senaat, nr. 2-590/3, amendement nr. 35), dat ertoe strekt in artikel 391 de twee volgende wijzigingen aan te brengen:

A. In het eerste lid tussen de woorden «de bescherming van» en de woorden «de minderjarige» de woorden «de persoon van» invoegen.

B. Dit artikel aanvullen met een vierde lid, luidende:

«Tegen de beslissing van de vrederechter kan hoger beroep worden ingesteld door elke belanghebbende of de procureur des Konings overeenkomstig de bepalingen van artikel 1031 van het Gerechtelijk Wetboek.»

De memorie van toelichting bij het wetsontwerp stelt dat de vrederechter dringende maatregelen kan bevelen ten einde de persoon van de minderjarige te beschermen, alsook voor de bewaring van zijn goederen.

Het is aangewezen deze verduidelijking op te nemen in de voorgestelde bepaling.

De bepaling voorziet niets met betrekking tot het hoger beroep tegen de ambtshalve genomen beslissingen.

Ingevolge het voorgestelde nieuwe artikel 1233, § 1, van het Gerechtelijk Wetboek, zijn de artikelen 1026 tot 1034 van het Gerechtelijk Wetboek van toepassing op de aanvragen gegrond op de artikelen 389 tot 420 van het Burgerlijk Wetboek.

De bepalingen van artikel 103 van het Gerechtelijk Wetboek inzake het hoger beroep zijn dus ook van toepassing op de aanvragen gegrond op huidig voorgesteld artikel 391 van het Burgerlijk Wetboek.

Artikel 1031 van het Gerechtelijk Wetboek kan evenwel niet van toepassing geacht worden bij ambtshalve genomen maatregelen, daar er noch een verzoeker noch een tussenkomende partij is.

Volgens de voorgestelde bepaling kan dus enkel de procureur des Konings, aan wie de beslissing ter kennis dient te worden gebracht in uitvoering van het nieuwe artikel 1233, § 1, 4°, beroep tegen deze beslissing aantekenen. Op welke wettelijke en procedurele basis kan hij zich hiertoe echter beroepen?

Het is daarom noodzakelijk te bepalen dat hoger beroep kan aangetekend worden door elke belanghebbende of door de procureur des Konings. De

Par conséquent, il est indiqué que le juge de paix puisse également intervenir d'office lorsque l'intérêt de l'enfant le commande.

Le ministre ne formule aucune objection à cet amendement.

Article 391

M. Vandenberghe dépose un amendement (doc. Sénat, n° 2-590/3, amendement n° 35), tendant à apporter à l'article 391 les deux modifications suivantes:

A. Au premier alinéa, insérer, entre les mots «à la protection» et les mots «du mineur», les mots «de la personne».

B. Compléter cet article par un alinéa 4, rédigé comme suit:

«L'appel de la décision du juge de paix peut être formé par tout intéressé ou par le procureur du Roi, conformément aux dispositions de l'article 1031 du Code judiciaire.»

L'auteur de l'amendement souligne, à propos du point A, que l'exposé des motifs du projet de loi précise que le juge de paix peut prendre les mesures urgentes nécessaires en vue de protéger la personne du mineur et d'assurer la conservation de ses biens.

Il serait judicieux d'inclure cette précision dans la disposition proposée.

En ce qui concerne le point B, il se justifie par le fait que la disposition ne prévoit rien au sujet de l'appel formé contre les décisions d'office.

En vertu du nouvel article 1233, § 1er, du Code judiciaire, proposé, les articles 1026 à 1034 du Code judiciaire sont applicables aux demandes fondées sur les articles 389 à 420 du Code civil.

Par conséquent, les dispositions de l'article 1031 du Code judiciaire relatives à l'appel sont applicables également aux demandes fondées sur l'article 391 proposé du Code civil.

Toutefois, on ne peut pas considérer que l'article 1031 du Code judiciaire est applicable aux décisions d'office, étant donné qu'il n'y a dans ce cas ni demandeur ni partie.

D'après la disposition proposée, seul le procureur du Roi à qui la décision doit être notifiée, conformément au nouvel article 1233, § 1er, 4°, peut former un appel contre cette décision. On peut se demander sur quelle base juridique et quelle procédure il peut se baser pour le faire.

C'est pourquoi il est nécessaire de disposer que l'appel peut être formé par tout intéressé ou par le procureur du Roi. Les modalités de l'article 1031 du

nadere regels van artikel 1031 van het Gerechtelijk Wetboek met betrekking tot de vorm en de termijn van het beroep zijn van overeenkomstige toepassing.

De minister heeft geen bezwaar tegen punt A) van het amendement, dat past in de logica van de bescherming van de minderjarige.

Wat punt B) betreft, aarzelt de minister meer want men heeft als algemeen beginsel aanvaard dat tegen elke beslissing van de vrederechter hoger beroep kan worden ingesteld. Dit vloeit voort uit artikel 1236 van het Gerechtelijk Wetboek, dat is opgenomen in artikel 66 van het voorliggend ontwerp, waarin bepaald wordt dat een kamer samengesteld uit drie rechters belast wordt met de behandeling van het hoger beroep tegen de beschikkingen.

Het lijkt derhalve overbodig dit hier te herhalen. Een dergelijke herhaling zou zelfs *a contrario* kunnen worden geïnterpreteerd waarbij men ervan uit zou kunnen gaan dat een dergelijk hoger beroep niet mogelijk is wanneer het niet uitdrukkelijk wordt vermeld.

De indiener van het amendement antwoordt dat punt B) van het amendement niet tot doel heeft te voorzien in de beroepsmogelijkheid maar wel aan te geven wie dat hoger beroep kan instellen tegen de beslissing die ambtshalve genomen is door de vrederechter, namelijk de procureur des Konings of elke belanghebbende.

Het in artikel 66 van het ontwerp bedoelde artikel 1236 heeft niet precies dezelfde strekking.

Daarom zal spreker op artikel 66 van het ontwerp (zie *infra*) een amendement indienen, dat ertoe strekt het voorgestelde artikel 1236 te vervangen als volgt: «Tegen elke beschikking van de vrederechter kan hoger beroep worden ingesteld. Een kamer samengesteld uit drie rechters wordt belast met de behandeling van het hoger beroep tegen die beschikking.»

Artikel 392

De heer Vandenberghe dient een amendement in (Stuk Senaat, nr. 2-509/2, amendement nr. 13), dat ertoe strekt in het voorgestelde artikel 392, tweede lid, de eerste zin aan te vullen met de woorden «of voor een notaris».

De voorgestelde bepaling maakt de vrederechter exclusief bevoegd om de gezamenlijke verklaring van beide ouders tot aanwijzing van een voogd te akteren. Het eerste lid van artikel 392 bepaalt dan weer dat een verklaring door de ouder, die het laatst het ouderlijk gezag uitoefent, deze verklaring zowel voor de vrederechter van zijn woonplaats als voor een notaris kan uitoefenen.

Het is niet duidelijk waarom enkel de vrederechter akte mag nemen van de gezamenlijke verklaring van

Code judiciaire relatives à la forme et au délai du recours sont applicables par analogie.

Le ministre n'a pas d'objection à formuler en ce qui concerne le point A) de l'amendement, qui se situe dans la logique de la protection de la personne du mineur.

En ce qui concerne le point B), le ministre est plus réticent, car on a admis comme principe général que toute décision prise par le juge de paix est susceptible d'appel. Ceci découle de l'article 1236 du Code judiciaire, repris à l'article 66 du projet à l'examen, qui prévoit que l'appel des ordonnances est attribué à une chambre composée de trois juges.

Il paraît dès lors inutile de le répéter ici. Une telle répétition pourrait même être interprétée, *a contrario*, comme signifiant qu'un tel recours n'existe pas lorsqu'il n'est pas explicitement mentionné.

L'auteur de l'amendement répond que le but du point B) de l'amendement n'est pas de prévoir le recours, mais d'indiquer qui peut exercer le recours contre la décision prise d'office par le juge de paix, à savoir le procureur du Roi et toute personne intéressée.

L'article 1236 prévu à l'article 66 du projet n'a pas exactement la même portée.

C'est pourquoi l'intervenant introduira un amendement à l'article 66 du projet (voir *infra*), en vue de remplacer l'article 1236 proposé par ce qui suit: «Toute ordonnance du juge de paix est susceptible d'appel. L'appel de cette ordonnance est attribué à une chambre composée de trois juges.»

Article 392

M. Vandenberghe dépose un amendement (doc. Sénat, n° 2-509/2, amendement n° 13), tendant, à l'article 392, alinéa 2, première phrase, proposé, à insérer les mots «ou devant notaire» entre les mots «devant le juge de paix» et les mots «, à la condition».

L'auteur précise que la disposition proposée confère au juge de paix la compétence exclusive de prendre acte de la déclaration conjointe des deux parents désignant un tuteur. L'alinéa 1er de l'article 392 dispose par ailleurs que celui des père et mère qui exerce en dernier lieu l'autorité parentale peut désigner un tuteur par une déclaration devant le juge de paix de son domicile ou devant un notaire.

L'on perçoit mal pourquoi seul le juge de paix peut prendre acte de la déclaration conjointe des deux

beide ouders inzake de keuze van een testamentaire voogd, en de bevoegdheid van de notaris hier wordt uitgesloten.

De minister verwijst in dit verband naar de amendementen nr. 29 en nr. 69 van de regering, die betrekking hebben op het vierde lid van artikel 392 (Stuk Senaat, nr. 2-509/3).

De heer Vandenberghe dient een amendement in (Stuk Senaat, nr. 2-509/2, amendement nr. 6), dat ertoe strekt in artikel 392 de volgende wijzigingen aan te brengen:

A. In het derde lid, de zin «Na echtscheiding of feitelijke scheiding van de ouders kan elk van hen de verklaring herroepen.» doen vervallen.

B. In het vierde lid, vóór de zin «De herroeping geschiedt voor de vrederechter die de verklaring heeft ontvangen.», de zin «Elk van ouders kan de verklaring herroepen.» invoegen.

Er valt niet in te zien waarom een gezamenlijke verklaring voor de vrederechter door één ouder enkel zou mogen worden herroepen na echtscheiding en na feitelijke scheiding. Als de ouders nog samenleven, maar één van hen ligt in ruzie met de aangeduide voogd (bijvoorbeeld uit de andere tak van de familie), waarom zou hij/zij dan eerst feitelijk gescheiden moeten gaan leven om de aanduiding van deze voogd te kunnen herroepen?

De minister heeft geen bezwaar tegen dit amendement.

De heer Vandenberghe dient een amendement in, dat ertoe strekt in het vijfde lid van het voorgestelde artikel 392 het woord «rechter» te vervangen door het woord «vrederechter» (Stuk Senaat, nr. 2-509/3, amendement nr. 36).

De huidige libellering is verwarrend. Er moet verduidelijkt worden dat wel degelijk de vrederechter dient in te staan voor de homologatie.

De minister is het eens met dit amendement.

Artikel 394

Mevrouw Nyssens dient een amendement in, dat ertoe strekt het eerste lid van het voorgestelde artikel 394 te vervangen als volgt (Stuk Senaat, nr. 2-509/2, amendement nr. 24): «Vóór de benoeming van de voogd kan de minderjarige gehoord worden op de wijze bepaald in artikel 931 van het Gerechtelijk Wetboek.»

De indiener van het amendement heeft eerder al uiteengezet dat de samenhang bewaard moet blijven met artikel 931 van het Gerechtelijk Wetboek, dat als

parents relative au choix d'un tuteur testamentaire et pourquoi la compétence du notaire est exclue ici.

Le ministre renvoie, à ce sujet, aux amendements n°s 29 et 69 du gouvernement, qui portent sur l'alinéa 4 de l'article 392 (doc. Sénat, n° 2-509/3).

M. Vandenberghe dépose un amendement (doc. Sénat, n° 2-509/2, amendement n° 6), tendant à apporter à l'article 392, les modifications suivantes :

A. Au troisième alinéa, supprimer la phrase «La déclaration peut être révoquée par chacun des père et mère après leur divorce ou leur séparation de fait.»

B. Au quatrième alinéa, avant la phrase «La révocation est faite devant le juge de paix qui a reçu la déclaration.», insérer la phrase «Chacun des père et mère peut révoquer la déclaration.»

L'auteur de l'amendement précise qu'on ne comprend pas pourquoi, dans l'éventualité où un seul parent voudrait révoquer une déclaration conjointe devant le juge de paix, il ne pourrait le faire qu'après un divorce ou une séparation de fait. Si les parents vivent encore ensemble mais que l'un d'eux est en conflit avec le tuteur désigné (par exemple un tuteur issu d'une autre branche de la famille), pourquoi devrait-il d'abord être séparé de fait avant de pouvoir révoquer la désignation de ce tuteur?

Le ministre ne formule aucune objection à propos de cet amendement.

M. Vandenberghe dépose un amendement tendant à remplacer, à l'alinéa 5 de l'article 392 proposé, le mot «juge» par les mots «juge de paix» (doc. Sénat, n° 2-509/2, amendement n° 36).

L'auteur de l'amendement estime que la formulation proposée prête à confusion. Il y a lieu de préciser que c'est bel et bien le juge de paix qui doit se charger de l'homologation.

Le ministre marque son accord sur cet amendement.

Article 394

Mme Nyssens dépose un amendement tendant à remplacer l'alinéa premier de l'article 394 proposé par ce qui suit (doc. Sénat, n° 2-509/2, amendement n° 24): «Avant la nomination du tuteur, l'audition du mineur peut avoir lieu conformément à l'article 931 du Code judiciaire.»

L'auteur de l'amendement renvoie à ce qu'elle a exposé précédemment, à propos de la cohérence à assurer avec la formule retenue à l'article 931 du Code

criterium niet de leeftijd maar het onderscheidingsvermogen van het kind hanteert.

Een lid is het eens met de vorige spreekster. Dat is immers ook de redenering die toen in de Kamer is gevolgd. Als een precieze leeftijd wordt vastgesteld, vallen bepaalde kinderen uit de boot zonder dat rekening wordt gehouden met hun capaciteit om hun standpunt uit te drukken.

De minister herinnert aan wat hij bij wijze van inleiding heeft gezegd. Het wetsontwerp voert de verplichting in om minderjarigen vanaf twaalf jaar te horen in zaken die hun persoon aangaan en vanaf vijftien jaar in zaken die hun goederen aangaan. Buiten deze gevallen kan artikel 931 van het Gerechtelijk Wetboek toepassing vinden, afhankelijk van de beoordeling van de rechter.

De minister geeft toe dat deze problematiek ooit in zijn geheel zal moeten worden geregeld. De vraag is of dat nu moet gebeuren, terwijl dit zoveel gevolgen heeft voor andere materies.

De minister verwijst naar het antwoord dat hij onlangs heeft gegeven aan een senator, die aankondigde dat zij hierover wetsvoorstellen zou indienen.

Over deze kwestie is ook in de Kamer gediscussieerd, maar daar heeft men het advies van de deskundigen gevolgd.

Daarom wordt een onderscheid gemaakt tussen de gevallen waarin de minderjarige gehoord moet worden en de gevallen waarin dit facultatief is.

Een lid vraagt of in dat geval de aanhef van artikel 394 niet moet luiden als volgt: «Onverminderd artikel 931 van het Gerechtelijk Wetboek, ...».

De minister antwoordt dat dit vanzelf spreekt: artikel 931 van het Gerechtelijk Wetboek is een gemeenrechtelijke bepaling.

Een lid vraagt met welke argumenten de deskundigen hebben gepleit voor het vaststellen van precieze leeftijden.

Spreekster vreest bovendien dat rechters alleen doen wat verplicht is en dus geen gebruik maken van de mogelijkheid waarin artikel 931 van het Gerechtelijk Wetboek voorziet.

De minister wijst erop dat de deskundigen hun werkzaamheden hebben verricht van 1990 tot 1993. Toen bestond artikel 931 van het Gerechtelijk Wetboek nog niet in zijn huidige vorm, die immers dateert van 1995.

De deskundigen — onder wie griffiers en vrede-rechters — hebben op basis van hun ervaring gekozen voor de leeftijd van twaalf jaar omdat men dan aan het middelbaar onderwijs begint. Dan moet de voogd beslissingen nemen over de richting die zijn pupil

judiciaire, qui retient comme critère la capacité de discernement de l'enfant, plutôt que son âge.

Un membre partage le point de vue de la précédente intervenante. Telle était aussi la philosophie suivie à l'époque à la Chambre. Fixer un âge précis écarte d'office certains enfants, sans tenir compte de leur capacité réelle à exprimer leur point de vue.

Le ministre rappelle à ce qu'il a dit en guise d'introduction. La loi en projet prévoit une obligation d'entendre le mineur de douze ans dans les affaires qui concernent la personne, et le mineur de quinze ans dans celles qui concernent ses biens. En dehors de ces cas, l'article 931 du Code judiciaire peut trouver à s'appliquer, en fonction de l'appréciation du juge.

Le ministre admet qu'il faudra, à un moment donné, en arriver à globaliser cette problématique. La question est de savoir s'il est opportun de le faire ici, alors que cela a des répercussions sur tant d'autres matières.

Le ministre renvoie à la réponse qu'il a donné récemment à ce sujet à l'intervention d'une sénatrice, qui annonçait le dépôt de propositions de loi à ce sujet.

Ce point a également été débattu à la Chambre, où l'on a suivi l'avis des experts.

C'est pourquoi une distinction est faite entre les cas où l'audition du mineur est obligatoire, et ceux où elle est facultative.

Un membre se demande s'il en faudrait pas, dans ce cas, indiquer à l'article 394: «Sans préjudice de l'article 931 du Code judiciaire, ...».

Le ministre répond que cela va de soi: l'article 931 du Code judiciaire est une disposition de droit commun.

Un membre demande quelle était l'argumentation des experts pour retenir des âges précis.

En outre, l'intervenante craint que les juges ne s'en tiennent à ce qui est strictement obligatoire, et ne fassent pas usage de la faculté que prévoit l'article 931 du Code judiciaire.

Le ministre rappelle que les travaux du groupe d'experts se sont déroulés de 1990 à 1993. À ce moment, l'article 931 du Code judiciaire n'existait pas encore dans sa version actuelle, qui date de 1995.

Les experts, parmi lesquels des greffiers et des juges de paix, ont retenu, sur base de leur expérience, l'âge de douze ans parce que c'est celui où l'on aborde l'enseignement secondaire. C'est l'âge où le tuteur doit prendre des décisions quant à l'orientation de son

moet inslaan. Het is niet wenselijk dat hij beslissingen neemt die tegen het belang of de wensen van de minderjarige indruisen, zonder dat deze kan worden gehoord.

Men nam aan dat de minderjarige vanaf 15 jaar in staat is om zich uit te spreken over kwesties aangaande zijn goederen.

De minister verwijst naar artikel 1233, § 1, 2°, vastgesteld in artikel 66 van het ontwerp, waaruit blijkt dat de minderjarige wel degelijk moet worden gehoord.

Deze verplichting is een substantiële vormvereiste.

Een lid vraagt of dit artikel volledig genoeg is over de manier waarop de minderjarige wordt opgeroepen. Als dit artikel wordt toegepast onverminderd het bepaalde in artikel 931 van het Gerechtelijk Wetboek, betekent dat dan dat de minderjarige kan weigeren om te verschijnen, dat de rechter hem alleen moet horen, enz., zoals artikel 931 van het Gerechtelijk Wetboek vaststelt?

Wat gebeurt er als het kind weigert te verschijnen of wanneer daarentegen een minderjarige van bijvoorbeeld elf jaar vraagt om gehoord te worden?

De minister verwijst naar amendement nr. 12 van de heer Vandenberghe op artikel 66 van het ontwerp (Stuk Senaat, nr. 2-509/2), dat met name voorziet in een verwijzing naar het zesde en het zevende lid van artikel 931 van het Gerechtelijk Wetboek.

De minister vindt het goed dat de bepalingen van deze twee leden worden overgenomen.

Een lid verwijst in dit verband naar het voorstel van mevrouw de Bethune tot wijziging van verschillende bepalingen over het recht van de minderjarigen om door de rechter te worden gehoord (Stuk Senaat, nr. 2-554/1).

Als het voorstel wordt aangenomen, zullen we beschikken over een meer algemene wetgeving over dit thema.

De minister is voorstander van zo'n wetgeving, waarvan het principe overeenstemt met de bepalingen van internationale verdragen.

Het zou evenwel jammer zijn als de werkzaamheden over de voorgedij hierdoor vertraging zouden oplopen.

De heer Vandenberghe merkt op dat hij een amendement heeft ingediend (Stuk Senaat, nr. 2-509/2, amendement nr. 7) dat vergelijkbaar is met amendement nr. 24 van mevrouw Nyssens. Rekening houdende met de verklaringen van de minister trekt spreker zijn amendement in. Ook mevrouw Nyssens trekt haar amendement in.

pupille. Il serait dommageable qu'il prenne des décisions contraires à l'intérêt ou aux souhaits du mineur, sans que celui-ci soit entendu.

Quant à l'âge de quinze ans, il semblait que le mineur soit à ce moment plus à même de s'exprimer sur les questions relatives à ses biens.

Le ministre renvoie à l'article 1233, § 1er, 2°, contenu à l'article 66 du projet, dont il résulte que l'audition du mineur est bien obligatoire.

Il précise que cette obligation constitue une formalité substantielle.

Un membre se demande si l'article est suffisamment complet sur la manière dont le mineur est convoqué. Si l'on considère qu'il s'applique sans préjudice de l'article 931 du Code judiciaire, cela signifie-t-il que le mineur peut éventuellement refuser de venir, que le juge doit l'entendre seul, etc., conformément aux modalités prévues par l'article 931 du Code judiciaire?

Que se passe-t-il si l'enfant refuse de comparaître ou si, au contraire, un mineur de onze ans, par exemple, demande à être entendu?

Le ministre renvoie à l'amendement n° 12 de M. Vandenberghe à l'article 66 du projet (doc. Sénat, n° 2-509/2), qui prévoit notamment une référence aux alinéas 6 et 7 de l'article 931 du Code judiciaire.

Le ministre est d'accord de reprendre les dispositions prévues dans ces deux alinéas.

Un membre renvoie à ce sujet à la proposition de Mme de Bethune, modifiant diverses dispositions relatives au droit des mineurs d'être entendus par le juge (doc. Sénat, n° 2-544/1).

Lorsque celle-ci aura abouti, on disposera d'une législation plus générale sur ce thème.

Le ministre se déclare favorable à une telle législation, dont le principe est conforme aux dispositions de traités internationaux.

Il serait cependant dommage que son élaboration ralentisse les travaux relatifs à la tutelle.

M. Vandenberghe signale qu'il a déposé un amendement (doc. Sénat, n° 2-509/2, amendement n° 7) similaire à l'amendement n° 24 de Mme Nyssens. Compte tenu des explications du ministre, l'intervenant retire son amendement. Mme Nyssens retire également son amendement.

Hij vraagt evenwel hoe het zit met het verhoor van de minderjarige in geval van homologatie bedoeld in artikel 392.

Indien voor dat geval geen regeling wordt getroffen, zal artikel 1233 van toepassing zijn. Daarom dient spreker een amendement in dat ertoe strekt het eerste lid van het voorgestelde artikel 394 aan te vullen met de woorden «of de aanwijzing van de voogd homologeert» (Stuk Senaat, nr. 2-509/2, amendement nr. 70).

Een lid acht het in elk geval belangrijk en nuttig dat de rechter ook de kinderen van minder dan 12 jaar hoort.

Het is immers belangrijk dat het kind dat zijn ouders verloren heeft, een goede verstandhouding heeft met de persoon die ze moet vervangen. Indien ze geen goede relatie hebben, zal dat de ontwikkeling van het kind verstoren.

De minister antwoordt dat men richtlijnen in die zin kan geven en dat men in de opleiding van de magistraten aandacht kan schenken aan dat punt.

Hij denkt echter dat het probleem minder nijpend is in het geval van een homologatie, aangezien het in dat geval gaat om een beslissing van de ouders of van een van de ouders, waarvan men mag veronderstellen dat ze weloverwogen is en genomen in het belang van de kinderen.

Artikel 395

Mevrouw Nyssens dient een amendement in dat ertoe strekt het eerste lid van het voorgestelde artikel 395, § 1, te vervangen als volgt (Stuk Senaat, nr. 2-509/3, amendement nr. 23): «Indien het belang van de minderjarige zulks vereist, kan de vrederechter de voogdij splitsen door een voogd over de persoon en een voogd over de goederen te benoemen.»

De indiener van het amendement gaat akkoord met het principe van de eventuele splitsing van de voogdij over de goederen en over de persoon, waarbij meer aandacht wordt geschonken aan de tweede.

Ze heeft evenwel vragen bij de bewoordingen «wegens uitzonderlijke omstandigheden».

Is deze vermelding geen uitnodiging aan het adres van de rechter om zeer restrictief op te treden, wat strijdig is met de filosofie van het ontwerp, die gericht is op een grotere bescherming van de minderjarige?

De minister vermeldt dat er in beginsel één enkele voogd is die zich tegelijkertijd met de persoon en met de goederen van de minderjarige bezighoudt.

Aangezien artikel 395 afwijkt van dat beginsel, is het wenselijk dat de rechter aangeeft om welke redenen hij de afwijking gerechtvaardigd acht. Gewoon verwijzen naar het belang van de minderjarige kan ontoereikend en zuiver formeel zijn. Overigens mag

Il demande cependant ce qu'il en est de l'audition du mineur dans l'hypothèse de l'homologation prévue à l'article 392.

Si l'on ne prévoit rien dans ce cas, l'article 1233 serait d'application. C'est pourquoi l'intervenant dépose un amendement tendant à compléter l'alinéa premier de l'article 394 par les mots «ou d'homologuer la désignation du tuteur» (doc. Sénat, n° 2-509/2, amendement n° 70).

Un membre estime en tout état de cause important et utile que le juge entende aussi les enfants âgés de moins de 12 ans.

En effet, il importe que l'enfant qui a perdu ses parents soit en harmonie avec la personne qui doit les remplacer. Si la relation entre eux n'est pas bonne, cela perturbera l'évolution de l'enfant.

Le ministre répond que l'on peut donner des directives en ce sens, et souligner ce point dans la formation dispensée aux magistrats.

Il pense cependant que le problème est moins aigu lorsqu'il s'agit d'une homologation, puisque, dans ce cas, il y a une décision des parents ou de l'un des parents, dont on peut supposer qu'elle a été bien réfléchie, et conçue dans l'intérêt des enfants.

Article 395

Mme Nyssens dépose un amendement tendant à remplacer l'alinéa premier du § 1er de l'article 395 proposé par ce qui suit (doc. Sénat, n° 2-509/3, amendement n° 23): «Si l'intérêt du mineur l'exige, le juge peut scinder la tutelle en nommant un tuteur à la personne et un tuteur aux biens.»

L'auteur de l'amendement approuve le principe de la scission éventuelle de la tutelle aux biens et à la personne, et d'une attention accrue accordée à la seconde.

Elle s'interroge cependant sur les termes «en raison de circonstances exceptionnelles».

Cette décision ne constitue-t-elle pas une invitation au juge à être extrêmement restrictif, ce qui semble contraire à la philosophie du projet, qui est de protéger davantage la personne du mineur?

Le ministre rappelle que le principe est qu'il y ait un seul tuteur pour s'occuper à la fois de la personne et des biens du mineur.

L'article 395 dérogeant à ce principe, il est souhaitable que le juge précise les raisons qui justifient cette dérogation. La simple référence à l'intérêt du mineur pourrait être insuffisante et purement formelle. Par ailleurs, il ne faut pas perdre de vue que la scission de

men niet uit het oog verliezen dat de splitsing van de voogdij altijd het risico inhoudt dat de twee voogden van mening verschillen, wat natuurlijk schadelijk is voor de minderjarige.

Mevrouw Nyssens trekt haar amendement in.

Artikel 396

De heer Vandenberghe dient een amendement in (Stuk Senaat, nr. 2-509/2, amendement nr. 8) dat ertoe strekt het derde lid van artikel 396 te vervangen als volgt:

«Indien niemand aanvaardt de voogdij uit te oefenen, worden de artikelen 63 tot 68 van de organieke wet van 8 juli 1976 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn toegepast.»

Het betreft een legistische verbetering. Beter dan te stellen «moeten worden toegepast» (door wie dan wel?) is de bepaling «worden toegepast».

De minister gaat akkoord met het amendement.

Artikel 398

De heer Vandenberghe dient een amendement in (Stuk Senaat, nr. 2-509/2, amendement nr. 9) dat ertoe strekt het begrip wettelijk samenwonende in te voegen in het 3° van het voorgestelde artikel 398.

Ook indien de wettelijk samenwonende partner van een persoon die de voogdij dient uit te oefenen of uitoefent een rechtsgeding voert waarbij de staat van de minderjarige, zijn vermogen of een aanzienlijk deel van zijn goederen zijn betrokken, dient deze persoon van de voogdij te worden uitgesloten of kan hij/zij eruit worden ontzet.

Spreker verwijst ook naar artikel 911, tweede lid, van het Burgerlijk Wetboek, waar de wet van 23 november 1998 eveneens de hypothese van de echtgenoot heeft aangevuld met «de persoon met wie deze wettelijk samenwoont».

De minister verklaart zich akkoord met de filosofie van het amendement. Hij merkt op dat de regering een amendement heeft ingediend dat ertoe strekt de onverenigbaarheid uit te breiden tot de feitelijke samenwonende (Stuk Senaat, nr. 2-509/3, amendement nr. 30).

Mevrouw Kaçar dient een subamendement in op amendement nr. 30 van de regering (Stuk Senaat, nr. 2-509/3, amendement nr. 90). Indien een persoon wiens feitelijk samenwonende partner met de minderjarige in een proces verwickeld is waarin de staat van de minderjarige, zijn vermogen of een aanzienlijk deel van zijn goederen op het spel staan, uitgesloten — of ontzet — moet worden van de voogdij, dan zou het

la tutelle comporte toujours le risque que des divergences de vue s'installent entre les deux tuteurs, ce qui est évidemment dommageable pour le mineur.

Mme Nyssens retire son amendement.

Article 396

M. Vandenberghe dépose un amendement (doc. Sénat, n° 2-509/2, amendement n° 8), tendant à remplacer l'alinéa 3 de l'article 396 par ce qui suit:

«Si personne n'accepte la tutelle, les articles 63 à 68 de la loi du 8 juillet 1976 organique des centres publics d'aide sociale sont d'application.»

L'auteur de l'amendement précise qu'il s'agit d'une correction législative. Mieux vaut écrire «les articles (...) sont d'application» que «il y a lieu d'appliquer» (qui devrait le faire?).

Le ministre marque son accord sur cet amendement.

Article 398

M. Vandenberghe dépose un amendement (doc. Sénat, n° 2-509/2; amendement n° 9), tendant à insérer la mention du cohabitant légal au 3° de l'article 398 proposé.

Il précise que, si le cohabitant légal d'une personne qui exerce ou doit exercer la tutelle a avec le mineur un procès dans lequel l'état de celui-ci, sa fortune ou une partie notable de ses biens sont compromis, cette personne doit être exclue également de la tutelle ou peut en être destituée.

Il est aussi renvoyé à l'article 911, alinéa 2, du Code civil, dans lequel la loi du 23 novembre 1988 a semblablement ajouté à l'époux «la personne avec laquelle (l'intéressé) cohabite légalement».

Le ministre se déclare d'accord avec la philosophie de l'amendement. Il indique que le gouvernement a déposé un amendement ayant pour objet d'étendre l'incompatibilité au cohabitant de fait (doc. Sénat, n° 2-509/3, amendement n° 30).

Mme Kaçar présente un sous-amendement à l'amendement n° 30 du gouvernement (doc. Sénat, n° 2-509/5, amendement n° 90). S'il faut exclure de la tutelle — ou destituer — une personne dont le «cohabitant de fait» a avec le mineur un procès dans lequel l'état de celui-ci, sa fortune ou une partie notable de ses biens sont compromis, il serait logique, selon l'auteur de l'amendement, de prévoir la même

volgens de indiener van het amendement logisch zijn dezelfde sanctie in te stellen ten aanzien van de persoon wiens «wettelijk samenwonende» partner met de minderjarige in een proces verwickeld is.

Volgens de minister overlappen amendement nr. 30 en amendement nr. 9 elkaar. Hij stelt voor het te verwerpen.

Mevrouw Kaçar trekt haar amendement nr. 90 in, aangezien het dezelfde strekking heeft als amendement nr. 9.

Artikel 403

De heer Vandenberghe dient een amendement in, dat ertoe strekt artikel 403 aan te vullen met de volgende bepaling (Stuk Senaat, nr. 2-509/3, amendement nr. 37):

«De voogd dient alle medewerking te verlenen teneinde de toezienend voogd toe te laten zijn toezicht op de voogd uit te oefenen.»

De indiener verwijst naar de verantwoording van zijn amendement.

De minister is voor dit amendement.

Artikel 404

De heer Vandenberghe dient een amendement in, dat ertoe strekt het eerste lid van het voorgestelde artikel 404 aan te vullen met de woorden «en een toezienend voogd *ad hoc*» (Stuk Senaat, nr. 2-509/3, amendement nr. 38).

De indiener van het amendement wijst erop dat in het geval ook de belangen van de toezienend voogd in tegenstrijd zijn met de belangen van de minderjarige, en derhalve een voogd *ad hoc* wordt aangesteld, er niet langer een toezienend voogd is.

Het voorgestelde artikel 409, § 2, van het Burgerlijk Wetboek bepaalt niettemin dat de voogd slechts met medeondertekening van de toezienend voogd kwijting kan geven van de kapitalen die de minderjarige in de loop van de voogdij ontvangt.

Het is dan ook noodzakelijk in de mogelijkheid te voorzien van de aanstelling van een voogd *ad hoc* en een toezienend voogd *ad hoc* telkens de belangen van de voogd en de toezienend voogd tegenstrijdig zijn met deze van de minderjarige.

De minister gaat akkoord met dit amendement.

De heer Vandenberghe dient een tweede amendement in op artikel 404 (Stuk Senaat, nr. 2-509/3, amendement nr. 39), dat als doel heeft de Franse tekst van het tweede lid van het voorgestelde artikel 404 te vervangen als volgt:

«Le subrogé tuteur ne remplace pas de plein droit le tuteur lorsque la tutelle devient vacante. Il doit dans

sanction à l'égard de la personne dont le «cohabitant légal» est en procès avec le mineur.

Le ministre estime que l'amendement n° 30 fait double emploi avec l'amendement n° 9. Il propose de le rejeter.

Mme Kaçar retire son amendement n° 90, vu qu'il a le même objet que l'amendement n° 9.

Article 403

M. Vandenberghe dépose un amendement tendant à compléter l'article 403 par la disposition suivante (doc. Sénat, n° 2-509/3, amendement n° 37):

«Le tuteur doit collaborer pleinement en vue de permettre au subrogé tuteur de contrôler le tuteur.»

L'auteur renvoie à la justification de son amendement.

Le ministre est favorable à cet amendement.

Article 404

M. Vandenberghe dépose un amendement tendant à compléter l'alinéa 1er de l'article 404 proposé par les mots «ainsi qu'un subrogé tuteur *ad hoc*» (doc. Sénat, n° 2-509/3, amendement n° 38).

L'auteur de l'amendement souligne que lorsque les intérêts du subrogé tuteur sont également contraires à ceux du mineur et que l'on désigne par conséquent un tuteur *ad hoc*, il n'y a plus de subrogé tuteur.

L'article 409, § 2, proposé, du Code civil dispose néanmoins que le tuteur ne peut donner quittance des capitaux qui échoient au mineur durant la tutelle qu'avec le contreseing du subrogé tuteur.

Il est dès lors nécessaire de prévoir la possibilité de désigner un tuteur *ad hoc* et un subrogé tuteur *ad hoc* chaque fois que les intérêts du tuteur et du subrogé tuteur sont contraires à ceux du mineur.

Le ministre marque son accord sur cet amendement.

M. Vandenberghe dépose à l'article 404 un second amendement (doc. Sénat, n° 2-509/3, amendement n° 39), tendant à remplacer le texte français de l'alinéa 2 de cet article par ce qui suit:

«Le subrogé tuteur ne remplace pas de plein droit le tuteur lorsque la tutelle devient vacante. Il doit dans

ce cas, sous peine d'indemnisation du dommage qui pourrait en résulter pour le mineur, provoquer la nomination d'un nouveau tuteur.»

Dit amendement wil tegemoetkomen aan een opmerking van de Raad van State, die stelt dat er een discrepantie is tussen de Franse en de Nederlandse versie van dit lid.

De minister gaat akkoord met dit amendement.

Artikel 405

Mevrouw de T' Serclaes dient een amendement in (Stuk Senaat, nr. 2-509/2, amendement nr. 1), dat ertoe strekt § 1 van het voorgestelde artikel 405 aan te vullen als volgt:

«Hij stelt ieder jaar een kort schriftelijk verslag op met betrekking tot de opvoeding en de opvang van de minderjarige, dat hij opneemt in een dossier en voorlegt aan de toeziende voogd. De vrederechter beschikt in dit geval over de bevoegdheden bepaald in artikel 412.»

De voorgestelde toevoeging is vooral belangrijk voor personen die in staat van verlengde minderjarigheid zijn verklaard.

Wanneer deze gehandicapte kinderen meerderjarig worden en hun ouders verliezen, is het heel belangrijk dat iemand zich bekommert om hen, over de instelling waar ze naartoe gaan, de manier waarop ze verzorgd worden, enz.

Mevrouw Nyssens wijst erop dat zij een soortgelijk amendement heeft ingediend op het voorgestelde artikel 420 (Stuk Senaat, nr. 2-509/2, amendement nr. 17), omdat dit artikel de voogd verplicht jaarlijks verslag uit te brengen bij de vrederechter en de toezienend voogd over de maatregelen die hij heeft genomen voor de ontplooiing van de persoon van de minderjarige.

De minister vindt dat artikel 420 volstaat. Als men toch vasthoudt aan de toevoeging, is het beter die in te voegen in artikel 420 veeleer dan in artikel 405.

De minister meent echter dat de laatste volzin van het amendement geschrapt moet worden. Artikel 412 voorziet in de mogelijkheid een maatschappelijke enquête aan te vragen. Als algemene bepaling vindt het altijd toepassing in zaken betreffende de persoon van de minderjarige en in zaken betreffende zijn goederen.

Mevrouw Nyssens dient hiertoe een subamendement in op haar hoofdamendement (Stuk Senaat, nr. 2-509/3, amendement nr. 71).

Mevrouw de T' Serclaes trekt haar amendement nr. 1 in.

De heer Vandenberghe dient een amendement in (Stuk Senaat, nr. 2-509/3, amendement nr. 40) dat

ce cas, sous peine d'indemnisation du dommage qui pourrait en résulter pour le mineur, provoquer la nomination d'un nouveau tuteur.»

Cet amendement vise à répondre à une remarque du Conseil d'État, selon laquelle il y a une discordance entre la version française et la version néerlandaise de cet alinéa.

Le ministre s'accorde sur cet amendement.

Article 405

Mme de T' Serclaes dépose un amendement (doc. Sénat, n° 2-509/2, amendement n° 1), tendant à compléter le § 1er de l'article 405 proposé par ce qui suit:

«Il fait chaque année un bref rapport écrit concernant l'éducation et l'accueil du mineur, qu'il consigne dans un dossier et transmet au subrogé tuteur. Le juge de paix dispose en la matière des compétences prévues à l'article 412.»

L'ajout proposé est particulièrement important pour les personnes placées sous minorité prolongée.

Il est essentiel pour ces enfants handicapés, surtout lorsqu'ils deviennent majeurs et qu'ils perdent leurs parents, que l'on s'occupe de leur personne, en ce qui concerne l'institution qu'ils fréquentent, les soins qu'ils peuvent recevoir, etc.

Mme Nyssens signale avoir déposé un amendement similaire, à l'article 420 proposé (doc. Sénat, n° 2-509/2, amendement n° 17), parce que c'est cet article qui prévoit que, chaque année, le tuteur fait rapport au juge de paix et au subrogé tuteur sur les mesures qu'il a prises en vue de l'épanouissement de la personne du mineur.

Le ministre estime que l'article 420 suffit. Toutefois, si l'on veut faire l'ajout indiqué, il paraît préférable de l'insérer à l'article 420, plutôt qu'à l'article 405.

Le ministre estime cependant que la dernière phrase de l'amendement doit être supprimée. L'article 412, qui concerne la possibilité de demander une enquête sociale, est une disposition générale susceptible de s'appliquer en toute circonstance, dans les affaires relatives à la personne du mineur et dans celles relatives à ses biens.

Mme Nyssens dépose à cet effet un sous-amendement à son amendement principal (doc. Sénat, n° 2-509/3, amendement n° 71).

Mme de T' Serclaes retire son amendement n° 1.

M. Vandenberghe dépose un amendement (doc. Sénat, n° 2-509/3, amendement n° 40), tendant à

ertoe strekt § 1, eerste lid, van het voorgestelde artikel 405 aan te vullen met de woorden «, zoals de beslissingen bedoeld in artikel 374, tweede lid».

Het voorgestelde artikel bepaalt dat de voogd zorg draagt voor de persoon van de minderjarige, die hij «opvoedt volgens de beginselen waarvoor de ouders eventueel hebben gekozen».

De indiener meent dat deze bepaling vaag en onduidelijk is.

Hij verwijst naar de beslissingen zoals die vermeld zijn in artikel 374, tweede lid, van het Burgerlijk Wetboek, dat luidt: «Bij gebreke van overeenstemming over de organisatie van de huisvesting van het kind, over de belangrijke beslissingen betreffende zijn gezondheid, zijn opvoeding, zijn opleiding en zijn ontspanning en over de godsdienstige en levensbeschouwelijke keuzes (...).»

De minister sluit zich aan bij dit amendement.

De regering dient op amendement nr. 40 van de heer Vandenberghe een subamendement in dat ertoe strekt het voorgestelde artikel 405, § 1, aan te vullen met de woorden «, inzonderheid wat betreft de aan gelegenheden bedoeld in artikel 374, tweede lid» (Stuk Senaat, nr. 2-509/4, amendement nr. 78).

Het betreft een vormelijke aanpassing bedoeld om de tekst te verduidelijken.

De indiener van amendement nr. 40 heeft geen bezwaar tegen dit subamendement.

De heer Vandenberghe dient een amendement in (Stuk Senaat, nr. 2-509/3, amendement nr. 41), dat ertoe strekt in artikel 405 de volgende wijzigingen aan te brengen:

A. Paragraaf 1, vierde lid, aanvullen met de woorden «na uitdrukkelijke machtiging van de vrederechter».

B. In § 2, eerste lid, tussen de woorden «procureur des Konings» en het woord «richten», de woorden «of de vrederechter» invoegen.

Voorgestelde bepaling maakt het mogelijk dat de voogd zich kan laten bijstaan in het beheer van de goederen van de minderjarige door personen die onder zijn verantwoordelijkheid handelen.

Volgens de memorie van toelichting vallen de kosten hiervan ten laste van de voogdijrekeningen.

Teneinde misbruiken te vermijden is het aangewezen dat deze bijstand enkel kan mits uitdrukkelijke machtiging van de vrederechter.

Aangezien de organisatie en het toezicht over de voogdij ingevolge het voorgestelde artikel 390 van het Burgerlijk Wetboek tot de bevoegdheid van de vrederechter behoren, dient de minderjarige ook over de mogelijkheid te beschikken zich rechtstreeks tot de vrederechter te wenden.

compléter le § 1er, alinéa premier, de l'article 405 proposé par les mots «, comme les décisions visées à l'article 374, alinéa 2».

L'article proposé dispose que le tuteur prend soin de la personne du mineur, qu'il «éduque en se conformant aux principes éventuellement adoptés par les parents».

L'auteur de l'amendement estime que cette disposition est vague et imprécise.

Il renvoie aux décisions figurant à l'article 374, alinéa 2, du Code civil, qui sont rédigées comme suit: «À défaut d'accord sur l'organisation de l'hébergement de l'enfant, sur les décisions importantes concernant sa santé, son éducation, sa formation, ses loisirs et sur l'orientation religieuse ou philosophique (...).»

Le ministre se rallie à cet amendement.

Le gouvernement dépose à l'amendement n° 40 de M. Vandenberghe un sous-amendement, tendant à compléter l'article 405, § 1er, proposé par les mots «, notamment en ce qui concerne les questions visées à l'article 374, alinéa 2» (doc. Sénat, n° 2-509/4, amendement n° 78).

Il s'agit simplement d'une adaptation de forme, destinée à faciliter la compréhension du texte.

L'auteur de l'amendement n° 40 ne formule aucune objection à l'égard de ce sous-amendement.

M. Vandenberghe dépose un amendement (doc. Sénat, n° 2-509/3, amendement n° 41), tendant à apporter à l'article 405 les modifications suivantes:

A. Compléter le § 1er, alinéa 4, par les mots «après autorisation expresse du juge de paix».

B. Au § 2, alinéa 1er, insérer, entre les mots «procureur du Roi» et les mots «à partir», les mots «ou au juge de paix».

En ce qui concerne le point A, l'auteur déclare que la disposition proposée permet au tuteur de se faire assister dans la gestion des biens du mineur par des personnes qui agissent sous sa responsabilité.

D'après l'exposé des motifs, les frais y afférents sont à la charge des comptes de tutelle.

En vue de prévenir des abus, il convient de ne permettre cette assistance qu'avec l'autorisation expresse du juge de paix.

Quant au point B de l'amendement, étant donné qu'en vertu de l'article 390 proposé du Code civil, l'organisation et la surveillance de la tutelle incombent au juge de paix, le mineur doit également avoir la possibilité de s'adresser directement au juge de paix.

De minister kan zich aansluiten bij punt A) van het amendement, dat in overeenstemming is met de controlebevoegdheid die de vrederechter uitoefent in het belang van de minderjarige.

Met betrekking tot punt B), verwijst de minister naar wat reeds is gezegd over de rol van natuurlijke beschermer die de procureur des Konings speelt tegenover de minderjarige (zie hiervoor de wet op de jeugdbescherming waarin dit uitdrukkelijk wordt vermeld).

Op lange termijn houdt dit amendement het risico in dat het parket deze rol overlaat aan de vrederechter.

Een lid vindt dat de minderjarige zich wellicht makkelijker tot de vrederechter zal wenden, vooral als hij deze magistraat al kent.

De minister antwoordt dat de vrederechters minder beweeglijk zijn dan de parket-magistraten, vooral degenen die zich bezighouden met de jeugdzaken, die de gewoonte hebben om de minderjarige ter plaatse te bezoeken.

De beste oplossing bestaat er volgens een lid in om het huidige systeem meer toegankelijk te maken voor kinderen.

De minister voegt eraan toe dat ook de zittende magistraat ervan overtuigd moet worden dat hij zelf initiatieven terzake kan nemen.

Artikel 406

De heer Vandenberghe dient op het voorgestelde artikel 406 een amendement in (Stuk Senaat, nr. 2-509/3, amendement nr. 42) dat ertoe strekt § 1, eerste lid, van dit artikel te vervangen als volgt:

«§ 1. De voogd doet binnen een maand volgend op de betekening van zijn benoeming een boedelbeschrijving met waardeschatting opstellen van zowel de onroerende als de roerende goederen, desgevallend nadat hij, bij verzegeling, eerst de ontzegeling heeft gevorderd.

De boedelbeschrijving wordt opgemaakt bij toepassing van de artikelen 1175 tot 1184 van het Gerechtelijk Wetboek, tenzij de vrederechter bij een met redenen omklede beschikking beslist een onderhandse inventaris toe te laten. De vrederechter kan in deze beschikking bepalen aan welke vereisten deze onderhandse inventaris dient te voldoen.»

Volgens de huidige lezing doet de voogd binnen een maand volgend op de betekening van zijn benoeming de staat vaststellen van de onroerende goederen die geheel of gedeeltelijk eigendom zijn van de minderjarige. Nadat hij in geval van verzegeling de ontzegeling heeft gevorderd, doet hij tevens een boedelbeschrijving opmaken.

Le ministre peut se rallier au point A) de l'amendement, qui est conforme au rôle de contrôle exercé par le juge de paix dans l'intérêt du mineur.

En ce qui concerne le point B), le ministre renvoie à ce qu'il a déjà dit à propos du rôle de protecteur naturel que joue le procureur du Roi à l'égard du mineur (voir à cet égard la loi sur la protection de la jeunesse, qui le prévoit expressément).

L'amendement risque d'avoir pour effet qu'à la longue, le parquet abandonnera son rôle au juge de paix.

Un membre estime que, du point de vue de l'enfant, il sera peut-être plus facile de s'adresser au juge de paix, surtout s'il s'agit d'un magistrat que le mineur connaît déjà.

Le ministre répond que les juges de paix sont plus statiques que les magistrats du parquet, en particulier ceux qui traitent des affaires de jeunesse, qui ont pour habitude de se rendre sur place, auprès du mineur.

Un membre observe que la solution réside sans doute dans le fait de rendre le système, tel qu'il existe, plus accessible aux enfants.

Le ministre ajoute qu'il faudra aussi convaincre les juges du siège qu'ils peuvent eux-mêmes prendre certaines initiatives en la matière.

Article 406

M. Vandenberghe dépose à l'article 406 proposé un amendement (doc. Sénat, n° 2-509/3, amendement n° 42), tendant à remplacer le § 1er, alinéa 1er, de cet article par ce qui suit:

«§ 1er. Dans le mois qui suit la notification de sa nomination, le tuteur fait dresser un inventaire assorti d'une estimation de la valeur des immeubles et des meubles, le cas échéant, après avoir requis la levée des scellés s'ils ont été apposés.

L'inventaire est dressé en application des articles 1175 à 1184 du Code judiciaire, à moins que le juge de paix ne décide, par ordonnance motivée, d'autoriser un inventaire sous seing privé. Le juge de paix peut définir, dans cette ordonnance, les conditions que doit remplir cet inventaire sous seing privé.»

Le texte actuel prévoit que, dans le mois qui suit la modification de la nomination, le tuteur fait dresser l'état des immeubles appartenant en tout ou en partie au mineur, ainsi qu'un inventaire des meubles, après avoir requis la levée des scellés s'ils ont été apposés.

1. Men kan zich de vraag stellen of het nodig en nuttig is de mogelijkheid tot onderhandse inventaris, zoals voorgesteld in § 1, te voorzien, nu de voogdij in het algemeen slechts openvalt na overlijden van de laatste der ouders.

Dit overlijden gaat steeds gepaard met het openval- len van een nalatenschap. Deze nalatenschap kan, wat de minderjarige betreft, slechts aanvaard worden onder voorrecht van boedelbeschrijving (zie het voor- gestelde artikel 410, § 1, 5°, van het ontwerp).

2. Bovendien bestaat er een tegenstrijdigheid tus- sen de Nederlandse en de Franstalige versie van de tekst. Volgens de Nederlandse tekst zou enkel een boedelbeschrijving nodig zijn bij verzegeling van de roerende goederen, terwijl de Franse tekst steeds een boedelbeschrijving vereist.

3. Om deze redenen is het aangewezen te bepalen dat steeds een boedelbeschrijving wordt opgemaakt; de vrederechter kan evenwel een onderhandse inven- taris toelaten zo dit nodig blijkt.

De minister heeft geen inhoudelijke bezwaren tegen dit amendement maar wijst erop dat de termi- nologie van § 1 in overeenstemming moet worden gebracht met die van § 3.

De heer Vandenberghe dient op artikel 406 een tweede amendement in (Stuk Senaat, nr. 2-509/3, amendement nr. 68) dat ertoe strekt § 1, tweede lid, van het artikel aan te vullen als volgt:

«Indien binnen deze termijn geen boedelbescrij- ving werd opgemaakt en geen staat van de onroer- ende goederen werd vastgesteld en meegedeeld aan de vrederechter, wijst de vrederechter een notaris aan die zal instaan voor de opmaak van deze staat en de boedelbeschrijving.»

De in het ontwerp voorgestelde bepaling voorziet geen afdoende sanctie in geval de voogd binnen de (eventueel verlengde) termijn geen boedelbeschrijving of staat van de onroerende goederen heeft opge- maakt.

De sanctie voorzien in de voorgestelde § 3, name- lijk dat bij gebreke van een staat van de onroerende goederen of van een boedelbeschrijving de minderja- rige machtiging wordt verleend om de omvang en waarde van zijn goederen te bewijzen met alle midde- len, zorgt niet voor een voldoende bescherming.

Daarom dient de vrederechter een notaris aan te duiden teneinde over te gaan tot inventaris en boedel- beschrijving, indien de termijn door de voogd niet werd gerespecteerd.

Wat amendement nr. 68 betreft ziet de minister geen grote problemen.

Hij wijst erop dat volgens § 2 van het artikel, dat niet is geamendeerd, de vrederechter de notaris steeds

1. L'on peut se demander s'il est nécessaire et utile de prévoir la possibilité d'un inventaire sous seing privé, comme proposé au § 1er, étant donné qu'en général, la tutelle ne s'ouvre qu'après le décès du dernier des parents.

Ce décès s'accompagne toujours de l'ouverture d'une succession. Celle-ci ne peut être acceptée, en ce qui concerne le mineur, que sous bénéfice d'inven- taire (voir l'article 410, § 1er, 5°, du projet).

2. De plus, il existe une contradiction entre la version néerlandaise et la version française du texte. Selon le texte néerlandais, un inventaire ne serait nécessaire que si les scellés ont été apposés sur les meubles, alors que selon le texte français, il faudrait toujours procéder à un inventaire.

3. Dès lors, il est opportun de prévoir qu'un inven- taire doit toujours être dressé; toutefois, le juge de paix peut autoriser un inventaire sous seing privé si cela s'avère nécessaire.

Le ministre n'a pas d'objection de fond à l'égard de cet amendement, mais indique qu'il faut assurer la concordance terminologique du § 1er avec le § 3.

M. Vandenberghe dépose à l'article 406 un second amendement (doc. Sénat, n° 2-509/3, amendement n° 68), tendant à compléter le § 1er, alinéa 2, de cet article par ce qui suit:

«Si, dans ce délai, aucun inventaire n'a été établi et qu'aucun état des immeubles n'a été arrêté et commu- niqué au juge de paix, celui-ci désigne un notaire qui sera tenu de faire cet état ainsi que l'inventaire.»

La disposition proposée par le projet ne prévoit pas de sanction efficace au cas où le tuteur n'aurait fait aucun inventaire ni état des immeubles dans le délai (éventuellement prorogé).

La sanction prévue au § 3 proposé, à savoir que le défaut d'état des immeubles ou d'inventaire des meubles autorise le mineur à prouver la consistance et la valeur de ses biens par tous les moyens, n'offre pas de protection suffisante.

C'est pourquoi le juge de paix doit désigner un notaire pour procéder à l'inventaire si le délai n'a pas été respecté par le tuteur.

En ce qui concerne l'amendement n° 68, le ministre n'aperçoit pas de problème majeur.

Il souligne que, selon le § 2 de l'article, qui n'est pas amendé, le juge de paix a toujours la possibilité de

de opdracht kan geven over te gaan tot een algemene schatting.

Een lid merkt op dat dergelijke schattingen niet altijd eenvoudig zijn en dat ze soms door de fiscus betwist worden.

Het is beter de regeling niet nog ingewikkelder te maken wanneer een minderjarige bij de nalatenschap betrokken is.

Een lid merkt op dat volgens de logica die in § 2 gevolgd wordt, de vrederechter bij niet-naleving van de termijn in ieder geval een notaris moet aanwijzen, ongeacht of er wordt overgegaan tot een boedelbeschrijving en een schatting of tot een van beide.

Er zullen dus in ieder geval kosten moeten worden gedragen.

De vorige spreker merkt op dat wanneer de minderjarige broers en zussen heeft, in ieder geval een boedelbeschrijving moet worden opgesteld met het oog op de aangifte van nalatenschap.

Men ziet niet goed in hoe de minderjarige hier benadeeld zou kunnen worden, te meer daar onroerende goederen moeilijk te verbergen zijn.

Alleen bij een eventueel ophouden van de onverdeeldheid worden de zaken iets ingewikkelder en moet de minderjarige beschermd worden.

Is daarenboven de termijn van een maand een redelijke termijn voor de voogd?

De minister meent dat het ter discussie staande amendement in ieder geval nuttig is. Een van de oplossingen voor het probleem waarnaar de vorige spreker verwezen heeft, is wellicht het inlassen van een bepaling dat de vrederechter rekening houdende met de omstandigheden de mogelijkheid heeft dit te doen.

Een lid voegt eraan toe dat een andere mogelijkheid erin bestaat te voorzien in een langere termijn dan de voorgestelde termijn van een maand.

Een lid vindt die suggestie interessant want de voogd zou bijvoorbeeld in een patssituatie kunnen terecht komen doordat de verschillende rechthebbenden op de nalatenschap waarbij de minderjarige betrokken is, het niet eens raken over de verdeling van de goederen.

De minister merkt op dat dit probleem reeds wordt opgelost in het wetsontwerp, namelijk in artikel 406, § 1, tweede lid, dat bepaalt dat de vrederechter de termijn kan verlengen op verzoek van de voogd indien uitzonderlijke omstandigheden dat verantwoorden en zonder dat de termijn zes maanden mag te boven gaan. Deze bepaling en amendement nr. 68 vormen een antwoord op de opmerkingen van de vorige spreker.

Een lid vraagt wie de kosten zal dragen die verbonden zijn aan het opmaken van de boedelbeschrijving door de notaris.

confier au notaire la mission de procéder à une estimation globale.

Un membre objecte que les estimations ne sont pas toujours simples à réaliser, et qu'elles sont même parfois contestées par le fisc.

Il vaut mieux ne pas compliquer encore davantage le système lorsqu'un mineur est impliqué dans la succession.

Un membre souligne que, dans la logique du § 2, le juge de paix doit de toute façon, en cas de non-respect du délai, désigner un notaire, qu'il s'agisse de dresser un inventaire et une estimation, ou l'un des deux.

Des frais seront donc de toute façon exposés.

La précédente intervenante observe que, lorsque le mineur a des frères et sœurs, un inventaire doit de toute façon être réalisé pour les besoins de la déclaration de succession.

On ne voit donc pas en quoi le mineur pourrait être lésé, d'autant que les biens immeubles ne sont pas aisés à dissimuler.

C'est seulement à partir d'une éventuelle sortie d'indivision que les choses se compliquent, et que le mineur doit être protégé.

D'autre part, le délai d'un mois est-il un délai raisonnable pour le tuteur?

Le ministre estime que l'amendement en discussion est en tout état de cause utile. L'une des solutions au problème soulevé par la précédente intervenante serait peut-être de prévoir que le juge de paix, compte tenu des circonstances, a la possibilité de le faire.

Un membre ajoute qu'une autre possibilité serait de prévoir un délai plus long que le délai d'un mois proposé.

Un membre trouve cette suggestion intéressante, car le tuteur pourrait, par exemple, se trouver bloqué par le fait que les différents ayants droit à la succession où le mineur est intéressé ne parviennent pas à s'entendre sur le partage des biens.

Le ministre fait remarquer que ce problème trouve déjà une solution dans le projet de loi, à l'article 406, § 1er, alinéa 2, qui prévoit que le juge de paix peut prolonger le délai, à la requête du tuteur, si des circonstances exceptionnelles le justifient, sans que le délai puisse dépasser six mois. Cette disposition, jointe à l'amendement n° 68, répond aux préoccupations exprimés par les précédents intervenants.

Un membre demande qui supporte les frais de l'inventaire dressé par le notaire.

De heer Vandenberghe dient een subamendement in op amendement nr. 68 (Stuk Senaat, nr. 2-509/4, amendement nr. 85) alsmede een subsidiair amendement op amendement nr. 68 (Stuk Senaat, nr. 2-509/4, amendement nr. 86). Het gaat om tekstverbeteringen die ertoe strekken de terminologie in overeenstemming te brengen met die van de voorgestelde § 1, eerste lid. Er wordt eveneens gepreciseerd dat de rechter een notaris kan aanwijzen om een boedelbeschrijving te doen opstellen.

Wat amendement nr. 85 betreft (Stuk Senaat, nr. 2-509/5), is de minister het eens met de voorgestelde inhoudelijke wijziging. Spreker pleit echter voor een algemene formulering die enkel verwijst naar wat er moet gebeuren wanneer er geen boedelbeschrijving is. Zo slaat de bepaling zowel op de onderhandse inventaris als op de boedelbeschrijving.

De heer Vandenberghe merkt op dat men om nauwkeurig te zijn moet verwijzen naar een staat van onroerende goederen en naar een inventaris van de roerende goederen.

Wat amendement nr. 86 van de heer Vandenberghe betreft (Stuk Senaat, nr. 2-509/5), meent de minister dat amendement nr. 68 betere garanties biedt voor het behartigen van het belangen van de minderjarige. Hij stelt voor het hoofdamendement aan te nemen maar amendement nr. 86 te verwerpen. Het wordt vervolgens door zijn indiener ingetrokken.

De minister verklaart dat de kosten van de boedelbeschrijving logischerwijze voor de voogd zijn, aangezien het gaat om een verplichting die hij niet heeft nageleefd.

Om alle verwarring hierover te voorkomen, dient mevrouw Taelman een subamendement in op amendement nr. 68 dat ertoe strekt de voorgestelde tekst aan te vullen met de woorden «De kosten worden ten laste gelegd van de voogd.» (Stuk Senaat, nr. 2-509/4, amendement nr. 81).

De minister is voorstander van dit amendement.

De heer Vandenberghe dient een amendement in dat ertoe strekt § 3 van het voorgestelde artikel 406 te doen vervallen (Stuk Senaat, nr. 2-509/5, amendement nr. 83). Hij dient een subsidiair amendement in op amendement nr. 83 (Stuk Senaat, nr. 2-509/5, amendement nr. 84).

Volgens de indiener is § 3 van het voorgestelde artikel 406 overbodig omdat amendement nr. 68 er al voor zorgt dat een staat en een boedelbeschrijving worden opgesteld bij de aanvang van de voogdij.

De minister sluit zich aan bij amendement nr. 83. Amendement nr. 84 wordt hierdoor overbodig.

M. Vandenberghe dépose un sous-amendement à l'amendement n° 68 (doc. Sénat, n° 2-509/4, amendement n° 85) ainsi qu'un amendement subsidiaire à l'amendement n° 68 (doc. Sénat, n° 2-509/4, amendement n° 86). Il s'agit de corrections textuelles visant à uniformiser la terminologie avec celle du § 1er, alinéa 1er, proposé. Il convient également de préciser que le juge fait désigner un notaire pour faire établir un inventaire.

En ce qui concerne l'amendement n° 85 (doc. Sénat, n° 2-509/5), le ministre se déclare favorable sur le fond à la modification proposée. L'intervenant plaide toutefois pour une formulation générale se référant uniquement à l'absence d'inventaire. De la sorte, la disposition viserait à la fois l'inventaire sous seing privé et l'inventaire authentique.

M. Vandenberghe fait remarquer qu'il faudrait, pour être précis, se référer à un état des immeubles et un inventaire des meubles.

En ce qui concerne l'amendement n° 86 de M. Vandenberghe (doc. Sénat, n° 2-509/5), le ministre estime que l'amendement principal n° 68 offre de meilleures garanties quant au respect des intérêts du mineur. L'intervenant propose de retenir l'amendement principal mais de rejeter l'amendement n° 86 qui est ensuite retiré par son auteur.

Le ministre déclare qu'en ce qui concerne les frais afférents à l'inventaire, il semble logique que ces frais incombent au tuteur, étant donné qu'il s'agit d'une obligation lui incombant et qu'il n'a pas remplie.

Pour dissiper toute confusion sur ce point, Mme Taelman dépose à l'amendement n° 68 un sous-amendement, tendant à compléter le texte proposé par les mots «Les frais sont mis à la charge du tuteur» (doc. Sénat, n° 2-509/4, amendement n° 81).

Le ministre est favorable à cet amendement.

M. Vandenberghe dépose un amendement ayant pour but de supprimer le § 3, proposé, de l'article 406 (doc. Sénat, n° 2-509/5, amendement n° 83) ainsi qu'un amendement subsidiaire à l'amendement n° 83 (doc. Sénat, n° 2-509/5, amendement n° 84).

Selon l'auteur, le paragraphe 3 de l'article 406 proposé est devenu sans objet vu les garanties prévues à l'amendement n° 68 qu'un état et un inventaire des biens seront dressés lors de l'ouverture de la tutelle.

Le ministre se rallie à l'amendement n° 83. Par conséquent, l'amendement n° 84 est sans objet.

Artikel 407

Mevrouw Nyssens dient een amendement in (Stuk Senaat, nr. 2-509/3, amendement nr. 25), dat ertoe strekt in dit artikel de volgende wijzigingen aan te brengen:

«A. In de inleidende zin van § 1 de woorden «en de minderjarige, als laatstgenoemde ouder is dan 15 jaar» vervangen door de woorden «en, in voorkomend geval, de minderjarige overeenkomstig artikel 931 van het Gerechtelijk Wetboek».

B. In § 2 de woorden «en de minderjarige, indien hij vijftien jaar oud is» vervangen door de woorden «en, in voorkomend geval, de minderjarige overeenkomstig artikel 931 van het Gerechtelijk Wetboek».

Er wordt verwezen naar de verantwoording bij amendement nr. 24 betreffende het in artikel 13 van het ontwerp voorgestelde artikel 394 en naar de bespreking die hierover heeft plaatsgevonden.

De heer Vandenberghe dient eveneens een amendement in (Stuk Senaat, nr. 2-509/2, amendement nr. 10), dat ertoe strekt in artikel 407 de volgende wijzigingen aan te brengen:

A. In § 1 de woorden «en de minderjarige, als laatstgenoemde ouder is dan 15 jaar» doen vervallen.

B. In § 2 de woorden «de toeziende voogd en de minderjarige indien hij vijftien jaar oud is», vervangen door de woorden «en de toeziende voogd».

Deze bepalingen maken dubbel gebruik uit met het voorgestelde nieuwe artikel 1233, § 1, 2°, van het Gerechtelijk Wetboek (artikel 66 van het wetsontwerp).

Het verdient aanbeveling het hoorrecht van de minderjarige — dat een procesrechtelijke kwestie is — te regelen in het Gerechtelijk Wetboek, zoals ook het gemeenrechtelijke hoorrecht geregeld is in het Gerechtelijk Wetboek (artikel 931, derde tot zevende lid, van het Gerechtelijk Wetboek).

Volgens de minister somt het voorgestelde artikel 407 alle personen op die de vrederechter tijdens de procedure moet horen. Omwille van de duidelijkheid van de tekst is het dus nuttig om ook de minderjarige in deze opsomming te vermelden. Hij pleit er dan ook voor dat amendement nr. 10 wordt verworpen. De indiener beslist zijn amendement nr. 10B in te trekken.

Mevrouw Nyssens dient een amendement in (Stuk Senaat, nr. 2-509/3, amendement nr. 19) dat ertoe strekt het 4° van het voorgestelde artikel 407, § 1, aan te vullen met de woorden: «en, in voorkomend geval, draagt hij aan deze instelling het beheer op van de waardepapieren overeenkomstig de richtlijnen die hij geeft».

De indiener verduidelijkt dat dit amendement is geïnspireerd op de reeds genoemde opmerkingen van de notarissen.

Article 407

Mme Nyssens dépose un amendement (doc. Sénat, n° 2-509/3, amendement n° 25), tendant à apporter à cet article les modifications suivantes:

«A. Dans la phrase liminaire du § 1er, remplacer les mots «et du mineur, s'il a plus de quinze ans,» par les mots «et, le cas échéant, du mineur, conformément à l'article 931 du Code judiciaire.»

B. Au § 2, remplacer les mots «et le mineur âgé de quinze ans», par les mots «et, le cas échéant, le mineur, conformément à l'article 931 du Code judiciaire.»

Il est renvoyé à la justification de l'amendement n° 24, relatif à l'article 394 proposé à l'article 13 du projet, et à la discussion qui a eu lieu à ce sujet.

M. Vandenberghe dépose également un amendement (doc. Sénat, n° 2-509/2, amendement n° 10), tendant à apporter à l'article 407 les modifications suivantes:

A. Au § 1er, supprimer les mots «et du mineur, s'il a plus de quinze ans».

B. Au § 2, remplacer les mots «le subrogé tuteur et le mineur âgé de quinze ans» par les mots «et le subrogé tuteur».

Ces dispositions font double emploi avec l'article 1233, § 1er, 2°, nouveau, qu'il est proposé d'insérer au Code judiciaire (article 66 du projet de loi).

Il conviendrait de régler le droit d'être entendu du mineur — qui est un point de procédure — dans le Code judiciaire, tout comme le droit commun d'être entendu est réglé dans le Code judiciaire (article 931, alinéas 3 à 7, du Code judiciaire).

Pour le ministre, l'article 407 proposé énumère toutes les personnes que le juge de paix doit entendre dans le cadre de la procédure. Il est dès lors utile, pour des raisons de clarté de texte, de maintenir le mineur dans cette énumération. L'intervenant plaide dès lors pour le rejet de l'amendement n° 10. L'auteur décide de retirer son amendement n° 10B.

Mme Nyssens dépose un amendement (doc. Sénat, n° 2-509/3, amendement n° 19), tendant à compléter le 4° de l'article 407, § 1er, proposé par les mots: «le cas échéant en accordant à cet établissement une mission de gestion conformément aux directives qu'il donnera».

L'auteur précise que cet amendement trouve son origine dans la réflexion menée par le notariat, dont il a déjà été question.

Artikel 407 bepaalt dat de vrederechter de financiële instellingen kan aanwijzen waarbij de activa van de minderjarige worden gedeponeerd.

Kan men niet nog een stap verder gaan en deze financiële instellingen ook beheersdaden opdragen onder de controle van de voogd en de vrederechter?

Deze laatsten kunnen de bezittingen van de minderjarige wellicht niet zo goed beheren als een voorzichtige en toegewijde professional.

De minister wijst erop dat het ontwerp reeds bepaalde mogelijkheden biedt. De eerste mogelijkheid bestaat erin dat de vrederechter voor ingewikkelde vermogens een voogd over de persoon en een voogd over de goederen aanwijst.

De tweede mogelijkheid is dat de voogd zich overeenkomstig artikel 405 bij het beheer over de goederen van de minderjarige laat bijstaan door personen die handelen onder zijn verantwoordelijkheid. In dat verband is een amendement ingediend dat bepaalt dat hiervoor de machtiging van de vrederechter vereist is.

De minister heeft geen bezwaar tegen amendement nr. 19, dat de in het wetsontwerp opgenomen mogelijkheden uitbreidt.

De regering heeft evenwel een soortgelijk amendement ingediend (Stuk Senaat, nr. 2-509/4, amendement nr. 74) dat ertoe strekt artikel 407 aan te vullen met een § 3, luidende:

«§ 3. De vrederechter kan een in § 1, 4°, bedoelde instelling de opdracht toevertrouwen om bij haar gedeponeerde(e) en aan de minderjarige toebehoorend(e) kapitaal, effecten en waardepapieren te beheren.

De vrederechter bepaalt de voorwaarden van dit beheer.»

Mevrouw Nyssens trekt dan ook haar amendement nr. 19 in ten voordele van amendement nr. 74 van de regering.

Een lid veronderstelt dat de voogd toch op een of andere manier zijn toestemming zal moeten geven. Het is misschien geen goede zaak dat de vrederechter zelf ambtshalve beslist om de activa van de minderjarige aan een of andere beheerder toe te vertrouwen.

De banken hebben de neiging om te investeren in producten die hen interesseren maar die niet noodzakelijk in het belang zijn van de persoon die er zijn geld heeft geplaatst.

De vrederechter kan dat moeilijk van nabij volgen.

De voogd moet in dat verband zijn verantwoordelijkheid nemen. Hij moet van de bank een verslag over het beheer krijgen.

Le texte de l'article 407 prévoit que le juge peut désigner les institutions financières auprès desquelles seront déposés les avoirs du mineur.

Ne pourrait-on aller un peu plus loin, et confier à ces institutions financières des actes de gestion, sous le contrôle du tuteur et du juge de paix?

L'idée était que ces derniers n'étaient peut-être pas à même de gérer les avoirs du mineur aussi bien qu'un professionnel prudent et diligent.

Le ministre signale que le projet prévoit déjà certaines possibilités. La première est que, pour les patrimoines compliqués, le juge de paix peut désigner un tuteur à la personne et un tuteur aux biens.

La seconde est que, conformément à l'article 405, le tuteur lui-même peut, dans la gestion des biens du mineur, se faire assister de personnes qui agissent sous sa responsabilité. Un amendement a d'ailleurs été déposé pour prévoir que l'autorisation du juge de paix est requise.

Le ministre n'a pas d'objection à l'amendement n° 19, qui élargit les possibilités prévues par le projet de loi.

Le gouvernement a toutefois déposé un amendement similaire (doc. Sénat, n° 2-509/4, amendement n° 74) qui vise à compléter l'article 407 par un § 3, libellé comme suit:

«§ 3. Le juge de paix peut confier à l'établissement visé au § 1er, 4°, une mission de gestion de fonds, titres et valeurs mobilières appartenant au mineur et déposées en son sein.

Le juge de paix détermine les conditions de cette gestion.»

Mme Nyssens retire dès lors son amendement n° 19 au profit de l'amendement n° 74 du gouvernement.

Un membre suppose que, d'une façon ou d'une autre, le tuteur doit donner son aval. Il n'est pas nécessairement souhaitable que le juge de paix décide lui-même, d'emblée, de confier les avoirs du mineur à tel ou tel gestionnaire.

Les banques ont tendance à proposer des placements dans des produits qui les intéressent, mais qui ne sont pas nécessairement conformes à l'intérêt de la personne qui place son argent.

Il est difficile pour le juge de paix de surveiller tout cela de près.

Le tuteur doit assumer sa propre responsabilité à ce sujet. Il doit avoir un rapport de la gestion par l'institution bancaire.

Spreekster geeft het voorbeeld van een erfopvolging waarbij meerdere kinderen, onder wie een minderjarige, in onverdeeldheid zijn in het kader van een KMO.

Er moeten beslissingen worden genomen met betrekking tot het bedrijf. Hoe gaat dat gebeuren? Is men het systeem niet nodeloos aan het verzwaren?

De minister benadrukt dat volgens dit amendement de vrederechter de voorwaarden van het beheer vaststelt. Hij kan dus bepalen dat verslagen moeten worden bezorgd aan de voogd, de toeziende voogd of aan hemzelf.

Als de vrederechter het beheer van bepaalde activa opdraagt aan de bank, is de voogd uiteraard niet verantwoordelijk voor dat beheer.

Mevrouw Nyssens vraagt of men de tekst van de regering niet kan aanvullen met de woorden «op verzoek van de voogd» (zie artikel 409, § 2, vierde lid).

Zij dient daartoe een subamendement in op amendement nr. 74 van de regering (Stuk Senaat, nr. 2-509/4, amendement nr. 82).

De minister antwoordt dat het ontwerp van de vrederechter de spil van de voogdij maakt. Hij moet de nodige maatregelen nemen.

Anderzijds blijft het principe gelden dat de voogd instaat voor het beheer. Het ontwerp biedt de voogd bepaalde mogelijkheden om op eigen initiatief bijzondere beheerders aan te wijzen.

Het doel van de bepaling is dat de vrederechter, het centrale controleorgaan, ambtshalve initiatieven moet kunnen nemen als dat in het belang van de minderjarige nodig is.

De minister heeft er geen bezwaar tegen dat de voogd moet worden gehoord in het kader van de door de vrederechter te nemen beslissing.

Met betrekking tot het probleem van de KMO's waarop een vorige spreekster wees, bepaalt het ontwerp reeds in artikel 407, 7°, dat de vrederechter bij de aanvang van de voogdij de maatregelen vaststelt die moeten worden genomen met het oog op de voortzetting, de verhuring, de overdracht of de beëindiging van de handelszaken en ondernemingen die de minderjarige heeft gekregen.

Mevrouw Nyssens trekt haar amendementen nrs. 25 en 82 in.

Artikel 409

Mevrouw Nyssens dient een amendement in dat ertoe strekt in § 2, vierde lid, van dit artikel de woorden «en van de minderjarige indien hij vijftien jaar oud is» te vervangen door de woorden «en, in voorkomend geval, van de minderjarige overeenkomstig artikel 931 van het Gerechtelijk Wetboek» (Stuk Senaat, nr. 2-509/3, amendement nr. 26).

L'intervenante évoque en outre le cas de successions où plusieurs enfants, dont un mineur, se trouvent en indivision, dans le cadre d'une PME.

Des décisions doivent être prises au niveau de l'entreprise. Comment les choses vont-elles se passer? N'est-on pas en train d'alourdir le système?

Le ministre souligne que, selon l'amendement, le juge de paix détermine les conditions de la gestion. Il pourra donc prévoir que des rapports devront être rendus au tuteur ou au subrogé tuteur ou à lui-même.

Cependant, si le juge de paix confie la gestion de certains avoirs à la banque, le tuteur n'est évidemment pas responsable de cette gestion.

Mme Nyssens se demande si l'on ne pourrait pas compléter le texte du gouvernement par les mots «à la demande du tuteur» (cf. art. 409, § 2, 4e alinéa).

Elle dépose à cet effet un sous-amendement à l'amendement n° 74 du gouvernement (doc. Sénat, n° 2-509/4, amendement n° 82).

Le ministre rappelle que, selon la philosophie du projet, le juge de paix est l'organe central de la tutelle. C'est lui qui doit prendre les mesures nécessaires.

D'autre part, le principe demeure que c'est le tuteur qui gère. Le projet prévoit certaines possibilités, pour le tuteur, de désigner, de sa propre initiative, des administrateurs particuliers.

Le but de la disposition est de prévoir que lorsque c'est nécessaire, le juge de paix, qui est l'organe central de contrôle, doit pouvoir prendre d'office des initiatives dans l'intérêt du mineur.

L'intervenant n'a pas d'objection à prévoir que le tuteur doit être entendu dans le cadre de la décision à prendre par le juge de paix.

En ce qui concerne le cas des petites et moyennes entreprises soulevé par une précédente intervenante, le projet comporte déjà une disposition, à savoir l'article 407, 7°, selon lequel c'est le juge de paix, au début de la tutelle, qui fixe les mesures à prendre pour la poursuite, la mise en location, la cession ou la liquidation de commerces ou entreprises recueillies par le mineur.

Mme Nyssens retire ses amendements n°s 25 et 82.

Article 409

Mme Nyssens dépose à cet article un amendement visant à remplacer, au § 2, alinéa 4, de cet article, les mots «et du mineur âgé de quinze ans» par les mots «et, le cas échéant, du mineur, conformément à l'article 931 du Code judiciaire» (doc. Sénat, n° 2-509/3, amendement n° 26).

De regering kan het niet eens zijn met dit amendement om de reeds vermelde redenen. Mevrouw Nyssens besluit haar amendement nr. 26 in te trekken.

Artikel 410

Mevrouw Nyssens dient een amendement in op dit artikel dat ertoe strekt het 1° van § 1 te vervangen als volgt (Stuk Senaat, nr. 2-509/3, amendement nr. 20):

« 1° de goederen van de minderjarige te vervreemden, tenzij het beheer is opgedragen aan een instelling bedoeld in artikel 407, § 1, 4°; ».

Het 1° en het 9° van het voorgestelde artikel 410 kunnen in bepaalde omstandigheden onverenigbaar blijken. Zo bepaalt artikel 410 dat de voogd door de vrederechter gemachtigd moet worden om zowel de roerende als onroerende goederen van de minderjarige te vervreemden, maar niet om roerende goederen te kopen. De machtiging is alleen vereist voor de aankoop van onroerende goederen.

Dit onderscheid geeft geen oplossing voor de vraag wat de voogd moet doen indien hij effecten wil verkopen om er andere te kopen.

Ook dit amendement is gebaseerd op de opmerkingen van het notariaat.

De minister vraagt of dit amendement inhoudt dat de voogd goederen die worden beheerd door een bankinstelling, niet mag vervreemden.

Een lid antwoordt dat een voogd de machtiging van de vrederechter nodig heeft als hij het vermogen van de minderjarige zelf beheert.

Als hij het vermogen echter toevertrouwt aan een vermogensbeheerder, kan die beheerder vrij kopen en verkopen. Om het vermogen dynamisch te kunnen beheren, moet hij immers kunnen handelen als de gelegenheid zich voordoet, zonder dat hij iedere keer een machtiging moet vragen. Dit zou immers niet in het belang van de minderjarige zijn.

De indiener verduidelijkt dat het gaat om de aan- en verkoop van effecten.

Als de vrederechter het beheer mag toevertrouwen aan een instelling, zoals de Federatie van notarissen en de regering in haar amendement voorstellen, moet worden bepaald of de voogd nog een speciale machtiging van de vrederechter nodig heeft om effecten te verkopen.

De minister gaat akkoord met amendement nr. 20 van mevrouw Nyssens.

Het nieuwe 1° van artikel 410 moet samen met artikel 407, nieuwe § 3, gelezen worden. Daarin staat dat de vrederechter de voorwaarden bepaalt voor het beheer door een instelling.

Een lid vraagt in welke situatie de voogd zich bevindt die het beheer zelf uitoefent. Zal hij voor elke

Le gouvernement ne peut marquer son accord sur cet amendement, pour les motifs indiqués ci-avant. Mme Nyssens décide de retirer son amendement n° 26.

Article 410

Mme Nyssens dépose à cet article un amendement, visant à remplacer le 1° du § 1er par ce qui suit (doc. Sénat, n° 2-509/3, amendement n° 20):

« 1° aliéner les biens du mineur, sauf dans le cadre de la gestion confiée à un établissement tel que visé à l'article 407, § 1er, 4°; ».

Les points 1° et 9° de l'article 410 proposé peuvent, dans certaines situations, s'avérer inconciliables. Ainsi, l'article 410 prévoit que le tuteur demande l'autorisation du juge de paix pour aliéner les biens tant meubles qu'immeubles du mineur, mais qu'il n'a pas besoin de cette autorisation pour acheter des biens meubles. L'autorisation n'est requise que pour l'achat de biens immeubles.

Cette distinction ne règle pas le problème de savoir ce que le tuteur doit faire s'il veut vendre des titres pour en acheter d'autres.

Cet amendement est également inspiré par la réflexion du notariat.

Le ministre demande si l'amendement signifie que le tuteur ne peut aliéner les biens qui sont confiés à un établissement bancaire.

Un membre répond que, si le tuteur est seul à gérer le patrimoine du mineur, il doit avoir l'autorisation du juge de paix.

Par contre, s'il le confie à un gestionnaire de patrimoine, ce gestionnaire achète et vend librement. Une gestion dynamique suppose que l'on puisse saisir les occasions pour accomplir telle ou telle opération, sans devoir à tout instant demander une autorisation, ce qui serait, en définitive, contraire aux intérêts du mineur.

L'auteur précise que l'amendement concerne le problème de la vente et de l'achat de titres.

Dans la logique où, selon la suggestion de la Fédération des notaires et l'amendement du gouvernement, le juge de paix peut déléguer la gestion à un établissement, la question est de savoir si le tuteur doit encore être spécialement autorisé par le juge de paix pour vendre des titres.

Le ministre marque son accord sur l'amendement n° 20 de Mme Nyssens.

Le nouveau 1° de l'article 410 doit être lu parallèlement à l'article 407, § 3, nouveau, qui précise que le juge de paix détermine les conditions dans lesquelles cette gestion sera faite par un établissement.

Un membre demande dans quel cas de figure va alors se trouver le tuteur qui gère lui-même le patri-

verrichting een machtiging van de vrederechter moeten vragen?

De indienstert antwoordt dat het amendement alleen een uitzondering maakt voor gevallen waarin de vrederechter het beheer toevertrouwt aan een bankinstelling.

Op alle andere gevallen van vervreemding van goederen is artikel 410, § 1, 1°, van toepassing.

De minister zegt dat artikel 408, eerste en tweede lid, van toepassing zijn als de voogd zelf de effecten beheert.

Het tweede lid bepaalt dat de voogd op de verval-dag zonder bijzondere machtiging het nominaal kapitaal opnieuw plaatst in vergelijkbare effecten.

Een lid leidt uit het voorgaande af dat de voogd er alle belang bij heeft het beheer van het roerend vermogen van de minderjarige toe te vertrouwen aan een bankinstelling, omdat het vermogen zo dynamischer kan worden beheerd.

De voogd die het vermogen zelf beheert, kan er niets aan wijzigen.

De minister antwoordt dat de voogd die het vermogen uit eigen beweging toevertrouwt aan een bankinstelling, dat op zijn eigen verantwoordelijkheid doet, conform artikel 405.

Als de vrederechter hiertoe besluit na overleg met de voogd, kan de bankinstelling de belangen van de minderjarige zo goed mogelijk dienen volgens de door de vrederechter bepaalde voorwaarden.

De heer Vandenberghe dient een amendement in dat ertoe strekt in het 1° van de voorgestelde § 1 de woorden «onbruikbare vruchten en voorwerpen» ... te vervangen door de woorden «vruchten en onbruikbare voorwerpen» (Stuk Senaat, nr. 509/3, amendement nr. 43).

Dit amendement wil een taalkundige correctie aanbrengen in de Nederlandse tekst, zodat die beter is afgestemd op de Franse tekst.

Mevrouw Nyssens benadrukt dat amendement nr. 20 geenszins bedoeld is om de woorden «met uitzondering van de vruchten en onbruikbare voorwerpen» te schrappen.

Zij dient een subamendement in op amendement nr. 20 om deze woorden opnieuw toe te voegen (Stuk Senaat, nr. 2-509/4, amendement nr. 76).

De heer Vandenberghe dient een amendement nr. 43 B (Stuk Senaat, nr. 2-509/3) dat ertoe strekt het eerste lid van § 2 van het voorgestelde artikel 410 te vervangen als volgt:

«De verkoop van de roerende of onroerende goederen van de minderjarige gebeurt openbaar. Aan de

moine. Devra-t-il alors, pour chaque opération, demander l'autorisation du juge de paix?

L'auteur répond que son amendement ne prévoit une exception que lorsque le juge de paix délègue un pouvoir de gestion aux établissements bancaires.

Pour le surplus, c'est l'article 410, § 1er, 1°, qui s'applique à l'aliénation de biens.

Le ministre déclare que, lorsque le tuteur gère lui-même les titres, c'est l'article 408, alinéas 1er et 2, qui s'applique.

L'alinéa 2 prévoit que le tuteur renouvelle en valeurs analogues, sans autorisation spéciale, le placement du capital nominal aux échéances.

Un membre déduit de ce qui vient d'être dit que le tuteur a intérêt à confier la gestion du patrimoine mobilier du mineur à un gestionnaire de banque, car cela permettra une gestion plus dynamique.

Le tuteur qui gère lui-même ce patrimoine ne peut que conserver celui-ci en l'état.

Le ministre répond que le tuteur qui confie, de sa propre initiative, la gestion du patrimoine à un établissement bancaire, le fait sous sa responsabilité, conformément à l'article 405.

Si c'est le juge de paix qui en prend l'initiative, après concertation avec le tuteur, l'établissement bancaire pourra gérer au mieux des intérêts du mineur, dans les conditions déterminées par le juge de paix.

M. Vandenberghe dépose un amendement, tendant à remplacer, dans le texte néerlandais du § 1er, 1°, les mots «*onbruikbare vruchten en voorwerpen*» par les mots «*vruchten en onbruikbare voorwerpen*» (doc. Sénat, n° 509/3, amendement n° 43).

Cet amendement vise à apporter une correction linguistique au texte néerlandais, en vue de l'aligner sur le texte français de l'article.

Mme Nyssens précise que son amendement n° 20 n'avait pas pour objet de supprimer les mots «hormis les fruits et les objets de rebut».

C'est pourquoi elle dépose un sous-amendement à son amendement n° 20, en vue de réintroduire ces termes (doc. Sénat, n° 509/4, amendement n° 76).

M. Vandenberghe dépose un amendement n° 43 B (doc. Sénat, n° 2-509/3) tendant à remplacer l'alinéa 1er du § 2 de l'article 410 proposé par ce qui suit:

«La vente des biens meubles ou immeubles du mineur est publique. Le tuteur peut toutefois se faire

voogd kan evenwel machtiging worden verleend om de roerende of onroerende goederen onderhands te verkopen.»

De indiener verwijst naar de verantwoording van het amendement.

De regering gaat akkoord met het amendement.

Mevrouw Nyssens dient een amendement nr. 21 in, dat ertoe strekt het 9° van het voorgestelde artikel 410, § 1, te vervangen als volgt:

«9° goederen voor de minderjarige aan te kopen, tenzij het beheer is opgedragen aan een instelling bedoeld in artikel 407, § 1, 4°;».

Het 1° en het 9° van het voorgestelde artikel 410 kunnen in bepaalde omstandigheden onverenigbaar blijken. Zo bepaalt artikel 410 dat de voogd door de vrederechter moet gemachtigd worden om zowel roerende als onroerende goederen van de minderjarige te vervreemden, maar niet om roerende goederen te kopen. De machtiging is alleen vereist voor de aankoop van onroerende goederen. Quid indien de voogd effecten wil verkopen om er andere te kopen?

Het amendement wil dit geval regelen. De woorden «onroerende goederen» worden vervangen door het woord «goederen».

De minister meent dat een controle van de vrederechter in ieder geval is ingebouwd bij de aankoop van goederen. De voogd zal hiervoor immers geld nodig hebben en om geld te deblokken is machtiging van de vrederechter vereist (artikel 407, § 1, 5°).

De indiëster behoudt haar amendement. Zij is van oordeel dat er geen onderscheid dient te worden gemaakt en dat de verkoop niet strikter dient te worden beschermd. De houding van de regering getuigt van een zeer klassieke visie over financiën.

De regering vraagt de verwerping van het amendement.

Mevrouw Nyssens dient een amendement nr. 22 in (Stuk Senaat, nr. 2-509/3) dat voorstelt het 13° van het voorgestelde artikel 410, § 1, te doen vervallen.

Dit punt is overbodig aangezien het 1° de voogd verplicht om aan de vrederechter een machtiging te vragen voor het vervreemden van elk goed dat aan de minderjarige toebehoort, waaronder dus souvenirs en andere persoonlijke voorwerpen.

De minister wil dit punt behouden. Het wil een duidelijk signaal zijn dat souvenirs, die waardeloos kunnen zijn, niet mogen worden vervreemd (bijvoorbeeld foto's). De voogd zou deze kunnen beschouwen, gezien de geringe geldwaarde, als niet vallende onder het begrip roerende goederen.

Een lid kan de mening van de minister bijtreden. Zij verwijst naar het Kinderrechtenverdrag dat het briefgeheim voor kinderen regelt. Indien het gaat om

autoriser à vendre de gré à gré les meubles ou immeubles.»

L'auteur renvoie à la justification de l'amendement.

Le gouvernement approuve l'amendement.

Mme Nyssens dépose un amendement n° 21 tendant à remplacer le 9° du § 1er de l'article 410 proposé par ce qui suit:

«9° acquérir des biens pour le mineur, sauf dans le cadre de la gestion confiée à un établissement tel que visé à l'article 407, § 1er, 4°;».

Les points 1° et 9° de l'article 410 proposé peuvent dans certaines situations s'avérer inconciliables. Ainsi, l'article 410 prévoit que le tuteur demande l'autorisation du juge de paix pour aliéner les biens tant meubles qu'immeubles du mineur, mais qu'il n'a pas besoin de cette autorisation pour acheter des biens meubles. L'autorisation n'est requise que pour l'achat de biens immeubles. Qu'en est-il lorsque le tuteur veut vendre des titres pour en acheter d'autres?

L'amendement en question vise à régler cette question. Les mots «biens immeubles» sont remplacés par le mot «biens».

Le ministre estime qu'un contrôle du juge de paix est en tout cas prévu pour ce qui est de l'acquisition de biens. Le tuteur aura en effet besoin d'argent pour acquérir et, pour débloquer de l'argent, l'autorisation du juge de paix est requise (article 407, § 1er, 5°).

L'auteur maintient son amendement. Elle estime qu'il ne faut faire aucune distinction et que la vente ne doit pas faire l'objet d'une protection plus stricte. L'attitude du gouvernement témoigne d'une vision très classique des finances.

Le gouvernement demande que l'on rejette l'amendement.

Mme Nyssens dépose un amendement n° 22 (doc. Sénat, n° 2-509/3) qui vise à supprimer le 13° de l'article 410, § 1er, proposé.

Ce point est superflu, dès lors que le 1° oblige le tuteur à demander au juge de paix l'autorisation d'aliéner tout bien appartenant au mineur, y compris donc des souvenirs et d'autres objets personnels.

Le ministre estime qu'il faut maintenir ce point et que celui-ci doit être un signal clair que les souvenirs, qui n'ont parfois presque aucune valeur (par exemple des photos), ne peuvent pas être aliénés. Or, vu leur valeur modique, le tuteur pourrait les considérer comme ne relevant pas de la notion de bien meuble.

Une membre dit pouvoir souscrire au point de vue du gouvernement. Elle renvoie à la Convention relative aux droits de l'enfant, qui règle le secret des lettres

een zeer persoonlijk bezit van de minderjarige, is dit van emotioneel belang en moet de jongere worden gehoord.

Een ander lid meent dat het affectief patrimonium van de minderjarige moet worden beschermd.

Een lid beschouwt het 9° niet enkel als signaal, maar ook als verduidelijking. Souvenirs, hoe gering de waarde ervan ook mag zijn, mogen niet worden vervreemd.

Mevrouw Nyssens trekt haar amendement in.

De heer Vandenberghe dient amendement nr. 44 in (Stuk Senaat, nr. 2-509/3) dat ertoe strekt § 2, vierde lid, van het voorgestelde artikel 410 aan te vullen om het horen van de minderjarige die over het vereiste onderscheidingsvermogen beschikt, verplicht te maken vooraleer de rechter machtiging verleent om souvenirs en andere persoonlijke voorwerpen te vervreemden.

Spreeker merkt op dat de Raad van State in zijn advies voorgesteld had de minderjarige te horen, zelfs al is hij minder dan vijftien jaar oud, in geval van vervreemding van persoonlijke voorwerpen. In de memorie van toelichting is daarop geantwoord dat de algemene beginselen vervat in artikel 931 van het Gerechtelijk Wetboek de vrederechter reeds de mogelijkheid boden de minderjarige te horen. Het desbetreffende amendement beoogt deze mogelijkheid om te vormen in een verplichting.

Volgens de indiener verduidelijkt amendement nr. 44 de tekst van het voorgestelde artikel 410 aangezien het niet meer noodzakelijk is te verwijzen naar de algemene regel van artikel 931 van het Gerechtelijk Wetboek om te weten welke beginselen van toepassing zijn op het verhoor van de minderjarige in geval van vervreemding van persoonlijke voorwerpen.

De minister is het niet eens met deze analyse: amendement nr. 44 plaatst de gemeenrechtelijke regels betreffende het horen van minderjarigen niet alleen over op de voogdij maar wijzigt de regeling ook inhoudelijk aangezien de mogelijkheid om de minderjarige te horen omgezet wordt in een verplichting.

Een lid vraagt zich af wat men moet verstaan onder «persoonlijke voorwerpen». Is dat begrip duidelijk bepaald? Wie zal bepalen of de voorwerpen van persoonlijke aard zijn?

Spreekster is voor het overige gekant tegen het instellen van een verplichting om de minderjarige van minder dan 15 jaar te horen. Het voorgestelde artikel 410 biedt volgens haar voldoende waarborgen voor de naleving van de rechten van de minderjarige.

Volgens een lid is een overvloedige rechtsleer en jurisprudentie tot stand gekomen in verband met de verdeling van de nalatenschap en is daarin het begrip «persoonlijke voorwerpen» bepaald.

pour les enfants. Lorsqu'il est question d'un avoir très personnel du mineur, celui-ci doit être entendu en raison de l'importance émotionnelle en jeu.

Un autre membre estime qu'il convient de protéger le patrimoine affectif du mineur.

Un membre considère que le 9° constitue non seulement un signal, mais aussi un éclaircissement. Les souvenirs ne peuvent pas être aliénés, quelque modique que soit leur valeur.

Mme Nyssens retire son amendement.

M. Vandenberghe dépose un amendement n° 44 (doc. Sénat, n° 2-509/3), visant à compléter l'article 410, § 2, alinéa 4, proposé afin de rendre obligatoire l'audition du mineur capable de discernement lorsque, en cas de nécessité absolue, le juge autorise l'aliénation de souvenirs et autres objets de caractère personnel.

L'intervenant fait remarquer que le Conseil d'État avait, dans son avis, proposé que le mineur soit entendu, même s'il est âgé de moins de 15 ans, en cas d'aliénation de souvenirs et autres objets de caractère personnel. L'exposé des motifs a répondu sur ce point que les principes généraux contenus à l'article 931 du Code judiciaire permettaient déjà au juge de paix d'entendre le mineur. L'amendement en discussion a pour but de transformer cette faculté en une obligation.

Selon l'auteur, l'amendement n° 44 clarifie le texte de l'article 410 proposé puisqu'il n'est plus nécessaire de se reporter à la règle générale de l'article 931 du Code judiciaire pour connaître les principes applicables à l'audition du mineur en cas d'aliénation d'objets de caractère personnel.

Le ministre ne partage pas cette analyse: l'amendement n° 44 ne se borne pas à transposer à la tutelle les règles du droit commun relatives à l'audition de mineurs; il modifie également le régime sur le fond dans la mesure où la faculté d'entendre le mineur devient une obligation.

Un membre se demande ce qu'il faut entendre par «objets de caractère personnel». Cette notion est-elle clairement définie? Qui déterminera le caractère personnel des objets?

L'intervenante est par ailleurs opposée à l'instauration d'une obligation d'entendre le mineur de moins de quinze ans. L'article 410 proposé offre, selon elle, une garantie suffisante du respect des droits du mineur.

Selon un membre, une doctrine et une jurisprudence abondantes se sont développées dans le cadre de partages successoraux pour définir la notion de «biens de caractère personnel».

Volgens spreker is een systeem van versterkte bescherming voor de persoonlijke voorwerpen van de minderjarige gerechtvaardigd, wegens het feit dat eraan gedacht wordt goederen te vervreemden die aan de minderjarige toebehoren, terwijl niets een dergelijke beslissing lijkt te rechtvaardigen. Het gaat in dit geval immers om voorwerpen die geen aanzienlijke economische waarde hebben en die niet in aanmerking komen voor verdeling.

Een ander lid sluit zich aan bij de doelstellingen van amendement nr. 44. Kinderen ervaren de dingen immers helemaal anders dan volwassenen en het is goed de vrederechter te verplichten de minderjarige te ondervragen wanneer voorwerpen vervreemd worden met zeer vaak een grote affectieve en psychologische waarde die alleen de betrokken minderjarige kan beoordelen.

Een lid meent dat de discussie over het vraagstuk van het verhoor van de minderjarigen reeds ten overvloede gevoerd is. Er is een consensus tot stand gekomen over het feit dat deze aangelegenheid een algemene behandeling moet krijgen in het kader van een apart wetgevingsinitiatief. De minimumgrenzen die in het ontwerp bepaald zijn (twaalf jaar voor de zaken met betrekking tot de persoon en vijftien jaar voor de zaken met betrekking tot de goederen), moeten gehandhaafd blijven met een verwijzing naar het gemeen recht (artikel 931 van het Gerechtelijk Wetboek) voor minderjarigen van minder dan twaalf of vijftien jaar, naar gelang van de aangelegenheid. Als men amendement nr. 44 aanvaardt, komt dit principe uiteindelijk opnieuw op de helling te staan.

Een lid merkt op dat indien men het probleem van het verhoor van de minderjarigen in het algemeen wil regelen, men dan ook consequent moet zijn en uit het ontwerp alle bepalingen moet lichten die hiermee te maken hebben. De indiener handhaaft zijn amendement dat tot doel heeft een bepaling van het ontwerp aan te vullen waarin een specifieke regeling wordt getroffen voor het recht van de minderjarige om gehoord te worden. Hij meent tenslotte dat het vervreemden van souvenirs of andere persoonlijke voorwerpen een operatie is waarvoor het gewettigd is een bijzondere procedure in te stellen met betere garanties voor de rechten van de minderjarige, en dit wegens de sterk affectieve dimensie van een dergelijke operatie.

Volgens de minister biedt de aangevochten bepaling voldoende waarborgen voor de naleving van de rechten van de minderjarige. De minister vraagt dan ook dat amendement nr. 44 verworpen wordt.

De dames Taelman en Lindekens dienen een sub-amendement in op amendement nr. 44 (Stuk Senaat, nr. 2-509/5, amendement nr. 88). Amendement nr. 44, dat bepaalt dat de minderjarige die over het vereiste onderscheidingsvermogen beschikt door de vrederechter wordt gehoord wanneer de voogd een machtiging vraagt om souvenirs en andere persoon-

Pour l'intervenant, l'instauration d'un système de protection renforcée des droits du mineur pour les objets de caractère personnel est justifiée par le fait que l'on envisage d'aliéner des biens appartenant au mineur alors que rien ne semble justifier une telle décision. En effet, il s'agit, par hypothèse, d'objets n'ayant pas de valeur économique importante et n'étant pas susceptibles d'être partagés.

Un autre membre souscrit aux objectifs visés par l'amendement n° 44. Les enfants ont en effet une perception des choses très différente des adultes et il est bon d'obliger le juge de paix à consulter le mineur en cas d'aliénation d'objets qui ont très souvent une valeur affective et psychologique importante que seul le mineur en question est en mesure d'apprécier.

Un membre estime que la discussion sur la problématique de l'audition des enfants a déjà été abondamment débattue. Un consensus s'était dégagé pour estimer que cette matière devait être traitée de manière globale dans le cadre d'une initiative législative distincte. Dès lors, les seuils retenus dans le projet (douze ans pour les affaires relatives à la personne et quinze ans pour les affaires relatives aux biens) doivent être maintenus avec un renvoi au droit commun (article 931 du Code judiciaire) pour les mineurs de moins de douze ou quinze ans, selon les matières. Accepter l'amendement n° 44 équivaut à remettre ce principe en question.

Un membre fait remarquer que si l'on veut régler de manière générale le problème de l'audition des mineurs, il faut alors être conséquent et retirer du projet à l'examen toutes les dispositions qui touchent à cette matière. L'auteur maintient son amendement qui a pour but de compléter, sur un point précis, une disposition du projet qui règle de manière spécifique le droit d'audition d'un mineur. Il estime enfin que l'aliénation des souvenirs ou autres objets de caractère personnel est une opération qui, de par sa dimension hautement affective, justifie le recours à une procédure particulière offrant de meilleures garanties du respect des droits du mineur.

Selon le ministre, la disposition inscrite offre des garanties suffisantes quant au respect des intérêts du mineur. Le ministre demande dès lors que l'amendement n° 44 soit rejeté.

Mmes Taelman et Lindekens présentent un sub-amendement à l'amendement n° 44 (doc. Sénat, n° 2-509/5, amendement n° 88). Selon Mme Taelman, l'amendement n° 44 est trop strict en ce qu'il impose au juge de paix d'entendre le mineur lorsque le tuteur demande l'autorisation d'aliéner des souvenirs et autres objets à caractère personnel. L'intervenante

lijke voorwerpen te vervreemden is volgens de indiensters te streng. Spreekster vindt dat de vrederechter verplicht moet worden om de minderjarige op te roepen, maar dat deze laatste kan weigeren om te verschijnen. Dat is het doel van amendement nr. 88.

Een lid vraagt welke waarborg men dan heeft dat die oproeping de minderjarige ook echt bereikt. Amendement nr. 44 verplicht de rechter om de minderjarige die het onderscheidingsvermogen bezit te horen om er zeker van te zijn dat diens rechten geëerbiedigd worden. Deze maatregel is des te meer gerechtvaardigd omdat het voorgestelde artikel 410, § 1, 1°, de machtiging van de vrederechter niet eist wanneer de voogd onbruikbare voorwerpen wil vervreemden. De voogd die zonder machtiging persoonlijke voorwerpen wil verkopen, kan dat makkelijk doen door te zeggen dat ze onbruikbaar zijn. Alleen door de minderjarige te horen, kunnen dergelijke misbruiken worden voorkomen.

Volgens een lid moet heel de kwestie van het horen van kinderen door de rechter elders geregeld worden dan in deze bepalingen over de voogdij. Zij is ertegen gekant dat de rechter de minderjarige moet horen. Vele kinderen worden liever niet gehoord en men moet ze op dat vlak de vrije keuze laten.

Een lid is het eens met de vorige spreekster. Er moet een algemene discussie gevoerd worden over de bijstand die kinderen in hun relatie met het gerecht moeten krijgen. Dit debat is trouwens veel ruimer dan alleen de kwestie van het horen van kinderen door de rechter. Het moet dan ook plaatsvinden tijdens de bespreking van het wetsvoorstel van mevrouw Lindkens tot instelling van jeugdadvocaten voor minderjarigen (Stuk Senaat, nr. 2-256/1) en ...

De minister vindt dat dit ontwerp voldoende waarborgen biedt met betrekking tot de eerbiediging van de belangen van de minderjarige in geval van vervreemding van souvenirs of andere persoonlijke voorwerpen. Deze voorwerpen mogen alleen worden vervreemd als dat volstrekt noodzakelijk is (artikel 410, § 2, laatste lid). Bovendien is de bijzondere machtiging van de vrederechter nodig (artikel 410, § 1). Onverminderd de toepassing van artikel 931 van het Gerechtelijk Wetboek moet de minderjarige vanaf vijftien jaar gehoord worden. Ten slotte oefent de toeziende voogd ook hier toezicht uit op de voogd (artikel 403). De minister stelt dan ook voor amendement nr. 88 te verwerpen.

Een lid vraagt zich af of al de in het ontwerp gebruikte uitdrukkingen met betrekking tot de leeftijdsgrens voor het horen van de minderjarigen niet moeten worden geuniformiseerd. Soms spreekt men van «minderjarige vanaf de leeftijd van vijftien jaar», dan weer van «minderjarige, als laatstgenoemde ouder is dan vijftien jaar» en ook nog van «minderjarige indien hij vijftien jaar oud is».

pense qu'il faut obliger le juge de paix à convoquer le mineur, ce dernier devant rester libre de ne pas donner suite à cette convocation. C'est le but de l'amendement n° 88.

Un membre se demande quelle garantie l'on aura que la convocation parviendra effectivement au mineur. Par contre, en obligeant le juge à entendre le mineur qui possède le discernement, comme le prévoit l'amendement n° 44, le respect des droits du mineur est assuré. Cette mesure est d'autant plus justifiée qu'en vertu de l'article 410, § 1er, 1°, proposé, l'autorisation du juge de paix n'est pas requise lorsque le tuteur souhaite aliéner des objets de rebut. Il est dès lors possible que le tuteur souhaite se défaire, sans autorisation, d'objets à caractère personnel en les qualifiant l'objets de rebut. Seule l'audition du mineur permet de parer un tel abus.

Pour un membre, la matière de l'audition des enfants en justice doit être réglée en dehors des dispositions relatives à la tutelle. Elle se déclare hostile à une obligation qui serait imposée au juge d'entendre le mineur. Souvent les enfants préfèrent ne pas être entendus et il faut les laisser libres sur ce point.

Un membre se rallie à l'intervention de la préopinante. Il faut mener une discussion générale sur la manière dont on va assister l'enfant dans ses rapports avec le monde judiciaire. Ce débat est beaucoup plus large que la question de l'audition en justice de l'enfant et doit être tenu dans le cadre de l'examen de la proposition de loi de Mme Lindkens instituant les avocats des mineurs (doc. Sénat, n° 2-256/1).

Le ministre rappelle que les garanties prévues dans le projet quant au respect des intérêts du mineur en cas d'aliénation des souvenirs et autres objets de caractère personnel sont suffisantes. L'aliénation de ces objets n'est permise qu'en cas d'absolue nécessité (article 410, § 2, dernier alinéa). Cette aliénation nécessite une autorisation spéciale du juge de paix (article 410, § 1er). L'audition du mineur âgé de quinze ans est obligatoire, sans préjudice de l'application de l'article 931 du Code judiciaire. Enfin, le subrogé tuteur exerce son rôle général de surveillance du tuteur (article 403). L'intervenant propose dès lors de rejeter l'amendement n° 88.

Un membre se demande s'il ne faut pas uniformiser les expressions utilisées dans le projet lorsque l'on fixe une limite d'âge pour l'audition du mineur. Il est tantôt question de «mineur à partir de quinze ans», tantôt de «mineur s'il a plus de quinze ans» ou encore de «mineur âgé de quinze ans».

De minister meent ook dat de teksten nagekeken moeten worden en vindt «minderjarige die vijftien jaar oud is» de meest geschikte uitdrukking. Deze correcties zullen worden beschouwd als tekstverbeteringen.

De heer Vandenberghe dient een amendement (Stuk Senaat, nr. 2-509/3, amendement nr. 45) in dat beoogt het voorgestelde artikel 412 te vervangen als volgt:

«De vrederechter kan de procureur des Konings verzoeken om door bemiddeling van de bevoegde sociale dienst, alle dienstige inlichtingen betreffende de familiale, zedelijke en materiële situatie en de leefomstandigheden van het kind in te winnen».

De indiener verwijst naar de verantwoording van het amendement. Het amendement strekt ertoe de draagwijdte van de mogelijkheid voor de vrederechter duidelijk vast te stellen. Het is tevens belangrijk een duidelijke wettelijke grondslag te verlenen aan de bevoegdheid van de vrederechter zich te richten tot het openbaar ministerie.

De minister gaat akkoord met het principe dat vervat is in dit amendement. De regering dient echter een eigen amendement in (Stuk Senaat, nr. 2-509/4, amendement nr. 75) waarvan het eerste lid ruimer is geformuleerd. Dit bepaalt dat de vrederechter alle maatregelen kan nemen om zich te informeren over de familiale, morele en materiële toestand van de minderjarige, alsook over diens leefomstandigheden. In het tweede wordt dan in het bijzonder verwezen naar het maatschappelijk onderzoek via de procureur des Konings. De regering wil onderlijnen dat het maatschappelijk onderzoek niet het enige middel is voor de vrederechter om inlichtingen te bekomen over de toestand van de minderjarige.

Een lid wil verduidelijking over de woorden «alle middelen». Bedoelt men hiermee bijvoorbeeld ook het politieonderzoek? Zo ja, lijkt een wettelijke grondslag noodzakelijk.

De minister antwoordt dat de woorden «alle maatregelen» doelen op eender welke maatregel, niet bedoeld in het tweede lid (het maatschappelijk onderzoek). De vrederechter kan beslissen tot een politieonderzoek, het horen van personen, het nemen van inlichtingen bij bankinstellingen, enz. De waaier van maatregelen om zich te informeren over de toestand van de minderjarige moet zo ruim mogelijk blijven.

Artikel 413

Het amendement nr. 46 van de heer Vandenberghe (Stuk Senaat, 2-509/3) is zuiver technisch en strekt tot het vervangen van de woorden «voor de raadkamer» door de woorden «in raadkamer».

De regering gaat hiermee akkoord.

Le ministre confirme qu'un toilettage des textes est souhaitable et que l'expression «mineur âgé de quinze ans» est la plus adéquate. Ces corrections seront considérées comme des corrections de forme.

M. Vandenberghe dépose un amendement (doc. Sénat, n° 2-509/3, amendement n° 45) visant à remplacer l'article 412 proposé par la disposition suivante:

«Le juge de paix peut demander au procureur du Roi de recueillir, par l'intermédiaire du service social compétent, toutes les informations utiles concernant la situation familiale, morale et matérielle de l'enfant et ses conditions de vie.»

L'auteur renvoie à la justification de l'amendement. Cet amendement tend à fixer clairement la portée de cette possibilité accordée au juge de paix. Il est également important de donner un fondement légal explicite à la compétence du juge de paix d'adresser pareille demande au ministère public.

Le ministre souscrit au principe contenu dans cet amendement. Le gouvernement dépose un amendement (doc. Sénat, n° 2-509/4, amendement n° 75) dont l'alinéa 1er est formulé plus largement. Il dispose que le juge de paix peut prendre toutes mesures pour s'enquérir de la situation familiale, morale et matérielle du mineur, ainsi que de ses conditions de vie. L'alinéa 2 renvoie en particulier à l'enquête sociale réalisée à l'intervention du procureur du Roi. Le gouvernement souligne que l'enquête sociale n'est pas le seul moyen pour le juge de paix d'obtenir des renseignements sur la situation du mineur.

Un membre demande des précisions au sujet des mots «tous les moyens». Désigne-t-on, par ces mots, par exemple aussi une enquête de police? Dans l'affirmative, il semble nécessaire de prévoir une base légale à cet effet.

Le ministre répond que les mots «toutes mesures» désignent n'importe quelle mesure autre que celle visée à l'alinéa 2 (enquête sociale). Le juge de paix peut décider de demander une enquête de police, d'entendre des personnes, de prendre des renseignements auprès d'institutions bancaires, etc. L'éventail des mesures permettant de s'informer sur la situation du mineur doit rester aussi vaste que possible.

Article 413

L'amendement n° 46 de M. Vandenberghe (doc. Sénat, n° 2-509/3) est un amendement purement technique qui tend à remplacer les mots néerlandais «voor de raadkamer» par les mots «in raadkamer».

Le gouvernement approuve cet amendement.

Artikel 414

Het amendement nr. 47 van de heer Vandenberghe (Stuk Senaat, 2-509/3) stelt voor, om in artikel 414, de woorden «en overhandigd in aanwezigheid van deze laatste» te doen vervallen.

Deze bepaling is immers overbodig, gezien het voorgestelde artikel 415 van het Burgerlijk Wetboek.

De regering stemt hiermee in.

Artikel 415

Amendement nr. 48 van de heer Vandenberghe (Stuk Senaat, nr. 2-509/3) formuleert artikel 415, eerste lid, op een meer concrete wijze. Tevens sluit deze libellering nauwer aan bij de bedoeling en bij de Franse tekst.

De regering is akkoord de concordantie met de Franse tekst te herstellen en steunt het amendement.

Artikel 419

De heer Vandenberghe dient een amendement in (Stuk Senaat, 2-509/3, amendement nr. 49) dat eenzelfde verjaringstermijn (5 jaar) inlast voor vorderingen van de minderjarige tegenover de toeziende voogd.

De minister heeft hiertegen geen bezwaar. Het nieuwe artikel 419 is trouwens geïnspireerd door het huidige artikel 475 van het Burgerlijk Wetboek. De rechtsleer is het unaniem eens dat deze bepaling ook van toepassing is op de toeziende voogd.

Artikel 420

Mevrouw Nyssens dient amendementen nrs. 17 en 71 in (Stuk Senaat, nr. 2-509/2 en Stuk Senaat, nr. 2-509/3). Voor de bespreking van deze amendementen kan worden verwezen naar artikel 405 (*cf. supra*).

B. Stemmingen

Amendement nr. 87 van de regering is aangenomen. Amendementen nrs. 4 en 33 van de heer Vandenberghe zijn ingetrokken ten voordele van dit regeringsamendement.

Amendementen nrs. 80 van de regering en 5 en 34 van de heer Vandenberghe zijn eenparig aangenomen door de 11 aanwezige leden.

Amendement nr. 35 A van de heer Vandenberghe is eenparig aangenomen door de 11 aanwezige leden. Amendement nr. 35 B is verworpen met 8 tegen 3 stemmen.

Amendementen op het voorgestelde artikel 392, nrs. 13, 6 en 36 van de heer Vandenberghe en 29 en 69 van de regering zijn eenparig aangenomen door de 11 aanwezige leden.

Article 414

L'amendement n° 47 de M. Vandenberghe (doc. Sénat, n° 2-509/3) vise à supprimer à l'article 414 proposé les mots «et rendus en présence de celui-ci».

Ils sont en effet superflus eu égard à l'article 415 proposé du Code civil.

Le gouvernement approuve cet amendement.

Article 415

L'amendement n° 48 de M. Vandenberghe (doc. Sénat, n° 2-509/3) donne à l'article 415, alinéa 1er, une formulation plus concrète qui est plus proche à la fois de l'objectif poursuivi et du texte français.

Le gouvernement approuve le rétablissement de la concordance avec le texte français et, dès lors, cet amendement.

Article 419

M. Vandenberghe dépose un amendement n° 49 (doc. Sénat, n° 2-509/3) insérant un même délai de prescription (de 5 ans) pour ce qui est des actions intentées par le mineur contre le subrogé tuteur.

Le ministre n'y voit aucune objection. Le nouvel article 419 s'inspire d'ailleurs de l'article 475 actuel du Code civil. La doctrine reconnaît unanimement que cette disposition est applicable aussi au subrogé tuteur.

Article 420

Mme Nyssens dépose les amendements n°s 17 et 71 (doc. Sénat, n° 509/2 et doc. Sénat, n° 509/3). Pour la discussion de ces amendements l'on se référera à l'article 405 (*cf. supra*).

B. Votes

L'amendement n° 87 du gouvernement est adopté. Les amendements n°s 4 et 33 de M. Vandenberghe sont retirés en faveur de l'amendement du gouvernement.

L'amendement n° 80 du gouvernement et les amendements n°s 5 et 34 de M. Vandenberghe sont adoptés à l'unanimité des 11 membres présents.

L'amendement n° 35 A de M. Vandenberghe est adopté à l'unanimité des 11 membres présents. L'amendement n° 35 B est rejeté par 8 voix contre 3.

Les amendements à l'article 392, proposé (n°s 13, 6 et 36 de M. Vandenberghe et 29 et 69 du gouvernement) sont adoptés à l'unanimité des 11 membres présents.

Amendement nr. 70 van de heer Vandenberghe is eenparig aangenomen door de 11 aanwezige leden. Amendementen nrs. 24 van mevrouw Nyssens en 7 van de heer Vandenberghe zijn ingetrokken.

Amendement nr. 23 van mevrouw Nyssens is ingetrokken.

Amendement nr. 8 van de heer Vandenberghe is eenparig aangenomen door de 11 aanwezige leden.

Amendementen nrs. 9 van de heer Vandenberghe en amendement nr. 30 van de regering zijn eenparig aangenomen door de 11 aanwezige leden.

Amendement nr. 90 van mevrouw Kaçar is ingetrokken.

Amendement nr. 37 van de heer Vandenberghe is eenparig aangenomen door de 11 aanwezige leden.

Amendementen nrs. 38 en 39 van de heer Vandenberghe zijn eenparig aangenomen door de 11 aanwezige leden.

Amendement nr. 1 van mevrouw de T' Serclaes is ingetrokken.

Amendementen nrs. 40 en 41 A van de heer Vandenberghe en nr. 78 van de regering zijn eenparig aangenomen door de 11 aanwezige leden. Amendement nr. 41 B van de heer Vandenberghe is verworpen met 6 tegen 4 stemmen bij 1 onthouding.

Amendementen nrs. 42, 68, 83, 85 en 88 van de heer Vandenberghe zijn eenparig aangenomen door de 11 aanwezige leden.

Amendement nr. 86 van de heer Vandenberghe is ingetrokken en subsidiair amendement nr. 84 van dezelfde indiener verval.

Amendement nr. 81 van mevrouw Taelman is eenparig aangenomen door de 11 aanwezige leden.

Amendementen nrs. 19, 25 en 82 van mevrouw Nyssens zijn ingetrokken. Dit is ook het geval voor amendement nr. 10B van de heer Vandenberghe.

Amendement nrs. 10A van de heer Vandenberghe is verworpen met 7 tegen 3 stemmen, bij 1 onthouding.

Amendement nr. 74 van de regering is eenparig aangenomen door de 11 aanwezige leden.

Amendement nr. 26 van mevrouw Nyssens is ingetrokken.

Amendementen nrs. 20 en 76 van mevrouw Nyssens en 43 van de heer Vandenberghe zijn eenparig aangenomen door de 11 aanwezige leden.

Amendement nr. 21 van mevrouw Nyssens is verworpen met 8 stemmen tegen 1 stem, bij 2 onthoudingen.

Amendement nr. 22 van mevrouw Nyssens is ingetrokken.

L'amendement n° 70 de M. Vandenberghe est adopté à l'unanimité des 11 membres présents; les amendements n°s 24 de Mme Nyssens et 7 de M. Vandenberghe sont retirés.

L'amendement n° 23 de Mme Nyssens est retiré.

L'amendement n° 8 de M. Vandenberghe est adopté à l'unanimité des 11 membres présents.

Les amendements n°s 9 de M. Vandenberghe et 30 du gouvernement sont adoptés à l'unanimité des 11 membres présents.

L'amendement n° 90 de Mme Kaçar est retiré.

L'amendement n° 37 de M. Vandenberghe est adopté à l'unanimité des 11 membres présents.

Les amendements n°s 38 et 39 de M. Vandenberghe sont adoptés à l'unanimité des 11 membres présents.

L'amendement n° 1 de Mme de T' Serclaes est retiré.

Les amendements n°s 40 et 41 A de M. Vandenberghe et n° 78 du gouvernement sont adoptés à l'unanimité des 11 membres présents. L'amendement n° 41 B de M. Vandenberghe est rejeté par 6 voix contre 4 et 1 abstention.

Les amendements n°s 42, 68, 83, 85 et 88 de M. Vandenberghe sont adoptés à l'unanimité des 11 membres présents.

L'amendement n° 86 de M. Vandenberghe est retiré et l'amendement subsidiaire n° 84 du même auteur devient sans objet.

L'amendement n° 81 de Mme Taelman est adopté à l'unanimité des 11 membres présents.

Les amendements n°s 19, 25 et 82 de Mme Nyssens sont retirés. Il en va de même de l'amendement n° 10B de M. Vandenberghe.

L'amendement n° 10A de M. Vandenberghe est rejeté par 7 voix contre 3 et 1 abstention.

L'amendement n° 74 du gouvernement est adopté à l'unanimité des 11 membres présents.

L'amendement n° 26 de Mme Nyssens est retiré.

Les amendements n°s 20 et 76 de Mme Nyssens et 43 de M. Vandenberghe sont adoptés à l'unanimité des 11 membres présents.

L'amendement n° 21 de Mme Nyssens est rejeté par 8 voix contre 1 et 2 abstentions.

L'amendement n° 22 de Mme Nyssens est retiré.

Amendement nr. 44 van de heer Vandenberghe, zoals gesubamendeerd door amendement nr. 88 van de dames Lindekens en Taelman is aangenomen met 4 tegen 2 stemmen, bij 3 onthoudingen.

Amendementen nrs. 45 van de heer Vandenberghe en 75 van de regering zijn eenparig aangenomen door de 11 aanwezige leden.

Dit geldt ook voor de amendementen nrs. 46, 47, 48 en 49 van de heer Vandenberghe en voor de amendementen nrs. 17 en 71 van mevrouw Nyssens.

Artikel 25

A. *Bespreking*

De heer Vandenberghe dient amendement nr. 50 in (Stuk Senaat, nr. 2-509/3) dat in een analoge bepaling voorziet aan de voorgestelde aanvulling van artikel 487*quater* (artikel 23 van het ontwerp), dat bepaalt dat het vonnis binnen tien dagen na de uitspraak wordt betekend.

De regering meent dat eenvormigheid inderdaad is aangewezen.

B. *Stemming*

Het amendement nr. 50 van de heer Vandenberghe is eenparig aangenomen door de 11 aanwezige leden.

Artikel 29

A. *Bespreking*

De heer Vandenberghe dient een amendement in (Stuk Senaat, nr. 2-509/2, amendement nr. 11). Het woord «wettig» dient te worden vervangen door het woord «rechtsgeldig».

De regering gaat hiermee akkoord.

B. *Stemming*

Het amendement van de heer Vandenberghe is eenparig aangenomen door de 11 aanwezige leden.

Artikel 43

A. *Bespreking*

De heer Vandenberghe meent dat de voorgestelde bepaling van artikel 49, eerste lid, te vaag is. Op welke manier kan de vrederechter rekening houden met «hetgeen zich in verband met de verantwoordelijkheid van de voogd kan voordoen»? Het is beter expliciet te vermelden dat de vrederechter rekening moet houden met de waarborgen die de voogd in voorkomend geval moet bieden (artikelen 49 tot 63 van de hypotheekwet).

L'amendement n° 44 de M. Vandenberghe, tel que sous-amendé par l'amendement n° 88 de Mme Lindekens et Mme Taelman, est adopté par 4 voix contre 2 et 3 abstentions.

Les amendements n°s 45 de M. Vandenberghe et 75 du gouvernement sont adoptés à l'unanimité des 11 membres présents.

Il en va de même des amendements n°s 46, 47, 48 et 49 de M. Vandenberghe et des amendements n°s 17 et 71 de Mme Nyssens.

Article 25

A. *Discussion*

M. Vandenberghe dépose l'amendement n° 50 (doc. Sénat, n° 2-509/3) qui prévoit l'insertion d'une disposition analogue à celle de l'ajout proposé à l'article 487*quater* (article 23 du projet), qui dispose que le jugement est notifié dans les dix jours du prononcé.

Le gouvernement estime que l'uniformité est en effet de rigueur.

B. *Vote*

L'amendement n° 50 de M. Vandenberghe est adopté à l'unanimité des 11 membres présents.

Article 29

A. *Discussion*

M. Vandenberghe dépose un amendement n° 11 (doc. Sénat, n° 2-509/2, amendement n° 11). Il prévoit le remplacement, dans le texte néerlandais, du mot «wettig» par le mot «rechtsgeldig».

Le gouvernement approuve cette modification.

B. *Vote*

L'amendement n° 11 de M. Vandenberghe est adopté à l'unanimité des 11 membres présents.

Article 43

A. *Discussion*

M. Vandenberghe estime que la disposition proposée à l'article 49, alinéa 1er, est trop vague. Comment le juge de paix peut-il tenir compte des «éventualités de la responsabilité du tuteur»? Il est préférable de mentionner expressément que le juge de paix doit tenir compte des garanties que le tuteur doit offrir le cas échéant (articles 49 à 63 de la loi hypothécaire).

Hij dient hiertoe een amendement in (Stuk Senaat, nr. 2-509/3, amendement nr. 51).

De minister merkt op dat de betwiste zin overeenstemt met de huidige tekst van artikel 49 van de hypotheekwet. Die bepaling heeft noch in de rechtsleer, noch in de rechtspraak aanleiding gegeven tot specifieke moeilijkheden. Een aanpassing van de tekst, zoals voorgesteld in amendement nr. 51, zou interpretatieproblemen kunnen doen rijzen.

De heer Vandenberghe trekt zijn amendement nr. 51 in.

Artikel 56

A. *Bespreking*

De heer Vandenberghe dient een amendement in (Stuk Senaat, nr. 2-509/2, amendement nr. 15) ten einde het derde lid van het voorgestelde artikel 1186 te vervangen.

Volgens de indiener van het amendement beoogt het voorgestelde artikel 1186 enkel de hypothese van een volledig vrijwillige openbare verkoping met machtiging van de vrederechter. Dat is slechts mogelijk indien alle mede-eigenaars het volstrekt eens zijn over het principe van de verkoop en over de nadere regeling ervan. Het is dus niet logisch om in het derde lid te bepalen dat «in geval van betwisting de vrederechter de zaak verwijst naar de rechtbank van eerste aanleg». Een vrijwillige openbare verkoping sluit immers uit dat er een betwisting is tussen de betrokken partijen.

De minister verwijst naar het advies dat de Federatie van notarissen over dit punt gegeven heeft. Heeft de verkoping plaats op initiatief van de meerderjarige mede-eigenaars, dan werd er vroeger van uitgegaan — en de nieuwe wet wijzigt niets op dit punt — dat de rechter tenminste moet nagaan of de verkoping het enige middel is om uit onverdeeldheid te raken. De rechter moet onderzoeken, alvorens de machtiging te verlenen, of de procedure niet gebruikt wordt om de wet te omzeilen en een meer algemene verdeling in natura, waarvan het principe bepaald is in artikel 827 van het Burgerlijk Wetboek, in gevaar wordt gebracht. In het kader van dit onderzoek kan een betwisting ontstaan die de verwijzing naar de rechtbank van eerste aanleg verantwoordt. De redenering is dezelfde wanneer het initiatief uitgaat van de onbekwame minderjarige (artikel 1186 van het Gerechtelijk Wetboek), met dien verstande dat de vrederechter daarenboven moet nagaan of de verkoop de belangen van de minderjarige niet in gevaar brengt. Wanneer de verkoop betrekking heeft op een onroerend goed dat behoort tot een nalatenschap die werd aanvaard onder voorrecht van boedelbeschrijving, is het mogelijk dat er ook betwistingen ontstaan in de betrekkingen met de schuldeisers of de legatarissen.

Il dépose un amendement à cet effet (doc. Sénat, n° 2-509/3, amendement n° 51).

Le ministre fait remarquer que la phrase contestée correspond au texte actuel de l'article 49 de la loi hypothécaire. Cette disposition n'a pas posé de difficultés particulières ni en doctrine ni en jurisprudence. Une adaptation du texte telle que proposée à l'amendement n° 51 pourrait par contre susciter des problèmes d'interprétation.

M. Vandenberghe retire son amendement n° 51.

Article 56

A. *Discussion*

M. Vandenberghe dépose un amendement (doc. Sénat, n° 2-509/2, amendement n° 15) visant à remplacer l'alinéa 3 de l'article 1186 proposé.

Selon l'auteur de l'amendement, l'article 1186 proposé vise l'hypothèse d'une vente publique volontaire avec autorisation du juge de paix. Une telle vente ne peut s'envisager que s'il y a accord parfait entre tous les copropriétaires sur le principe de la vente et ses modalités. Il est dès lors illogique de prévoir à l'alinéa 3 qu'«en cas de contestation, le juge de paix renvoie la cause devant le tribunal de première instance». En effet, la vente publique volontaire exclut, par hypothèse, toute contestation entre les parties concernées.

Le ministre renvoie à l'avis rendu sur ce point par la Fédération des notaires. Selon la fédération, «lorsque la vente a lieu à l'initiative des copropriétaires majeurs, il était admis précédemment — et la nouvelle loi ne modifie rien sur ce point — que le juge doit au minimum vérifier si la vente est l'unique moyen de sortir l'indivision. Le juge doit examiner, avant d'accorder l'autorisation, si la procédure n'est pas utilisée pour contourner la loi en compromettant un partage en nature plus global dont le principe est prescrit par l'article 827 du Code civil. Dans le cadre de cet examen, on peut imaginer qu'une contestation apparaisse qui justifie le renvoi au juge naturel du partage, à savoir le tribunal de première instance. Le raisonnement est identique lorsque l'initiative émane de l'incapable mineur (article 1186 du Code judiciaire) étant entendu que le juge de paix doit en outre vérifier que la vente ne met pas en péril les intérêts du mineur. Lorsque la vente concerne un immeuble dépendant d'une succession acceptée sous bénéfice d'inventaire, il se peut que des contestations apparaissent également dans les rapports avec des créanciers ou des légataires».

Voor de minister doen de artikelen 1186 (verkoop op initiatief van de vertegenwoordiger van de minderjarige) en 1187 (verkoop op initiatief van een mede-eigenaar) geen afbreuk aan het beginsel dat de instemming van alle mede-eigenaars vereist is voor de in der minne geregelde openbare verkoping met gerechtelijke toestemming. Er kunnen evenwel betwistingen rijzen in het kader van elk van beide procedures waarbij de machtiging tot vervreemding wordt gevraagd. Die moeten door de vrederechter verwezen worden naar de rechtbank van eerste aanleg.

De indiener van het amendement wijst erop dat het ontwerp zowel in artikel 1186 als in artikel 1187 de bepaling invoegt dat de vrederechter, indien hij wordt geadieerd door

— ofwel de wettelijke vertegenwoordigers van een minderjarige of onbekwaamverklaarde (artikel 1186 van het Gerechtelijk Wetboek),

— ofwel andere personen, samen met minderjarigen, onbekwaamverklaarden of geïnterneerden, mede-eigenaar van een onroerend goed,

met het oog op de machtiging tot vervreemding van een onroerend goed,

bij betwisting de zaak naar de rechtbank van eerste aanleg dient te verwijzen.

Voorts wordt in artikel 1186 toegevoegd dat de vrederechter of de rechtbank die de verkoop toestaat, een notaris dient aan te wijzen voor de openbare verkoping.

De motivering van de voorgestelde wijziging is de volgende:

In de verantwoording van het amendement nr. 37 (Stuk Kamer, nr. 50-0576/7) dat aan de grondslag ligt van de voorgestelde bepaling stelt de regering dat deze toevoeging noodzakelijk is: zo kunnen de mede-eigenaars worden gehoord en kunnen eventuele betwistingen betreffende bijvoorbeeld de eigendomstitel of het bestaan van een beding van onverdeeldheid worden vastgelegd, waarop de zaak naar de rechtbank van eerste aanleg wordt verwezen.

In de Kamercommissie citeerde de minister de tekst van notaris Herinckx als toelichting: namelijk dient de vrederechter, vooraleer de machtiging te geven, eerst na te gaan of de procedure niet wordt aangewend om de wet te omzeilen en aldus de voorgeschreven verdeling in natura (artikel 827 van het Burgerlijk Wetboek: Indien de goederen niet gevoeglijk verdeeld kunnen worden, kan iedere deelgenoot de openbare verkoping ervan vorderen). In het kader van dit onderzoek is het mogelijk dat er een «betwisting» ontstaat die de verzending naar de natuurlijke «verdelingsrechter», de rechtbank van eerste aanleg verrechtvaardigt.

Deze toevoeging is niet op zijn plaats, omdat artikelen 1186 en 1187 de hypothese betreffen waarin

Pour l'intervenant, les articles 1186 (hypothèse de la vente à l'initiative du représentant du mineur) et 1187 (hypothèse de la vente à l'initiative d'un copropriétaire) proposés ne remettent pas en question le principe selon lequel la vente publique amiable avec autorisation judiciaire exige l'accord de tous les copropriétaires. Des contestations peuvent cependant apparaître dans le cadre de chacune des deux procédures de demande d'autorisation d'aliénation. Celles-ci doivent être renvoyées par le juge de paix au tribunal de première instance.

L'auteur de l'amendement souligne que le projet insère tant à l'article 1186 qu'à l'article 1187 la disposition selon laquelle le juge de paix, lorsqu'il est saisi par

— soit les représentants légaux d'un mineur ou d'un interdit (article 1186 du Code judiciaire),

— soit d'autres personnes, avec des mineurs, des interdits, des personnes internées, copropriétaires d'un bien immeuble,

pour obtenir l'autorisation d'aliéner un bien immeuble,

doit renvoyer la cause au tribunal de première instance en cas de contestation.

Par ailleurs, on ajoute à l'article 1186 que le juge de paix ou le tribunal qui autorise la vente doit désigner un notaire pour la vente publique.

La justification de la modification proposée est la suivante:

Dans sa justification de l'amendement n° 37 (doc. Chambre, 50-0576/7), qui est à la base de la disposition proposée, le gouvernement déclare que cet ajout est indispensable: les copropriétaires peuvent ainsi être entendus et d'éventuelles contestations qui pourraient exister concernant, par exemple, le titre de propriété ou l'existence d'un pacte d'indivision constatées, ce qui emporterait le renvoi de l'affaire devant le tribunal de première instance.

En commission de la Chambre, le ministre a cité le texte du notaire Herinckx en guise de justification: en effet, le juge de paix doit d'abord vérifier, avant d'autoriser la vente, si on ne se sert pas de la procédure pour contourner la loi et, partant, pour éviter le partage en nature qui est prescrit (article 827 du Code civil: Si les biens ne sont pas commodément partageables, tout copartageant peut en exiger la vente publique). Il peut arriver qu'il découvre, dans le cadre de cet examen, une «contestation» justifiant le renvoi devant le «juge répartiteur naturel», c'est-à-dire le tribunal de première instance.

Ce ajout ne figure pas à la bonne place, parce que les articles 1186 et 1187 concernent l'hypothèse où

men overgaat tot een vrijwillige verkoping (zij het op initiatief van de wettelijke vertegenwoordiger van de minderjarige, zij het op initiatief van de andere mede-eigenaars).

Hiertoe dient men machtiging te vragen aan de vrederechter (die onder meer de belangen van de minderjarige zal toetsen):

1) ofwel stelt de vrederechter vast dat beide partijen inderdaad vrijwillig willen verkopen en verleent hij machtiging,

2) ofwel stelt de vrederechter vast dat beide partijen niet vrijwillig willen verkopen: de vrederechter verleent geen machtiging; in dat geval zal de «vragende partij» dan ook een beroep moeten doen op de procedure voor de gerechtelijk bevolen vereffening en verkoping.

Het is dan ook zeer de vraag waarom het wetsontwerp nu voorziet dat de vrederechter «in geval van een betwisting» de zaak moet verzenden naar de rechtbank van eerste aanleg.

De vrederechter dient enkel een machtiging te geven voor de vrijwillige verkopen: hierbij houdt zijn bevoegdheid op volgens de ratio van artikelen 1186-1187.

Bij betwisting (dus als men hoegenaamd niet wenst over te gaan tot een vrijwillige verkoop) dient men zich hoe dan ook niet tot de vrederechter te wenden, maar tot de rechtbank van eerste aanleg. Bovendien kan men beroep aantekenen tegen de weigering van de vrederechter, waardoor men sowieso bij de rechtbank van eerste aanleg terecht komt.

Immers betreft het dan een conflict met betrekking tot de verdeling (die uit de verkoop van het onroerend goed zal voortvloeien), bij toepassing van artikel 815 van het Burgerlijk Wetboek («Niemand kan worden genoodzaakt in onverdeeldheid te blijven»).

Artikel 1207 van het Gerechtelijk Wetboek bepaalt: «Indien een van de medeëigenaars weigert in te stemmen met de verdeling, of indien geschillen rijzen, hetzij over de wijze van verdeling, hetzij over de wijze om de verdeling te beëindigen, geschiedt de verdeling gerechtelijk. In dat geval wendt de meest gereede partij zich tot de rechtbank van eerste aanleg.»

Deze rechtbank van eerste aanleg kan dan artikel 1209, lid 3, van het Gerechtelijk Wetboek toepassen in verband met de gerechtelijke verdeling en een notaris aanduiden om de niet-verschijnende weigerende partij te vertegenwoordigen (bijvoorbeeld bij de verkoop van het onroerend goed).

Wat betreft het argument dat de vrederechter dient na te gaan of er geen beding van onverdeeldheid bestaat.

Dit argument gaat niet op; immers zal de notaris die ziet dat er een beding van onverdeeldheid is (con-

l'on procède à une vente volontaire (que ce soit à l'initiative du représentant légal du mineur ou à celle des autres copropriétaires).

Il convient de demander à cet effet une autorisation du juge de paix (qui évaluera notamment les intérêts du mineur):

1) ou bien le juge de paix constate que les deux parties veulent effectivement vendre de manière volontaire et il accorde l'autorisation,

2) ou bien le juge de paix constate que les deux parties ne veulent pas vendre volontairement: le juge de paix n'accorde pas d'autorisation; dans ce cas, la «partie demanderesse» devra engager la procédure de liquidation-vente ordonnée par le juge.

On est dès lors en droit de se demander pourquoi le projet de loi prévoit que le juge de paix, «en cas de contestation», doit renvoyer la cause au tribunal de première instance.

Le juge de paix doit se contenter de donner une autorisation pour la vente volontaire; sa compétence s'arrête là selon la *ratio legis* des articles 1186-1187.

En cas de contestation (c'est-à-dire lorsque l'on ne souhaite absolument pas procéder à une vente volontaire), on doit en tout cas s'adresser non pas au juge de paix, mais au tribunal de première instance. On peut en outre interjeter appel contre le refus du juge de paix, ce qui emporte automatiquement le renvoi au tribunal de première instance.

Il y a en effet, dans ce cas-là, un conflit relatif au partage (qui fera suite à la vente du bien immeuble), en application de l'article 815 du Code civil («Nul ne peut être contraint à demeurer dans l'indivision»).

L'article 1207 du Code judiciaire dispose comme suit: «Si l'un des indivisaires refuse de consentir au partage, ou s'il s'élève des contestations, soit sur le mode d'y procéder, soit sur la manière de la terminer, le partage a lieu judiciairement. En ce cas, la partie la plus diligente se pourvoit devant le tribunal de première instance.»

Ce tribunal de première instance peut alors appliquer l'article 1209, alinéa 3, du Code judiciaire, qui porte sur le partage judiciaire et la désignation d'un notaire chargé de représenter les parties défaillantes récalcitrantes (par exemple dans le cas de la vente du bien immeuble).

En ce qui concerne l'argument selon lequel le juge de paix doit vérifier s'il n'y a pas de pacte d'indivision.

Cet argument ne tient pas; en effet, le notaire qui constate l'existence d'un pacte d'indivision (confor-

form artikel 815, 2° en 3°, van het Burgerlijk Wetboek, dat bepaalt dat dit beding bovendien dient te worden overgeschreven in de registers van de hypotheekbewaarder), uiteraard niet overgaan tot verkoop, en zal dus machtiging niet worden gevraagd in deze minnelijke procedure.

Wat betreft het argument dat de vrederechter dient na te gaan of artikel 827 van het Burgerlijk Wetboek niet werd omzeild (eerstens verdeling in natura) wijst de indiener van het amendement op het feit dat deze problematiek in wezen niets van doen heeft met de voorgedij van de minderjarigen, en eigenlijk de veel bredere discussie betreft in verband met de hervorming van het erfrecht (met name, de hervorming van de reserves in natura naar reserves in waarde — bijvoorbeeld om het familiebedrijf te kunnen overlatten). Deze discussie die al jaren in rechtsleer aansleept, moet bekeken worden in een bredere hervorming van het erfrecht.

Niets wettigt dus een wijziging van de bestaande artikelen 1186-1187 van het Gerechtelijk Wetboek. De bestaande regeling werkt, en heeft bovendien noch in de rechtsleer noch in de gepubliceerde rechtspraak aanleiding gegeven tot moeilijkheden — ook het Hof van Cassatie heeft zich nog nooit moeten uitspreken over «betwistingen» met betrekking tot machtigingen van de vrederechter ingevolge het «omzeilen van artikel 827 van het Burgerlijk Wetboek». De wetgever probeert hier een probleem op te lossen dat er eigenlijk niet is, en dat hoe dan ook deel uitmaakt van de bredere context van de hervorming van het erfrecht.

Tenslotte, in elk geval is de toevoeging in artikel 1186 «indien de vrederechter of de rechtbank de verkoop toestaat, wijst hij tegelijk een notaris aan» niet gewenst, en haspelt dit twee procedures door elkaar:

Immers:

— zal de vrederechter de verkoop toestaan bij vrijwillige verkoop en duidt hij hiertoe een notaris aan die de overeenstemming van beide partijen zal akteren;

— zal de rechtbank (van eerste aanleg) de verkoop «toestaan», maar het betreft hier een betwisting (anders zou zij niet gevat zijn door deze aangelegenheid), waardoor zij dus een notaris zal aanstellen om de niet-verschijnende en weigerende partij te vertegenwoordigen: dit is echter de hypothese die uitdrukkelijk geregeld is in artikel 1209, 3°, van het Gerechtelijk Wetboek.

Hoe dan ook dient dus de verwijzing naar de «rechtbank die de verkoop toestaat» geschrapt te worden, omdat deze hypothese elders in het Gerechtelijk Wetboek geregeld is, en niet thuishoort in artikel 1186, dat enkel betrekking heeft op de machtiging

mément à l'article 815, alinéas 2 et 3, du Code civil, disposent que ce pacte doit en outre être transcrit sur les registres du conservateur des hypothèques) ne procédera pas à la vente et, par conséquent, aucune autorisation ne sera demandée dans cette procédure amiable.

En ce qui concerne l'argument selon lequel le juge de paix doit vérifier si l'article 827 du Code civil n'a pas été contourné (partage en nature), l'auteur de l'amendement souligne que cette problématique n'a en réalité rien à voir avec la tutelle des mineurs qu'elle rattache en fait à la discussion beaucoup plus large, relative à la réforme du droit successoral (à savoir la conversion des réserves en nature en réserves en valeur — par exemple pour pouvoir céder l'entreprise familiale). Cette discussion, qui occupe la doctrine depuis déjà pas mal d'années, doit être envisagée dans le cadre d'une réforme plus vaste du droit successoral.

Rien ne justifie donc de modifier les articles 1186 et 1187 du Code judiciaire. Le régime actuel fonctionne et n'a en outre jamais posé de problèmes ni dans la doctrine ni dans la jurisprudence publiée. Et la Cour de cassation n'a eu non plus à aucun moment à se prononcer sur des «litiges» ayant pour objet une autorisation accordée par le juge de paix, pour «contournement de l'article 807 du Code civil». Le législateur tente ici de résoudre un problème qui ne se pose pas ici et qui relève de toute manière du contexte plus large de la réforme du droit successoral.

Enfin, l'ajout à l'article 1186 des mots «si le juge de paix ou le tribunal autorise la vente, il désigne en même temps un notaire» n'est en tout cas pas souhaitable car il fait un amalgame entre deux procédures distinctes.

En effet:

— le juge de paix autorisera la vente en cas de vente volontaire et il désignera à cette fin un notaire qui actera l'accord des deux parties;

— le tribunal (de première instance) autorisera la vente, mais il s'agit ici d'une contestation (sans quoi il ne serait pas saisi de cette question), de sorte qu'il désignera un notaire pour représenter la partie défaillante ou récalcitrante: or, cette hypothèse est réglée explicitement aux articles 1209, alinéa 3 et suivants, du Code judiciaire.

Il y a donc lieu, en tout état de cause, de supprimer la référence au «tribunal qui autorise la vente», dès lors que cette hypothèse est régie par une autre disposition du Code judiciaire et qu'elle n'a pas sa place à l'article 1186, qui a trait uniquement à l'autorisation

door de vrederechter van een vrijwillige verkoop van een onroerend goed.

De regering gaat akkoord met het amendement nr. 15.

B. Stemming

Het amendement nr. 15 van de heer Vandenberghe wordt eenparig aangenomen door de 11 aanwezige leden.

Artikel 57

A. Bespreking

De heer Vandenberghe wijst erop dat de voorziene machtiging door de vrederechter in de hypothese bepaald in het voorgestelde artikel 1187, eerste lid, een verplichting betreft en geen mogelijkheid. Hij dient een amendement in om de tekst op dit punt te verbeteren (Stuk Senaat, nr. 2-509/2, amendement nr. 16, 1°).

De regering gaat hiermee akkoord.

Het amendement nr. 16, 2°, van dezelfde auteur strekt ertoe in het derde lid de woorden «in geval van betwisting verwijst de vrederechter de zaak naar de rechtbank van eerste aanleg» te doen vervallen. De voorgestelde tekst haspelt twee verschillende procedures (toegelaten dan wel bevolen openbare verkoping) door elkaar (zie ook artikel 1186, derde lid, artikel 56 van het ontwerp, amendement nr. 15).

B. Stemming

Het amendement nr. 16 van de heer Vandenberghe wordt eenparig aangenomen door de 11 aanwezige leden.

Artikel 62bis (nieuw)

A. Bespreking

De heer Vandenberghe dient een amendement in (Stuk Senaat, nr. 2-509/3, amendement nr. 52) dat artikel 1197 aanvult met de woorden «of door de vrederechter die machtiging gaf tot de verkoop ingevolge artikel 410, § 1, 1°, van het Burgerlijk Wetboek.

Het is aangewezen dat ook de vrederechter, die machtiging gaf tot vervreemding van de goederen van een minderjarige bevoegd is om op te treden in geval van moeilijkheden.

De regering gaat akkoord.

par le juge de paix de la vente volontaire d'un bien immeuble.

Le gouvernement marque son accord sur l'amendement n° 15.

B. Vote

L'amendement n° 15 de M. Vandenberghe est adopté à l'unanimité des 11 membres présents.

Article 57

A. Discussion

M. Vandenberghe souligne que l'autorisation du juge de paix prévue dans l'hypothèse visée à l'article 1187, alinéa 1er, proposé est une obligation non une faculté. Il dépose un amendement visant à rectifier le texte sur ce point (doc. Sénat, n° 2-509/2, amendement n° 16, 1°).

Le gouvernement marque son accord sur cet amendement.

L'amendement n° 16, 2°, du même auteur tend à supprimer, à l'alinéa 3, les mots «En cas de contestation, le juge de paix renvoie la cause au tribunal de première instance». Le texte proposé fut un amalgame entre deux procédures distinctes (vente publique autorisée et vente publique forcée) (voir aussi l'article 1186, alinéa 3, article 56 du projet, amendement n° 15).

B. Vote

L'amendement n° 16 de M. Vandenberghe est adopté à l'unanimité des 11 membres présents.

Article 62bis (nouveau)

A. Discussion

M. Vandenberghe dépose un amendement (doc. Sénat, n° 2-509/3, amendement n° 52) qui complète l'article 1197 par les mots «ou par le juge de paix qui a autorisé la vente conformément à l'article 410, § 1er, du Code civil».

Il convient que le juge de paix qui a autorisé l'aliénation des biens d'un mineur doit également être compétent pour résoudre les difficultés éventuelles.

Le gouvernement marque son accord sur cet amendement.

B. Stemming

Het amendement nr. 52 van de heer Vandenberghe wordt eenparig aangenomen door de 11 aanwezige leden.

Artikel 64

A. Bespreking

De heer Vandenberghe dient een amendement in (Stuk Senaat, nr. 2-509/3, amendement nr. 53) dat ertoe strekt uitdrukkelijk te bepalen dat de deskundige, in geval van verkoop van lichamelijke goederen die tot de te verkopen handelszaak behoren, toebehorend aan onbekwamen, door de vrederechter wordt aangewezen.

De minister kan dit amendement steunen omdat het de voorgestelde tekst verduidelijkt.

Een lid wijst op het verzoek van de vrederechters om ook de regels betreffende de voorlopige bewindvoerder bij onbekwamen te hervormen. Waarom heeft men van deze gelegenheid geen gebruik gemaakt om ook deze hervorming door te voeren?

De minister antwoordt dat het voorliggend ontwerp zich beperkt tot de voorgedij.

De regels met betrekking tot het voorlopig beheer bij onbekwamen zullen ook worden gewijzigd. Een ontwerp werd trouwens ingediend in de Kamer.

B. Stemming

Het amendement nr. 53 van de heer Vandenberghe wordt eenparig aangenomen door de 11 aanwezige leden.

Artikel 65

A. Bespreking

Om reden van eenvormigheid met de bepaling met betrekking tot de machtiging tot verkoop uit de hand van onroerende goederen (artikel 60 van het ontwerp) wordt best bepaald dat de oproeping dient te gebeuren ten minste vijf dagen vóór de zittingsdag.

De heer Vandenberghe dient daartoe een amendement in (Stuk Senaat, nr. 2-509/3, amendement nr. 54) waarmee de regering instemt.

Het amendement nr. 55 van dezelfde auteur (Stuk Senaat, nr. 2-509/3) strekt ertoe in de Franstalige versie van het voorgesteld artikel 1204bis de woorden «*et lorsque*» te vervangen door de woorden «*ou lorsque*», om te vermijden dat men de gestelde voorwaarden als cumulatief zou beschouwen.

De minister gaat hiermee akkoord. De aanvraag tot machtiging om onderhands te verkopen, kan tevens

B. Vote

L'amendement n° 52 de M. Vandenberghe est adopté à l'unanimité des 11 membres présents.

Article 64

A. Discussion

M. Vandenberghe dépose un amendement (doc. Sénat, n° 2-509/3, amendement n° 53) tendant à prévoir expressément qu'en cas de vente de biens corporels faisant partie du fonds de commerce à vendre, appartenant à des incapables, l'expert est désigné par le juge de paix.

Le ministre peut souscrire à cet amendement parce qu'il précise le texte proposé.

Un membre rappelle que les juges de paix ont demandé de réformer également les règles relatives à l'administrateur provisoire des incapables. Pourquoi n'a-t-on pas profité de l'occasion pour réaliser cette réforme?

Le ministre répond que le présent projet se limite à la tutelle.

Les règles relatives à l'administration provisoire des incapables seront également modifiées. Un projet dans ce sens a d'ailleurs été déposé à la Chambre.

B. Vote

L'amendement n° 53 de M. Vandenberghe est adopté à l'unanimité des 11 membres présents.

Article 65

A. Discussion

Par souci d'uniformité avec la disposition relative à l'autorisation de vendre des immeubles de gré à gré (article 60 du projet), il serait préférable de prévoir que la convocation doit avoir lieu au moins cinq jours avant l'audience.

M. Vandenberghe dépose un amendement à cet effet (doc. Sénat, n° 2-509/3, amendement n° 54), sur lequel le gouvernement marque son accord.

L'amendement n° 55 du même auteur (doc. Sénat, n° 2-509/3) vise à remplacer, dans la version française de l'article 1204bis proposé, les mots «*et lorsque*» par les mots «*ou lorsque*» afin d'éviter que les conditions posées soient considérées comme cumulatives.

Le ministre marque son accord sur cet amendement. La demande d'autorisation de vente de gré à gré

gebeuren voor vervreemding van roerende goederen die geheel of gedeeltelijk toebehoren aan de in het artikel opgesomde personen, zonder dat deze goederen behoren tot een onbeheerde of tot een onder voorrecht van boedelbeschrijving aanvaarde nalatenschap.

B. Stemming

De amendementen nrs. 54 en 55 van de heer Vandenberghe worden eenparig aangenomen door de 11 aanwezige leden.

Artikel 66

A. Bespreking

De heer Vandenberghe dient een amendement nr. 12 in (Stuk Senaat, nr. 2-509/2). Littera A stelt voor om voor § 1, 2°, van het voorgestelde artikel 1233 de bepalingen van artikel 931, zesde en zevende lid, van toepassing te maken op het verhoor van minderjarigen.

De regering gaat akkoord met het amendement nr. 12A.

Een lid vraagt na te kijken of de woorden «per analogie» in de Franse tekst niet overbodig zijn. De artikelen zijn toepasselijk ja dan neen.

Littera B voegt het woord «enkel» in. Immers, de aanduiding van de voogd door de vrederechter (artikel 394 van het Burgerlijk Wetboek) betreft zowel de persoon en de goederen van de minderjarige. Er mag geen twijfel bestaan dat de hoorplicht hier geldt vanaf 12 jaar.

De minister acht de libellering van de tekst van het voorliggende ontwerp voldoende duidelijk en vraagt de verwerping van het amendement nr. 12B.

Mevrouw Nyssens dient amendement nr. 27 in dat voor het horen van minderjarigen verwijst naar artikel 931 van het Burgerlijk Wetboek.

De heer Vandenberghe dient amendement nr. 56 in (Stuk Senaat, nr. 2-509/3) waarbij in het voorgestelde artikel 1234 de woorden «dagvaardt de vrederechter beide voogden voor de raadkamer en doet hij indien nodig uitspraak» worden vervangen door de woorden «roept de vrederechter beide voogden op in raadkamer en doet uitspraak».

De Nederlandse tekst wordt aldus beter in overeenstemming gebracht met de Franse tekst. Tevens gaat het hier om een ernstige betwisting, waarbij de vrederechter steeds uitspraak zal dienen te doen.

De regering gaat hiermee akkoord.

peut également s'appliquer à l'aliénation de meubles appartenant en tout ou en partie aux personnes énumérées à cet article, sans que ces biens appartiennent à une succession vacante ou acceptée sous bénéfice d'inventaire.

B. Vote

Les amendements n°s 54 et 55 de M. Vandenberghe sont adoptés à l'unanimité des 11 membres présents.

Article 66

A. Discussion

M. Vandenberghe dépose l'amendement n° 12 (doc. Sénat, n° 2-509/2). Au littera A, il propose de compléter le § 1er, 2°, de l'article 1233 proposé, de manière à rendre les dispositions de l'article 931, alinéas 6 et 7, applicables à l'audition des mineurs.

Le gouvernement approuve l'amendement n° 12A.

Un membre demande que l'on vérifie si, dans le texte français, les mots «par analogie» ne sont pas superflus. Soit les articles sont d'application, soit ils ne le sont pas.

Au littera B, il propose d'insérer le mot «uniquement». En effet, la désignation du tuteur par le juge de paix (article 393 du Code civil) concerne à la fois la personne et les biens du mineur. Il ne peut y avoir aucun doute sur le caractère obligatoire de l'audition à partir de l'âge de 12 ans.

Le ministre estime que la rédaction du texte en projet est suffisamment claire et il demande dès lors le rejet de l'amendement 12B.

Mme Nyssens dépose l'amendement n° 27 qui renvoie à l'article 931 du Code civil pour ce qui est de l'audition des mineurs.

M. Vandenberghe dépose l'amendement n° 56 (doc. Sénat, n° 2-509/3) qui tend à remplacer, à l'article 1234 proposé, les mots «le juge convoque les deux tuteurs en chambre du conseil et statue s'il y a lieu» par les mots «le juge convoque les deux tuteurs en chambre du conseil et statue».

Cet amendement améliore la concordance du texte néerlandais avec le texte français. En outre, il s'agit de l'occurrence d'une contestation sérieuse, dans le cadre de laquelle le juge de paix devra toujours statuer.

Le gouvernement souscrit à ces propos.

De heer Vandenberghe dient amendement nr. 73 in (Stuk Senaat, nr. 2-509/3) dat ertoe strekt het voorgestelde artikel 1236 te vervangen als volgt:

«Elke beschikking van de vrederechter is vatbaar voor hoger beroep. Een kamer samengesteld uit drie rechters wordt belast met de behandeling van het hoger beroep tegen deze beschikking.»

Dit amendement vloeit voort uit de vorige discussie en kan worden aanvaard door de regering.

De heer Vandenberghe dient amendement nr. 57 in dat een taalkundige en juridisch-technische verbetering aanbrengt. «Voor de raadkamer» wordt vervangen door «in raadkamer»

De regering stemt hiermee in.

B. Stemmingen

De amendementen nrs. 12B van de heer Vandenberghe en 27 van mevrouw Nyssens zijn ingetrokken.

De amendementen nrs. 12A, 56, 57 en 73 van de heer Vandenberghe worden eenparig aangenomen door de 11 aanwezige leden.

Artikel 67

A. Bespreking

De heer Vandenberghe dient amendement nr. 58 in (Stuk Senaat, nr. 2-509/3) dat dezelfde wijziging aanbrengt als amendement nr. 57 (*cf. supra*). De woorden «voor de raadkamer» dienen te worden vervangen door de woorden «in raadkamer».

B. Stemming

Het amendement nr. 58 van de heer Vandenberghe wordt eenparig aangenomen door de 11 aanwezige leden.

Opschrift hoofdstukken

A. Bespreking

De heer Vandenberghe dient amendementen nrs. 59 tot 66 in (Stuk Senaat, nr. 2-509/3) die een legistische verbetering inhouden. Een afzonderlijk hoofdstuk dient te worden gewijd aan elke wet die of elk wetboek dat wordt gewijzigd.

De regering gaat akkoord.

B. Stemming

De amendementen nrs. 59 tot 66 van de heer Vandenberghe worden eenparig aangenomen door de 11 aanwezige leden.

M. Vandenberghe dépose l'amendement n° 73 (doc. Sénat, n° 2-509/3) qui tend à remplacer l'article 1236 par ce qui suit:

«Toute ordonnance du juge de paix est susceptible d'appel. L'appel de cette ordonnance est attribué à une chambre composée de trois juges.»

Cet amendement résulte de la discussion précédente et le gouvernement l'approuve.

M. Vandenberghe dépose l'amendement n° 57 qui tend à apporter une correction d'ordre linguistique et légistique. Dans le texte néerlandais, les mots «gelast de verschijning voor de raadkamer» sont remplacés par les mots «beveelt de verschijning in raadkamer».

Le gouvernement approuve cette modification.

B. Votes

Les amendements n°s 12B de M. Vandenberghe et 27 de Mme Nyssens sont retirés.

Les amendements n°s 12A, 56, 57 et 73 de M. Vandenberghe sont adoptés à l'unanimité des 11 membres présents.

Article 67

A. Discussion

M. Vandenberghe dépose l'amendement n° 58 (doc. Sénat, n° 2-509/3) qui tend à apporter la même modification que celle qu'apporte l'amendement n° 57 (*cf. supra*). Dans le texte néerlandais, les mots «voor de raadkamer» doivent être remplacés par les mots «in raadkamer».

B. Vote

L'amendement n° 58 de M. Vandenberghe est adopté à l'unanimité des 11 membres présents.

Intitulé des chapitres

A. Discussion

M. Vandenberghe dépose les amendements n°s 59 à 66 (doc. Sénat, n° 2-509/3), lesquels tendent à apporter une correction d'ordre légistique. Il y a lieu de créer un chapitre distinct pour chaque loi ou code auxquels des modifications sont apportées.

Le gouvernement approuve cet amendement.

B. Vote

Les amendements n°s 59 à 66 de M. Vandenberghe sont adoptés à l'unanimité des 11 membres présents.

Hoofdstuk XVII*novies* — artikel 86*bis**A. Bespreking*

De regering dient de amendementen nrs. 77 en 79 in (Stuk Senaat, nr. 2-509/4) teneinde een nieuw hoofdstuk XVII*novies* in te voegen dat artikel 86*bis* omvat.

De minister verwijst naar de verantwoording van deze amendementen.

B. Stemming

De amendementen nrs. 77 en 79 van de regering worden eenparig aangenomen door de 11 aanwezige leden.

Artikel 87

A. Bespreking

De heer Vandenberghe dient amendement nr. 67 in (Stuk Senaat, nr. 2-509/3), waarbij de woorden «voor de raadkamer» worden vervangen door de woorden «in de raadkamer».

De regering stemt hiermee in.

B. Stemming

Het amendement nr. 67 van de heer Vandenberghe wordt eenparig aangenomen door de 11 aanwezige leden.

V. EINDSTEMMING

Het geamendeerde wetsontwerp in zijn geheel is eenparig aangenomen door de 11 aanwezige leden.

Het verslag is eenparig aangenomen door de 9 aanwezige leden.

Chapitre XVII*novies* — article 86*bis**A. Discussion*

Le gouvernement dépose les amendements n°s 77 et 79 (doc. Sénat, n° 2-509/4) tendant à insérer un chapitre XVII*novies* (nouveau), lequel contient l'article 86*bis*.

Le ministre renvoie à la justification de ces amendements.

B. Vote

Les amendements n°s 77 et 79 du gouvernement sont adoptés à l'unanimité des 11 membres présents.

Article 87

A. Discussion

M. Vandenberghe dépose l'amendement n° 67 (doc. Sénat, n° 2-509/3), qui tend à remplacer, dans le texte néerlandais, les mots «*voor de raadkamer*» par les mots «*in de raadkamer*».

Le gouvernement approuve cette modification.

B. Vote

L'amendement n° 67 de M. Vandenberghe est adopté à l'unanimité par les 11 membres présents.

V. VOTE FINAL

L'ensemble du projet de loi ainsi amendé a été adopté à l'unanimité des 11 membres présents.

Le présent rapport a été approuvé à l'unanimité par les 9 membres présents.